

Vysoká škola ekonomická v Praze

Národohospodářská fakulta

Hlavní specializace: Regionalistika a veřejná správa

PŘÍNOS TĚLOVÝCHOVNÝCH SPOLKŮ
MÍSTNÍMU SOCIOEKONOMICKÉMU
ROZVOJI. PŘÍPADOVÁ STUDIE OBCE
TRHOVÉ SVINY.

diplomová práce

Autor: Bc. Hedvika Valutová

Vedoucí práce: Ing. Hana Černá Silovská, Ph.D.

Rok: 2019

Prohlašuji na svou čest, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

Bc. Hedvika Valutová
V Praze, dne 15. 5. 2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Bc. Hedvika Valutová**
Studijní program: **Ekonomie a hospodářská správa**
Obor: **Regionalistika a veřejná správa**
Název tématu: **Přínos tělovýchovných spolků místnímu socioekonomickému rozvoji. Případová studie obce Trhové Sviny.**

Zásady pro vypracování:

1. Cílem diplomové práce bude stanovit vliv tělovýchovného spolku na místní socioekonomický rozvoj. Vliv bude zkoumán s využitím lokálního multiplikátoru LM3, jako primární metody, a dále za pomoci hloubkových rozhovorů s představiteli obce a zvoleného místního tělovýchovného spolku. Analýza bude provedena na příkladu Tělovýchovné jednoty Spartak, konkrétně jeho fotbalového oddílu, v obci Trhové Sviny. Práce se bude snažit potvrdit hypotézu, že zvolený spolek má významný dopad na ekonomickou stránku rozvoje v okrese České Budějovice.
2. Přínos diplomové práce spočívá ve využití metody lokálního multiplikátoru LM3 v oblasti tělovýchovných spolků, což je případ, na který zatím tato metoda v ČR aplikována nebyla. Spolky tohoto typu mohou navíc produkovat u svých členů sociální kapitál, o němž se mezi ekonomy vedou rozsáhlé diskuze. Ve zvolené obci se v poslední době výrazně investovalo do zlepšení zázemí fotbalového oddílu. Je tedy podstatné zjistit, jakou roli hraje tělovýchovný spolek, jako jedna institucí vytvářející sociální kapitál, v místním rozvoji, a zda je příhodné dále do něj investovat.
3. V teoretické části práce se budu zabývat vymezením pojmu místního a regionálního udržitelného rozvoje. Zaměřím se na některé z teorií regionálního rozvoje, a to Teorii učících se regionů, Teorie polarizovaného rozvoje a Teorie kumulovaných příčin. Představím Christallerovu teorii centrálních míst a objasním pojem multiplikačního efektu. Pozornost bude také věnována metodě lokálního multiplikátoru a tématu udržitelného rozvoje. V poslední části práce bude rozebrán pojem sociálního kapitálu a jeho možná návaznost na činnost sportovních spolků, které mohou v určitých případech sociální kapitál vytvářet.
4. Úvod praktické části bude věnován deskripci vybraného spolku a jeho aktivitám. Následná část, která bude hlavním předmětem praktické části, se bude zabývat aplikací metody lokálního multiplikátoru LM3 a jeho následným výpočtem ze získaných dat, pro okres České Budějovice. Dále budou provedeny hloubkové rozhovory, jak s představiteli spolku, tak s představiteli města o vzájemné spolupráci a jejím případném rozšíření, z čehož budou vyvozeny závěry o podpoře rozvoje sociálního kapitálu ze strany obce. V závěru práce budou diskutovány výsledky a na základě informací z rozhovorů představeny další možnosti spolupráce.
5. Klíčová slova: lokální multiplikátor, místní ekonomický rozvoj, multiplikační efekt, udržitelný rozvoj, tělovýchovné spolky

Rozsah práce: min. 65 stran

Seznam odborné literatury:

1. CIEGIS, R., RAMANAUSKIENE, J., MARTINKUS, B. The Concept of Sustainable Development and its Use for Sustainability Scenarios. Engineering Economics, 2009. Vol. 62, No. 2, s. 28–37. ISSN 1392-2785
2. ČADIL, J. Regionální ekonomie. Teorie a aplikace. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 152 s. ISBN 978-80-7400-191-8
3. FRÁŇKOVÁ, E. Lokální ekonomiky v souvislostech, aneb, Produkce a spotřeba z blízka. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 216 stran. ISBN 978-80-210-7740-9
4. HAGUE, C., HAGUE, E., BREITBACH, C. Regional and Local Economic Development. UK, London: Palgrave Macmillan, 2011. ISBN 9780230213821
5. HUDEC, O. et al. Podoby regionálneho a miestneho rozvoja. Košice: Ekonomická fakulta, TU, 2009. 344 s. ISBN 978-80-553-0117-4
6. MACHÁČEK, J., SILOVSKÁ, H., ŘÍHOVÁ, G. a JÍLEK, P. (2013). Regionální multiplikační efekt jako indikátor lokálního rozvoje. E+M Ekonomie a Management, roč. 16, č. 3, s. 20–33. ISSN 1212-3609
7. SACKS, Justin. The money trail: measuring your impact on the local economy using LM3. London: New Economics Foundation, 2002. ISBN 189940760x

Datum zadání diplomové práce: prosinec 2018

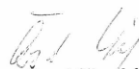
Termín odevzdání diplomové práce: květen 2019

Bc. Hedvika Valutová
Řešitelka

doc. Ing. Petr Toth, Ph.D.
Vedoucí katedry

Ing. Hana Černá Silovská, Ph.D.
Vedoucí práce

prof. Ing. Zdeněk Chytil, CSc.
Děkan NF VŠE

Poděkování

Na tomto místě bych především chtěla velmi poděkovat své školitelce Ing. Haně Černé Silovské, Ph.D. za cenné rady, odbornou pomoc a projevenou ochotu při vedení mé diplomové práce.

Poděkování patří také všem, kteří mi poskytli informace pro zpracování případové studie a účastníkům rozhovorům, především pak panu Ondřeji Kolářovi za poskytnuté účetní výkazy a panu Ing. Davidu Štojdlovi za cenné informace.

Abstrakt

Cílem diplomové práce je stanovení vlivu tělovýchovného spolku na místní socioekonomický rozvoj. Vliv je zkoumán na základě relativně nové metodiky lokálního multiplikátoru LM3, na jehož základě je posléze zodpovězena hypotéza, že zvolený spolek má významný dopad na ekonomickou stránku rozvoje v okrese České Budějovice. Začátek teoretické části práce je věnován deskripci tří základních pojmů – lokálního a regionálního udržitelného rozvoje a sociálního kapitálu. Poté následuje představení některých teorií regionálního rozvoje v kontextu sociálního kapitálu. Hlavní pozornost je věnována objasnění multiplikačního efektu a metodice lokálního multiplikátoru LM3. Tato metodika je posléze testována v rámci případové studie na konkrétním sportovním oddíle. Na základě hloubkových rozhovorů je diskutována vhodnost prostředí pro tvorbu sociálního kapitálu ve zvolené obci, který se ukázal být velice významný. Přínos práce spočívá ve využití LM3 při analýze sportovních spolků, na které v České republice zatím tato metodika použita nebyla, a navržení možnosti uplatnění analýzy v praxi.

Klíčová slova

lokální multiplikátor, místní ekonomický rozvoj, multiplikační efekt, udržitelný rozvoj, tělovýchovné spolky

JEL klasifikace

Z20, R13, Q01, H24

Abstract

The aim of the thesis is to determine the influence of the sporting association on a local socio-economic development. The influence is researched on the basis of a relatively new methodology of the local multiplier LM3, on the basis of which the hypothesis that the chosen association has a significant impact on the economic aspect of development in the district of České Budějovice is answered. The beginning of the theoretical part is focused on the description of three basic concepts - local and regional sustainable development and social capital. This is followed by the presentation of some theories of regional development in the context of social capital. The main focus is occupied with clarification the multiplier effect and methodology of the local multiplier LM3. This methodology is finally tested in a case study on a particular sports club. On the basis of in-depth interviews is discussed the suitability of the environment for creating social capital in the chosen municipality. The social capital has proved to be very significant. The benefit from the thesis is based on the use of LM3 in the analysis of sports associations. This methodology has not been used in the Czech Republic yet and suggests the possibility of applying the analysis in practice.

Keywords

local multiplier, local economic development, multiplier effect, sustainable development, sporting associations

JEL Classification

Z20, R13, Q01, H24

Obsah

Úvod.....	1
1 Metodologie diplomové práce	3
2 Vymezení základních pojmů	5
2.1 Regionální udržitelný rozvoj.....	5
2.2 Lokální udržitelný rozvoj.....	9
2.3 Sociální kapitál.....	11
2.3.1 Sociální kapitál ve sportu.....	12
3 Nástin teorií regionálního rozvoje a jejich souvislost se socioekonomickým rozvojem.....	14
3.1 Neoklasické a neoliberalní teorie regionálního rozvoje.....	15
3.1.1 Lokalizační teorie	16
3.1.2 Christallerova teorie centrálních míst.....	17
3.2 Keynesiánské období	19
3.2.1 Teorie kumulativních příčin.....	20
3.2.2 Teorie polarizovaného rozvoje	22
3.3 Teorie inspirované institucionálními směry.....	24
3.3.1 Teorie učících se regionů.....	25
4 Multiplikační efekt ve vztahu k regionálnímu a lokálnímu rozvoji.....	28
4.1 Multiplikační efekt ve sportovním odvětví.....	32
5 Metoda lokálního multiplikátoru LM3	35
5.1 Definice lokálního multiplikátoru LM3	35
5.2 Deskripce výpočtu LM3.....	37

5.3	Uskutečněné výzkumy za použití LM3.....	38
6	Empirická část práce – cíle a hypotézy.....	42
7	Deskripce obce Trhové Sviny a tělovýchovného spolku.....	43
7.1	Obec Trhové Sviny	43
7.2	TJ Spartak Trhové Sviny.....	46
7.2.1	Dotace a investice	49
8	Výpočet LM3 pro fotbalový oddíl TJ Spartak Trhové Sviny	53
8.1	Okres České Budějovice	54
8.2	Jednotlivá kola výpočtu LM3.....	57
8.2.1	První kolo.....	57
8.2.2	Druhé kolo	59
8.2.3	Třetí kolo.....	60
8.2.4	Konečná hodnota LM3 a interpretace.....	64
9	Sociální kapitál v obci Trhové Sviny.....	68
9.1	Dílčí závěry	74
	Závěr	77
	Seznam tabulek, obrázků a grafů	83
	Seznam použitých zkratk	84
	Seznam literatury a zdrojů	85
	Seznam příloh	97
	Přílohy.....	98

Úvod

Udržitelný rozvoj, ať už na lokální či regionální úrovni, je na bázi teoretické i praktické hojně diskutovaným tématem. S konceptem udržitelného rozvoje je neodmyslitelně spjatá Agenda 21, která dala vzniknout myšlence udržitelného rozvoje na regionální úrovni. Úspěch, či neúspěch lokální komunity v určité míře závisí na schopnosti přizpůsobit se dynamicky rozvíjející národní i mezinárodní tržní ekonomice. Výhoda lokální úrovně spočívá ve vzájemné blízkosti občanů a úřadů a umožňuje tak rychle reagovat na podněty veřejnosti. Právě na lokální úrovni je možné snáze pochopit koncept udržitelného rozvoje, představit si vznikající vazby mezi jednotlivými aktéry a ukázat jejich přínosy místní ekonomice.

Diplomová práce se zabývá významem tělovýchovných spolků pro místní ekonomiku. Lidé se často domnívají, že se jedná pouze o organizace, které čerpají peníze z dotačních programů a z obecních rozpočtů a jejich přínos společnosti považují za zanedbatelný. V následujících kapitolách je snaha o vyvrácení tohoto mýtu, a to prostřednictvím metodiky lokálního multiplikátoru LM3. Práce také poukáže na zanedbatelnou sociální stránku sportovních spolků, které jsou důležitými organizacemi pro tvorbu sociálního kapitálu, který je možné využívat jako nástroj regionálního rozvoje skrze síť navzájem propojených vztahů.

Teoretická část práce je zpracována metodou literární rešerše s využitím zahraničních a českých publikací. Jsou zde uvedeny různé definice lokálního a regionálního udržitelného rozvoje, přestože se práce dále zabývá spíše lokální úrovní, je definice obou zmíněných pojmů nezbytná. Udržitelný rozvoj je ve své podstatě globální záležitostí, je tedy

k jeho dosažení zapotřebí zahrnutí lokální, regionální, ale i národní a globální úroveň, mezi kterými jsou vytvářeny hierarchické vztahy.

Důležitá je současně i definice sociálního kapitálu, v jehož kontextu jsou posléze uvedeny některé z teorií regionálního rozvoje, jenž následně poslouží jako argumenty v rámci empirické části práce. Jádrem teoretické části obsahuje vysvětlení pojmu multiplikačního efektu a jeho možné využitelnosti v oblasti sportu. Na multiplikační efekt bezprostředně navazuje metoda lokálního multiplikátoru LM3, která je využita v praktické části a její výsledky by měly přimět občany přemýšlet o peněžních tocích v místní ekonomice a uvědomit si, že jsou to právě oni, kteří mají významný podíl na jejím fungování.

V empirické části práce je na konkrétním subjektu, v tomto případě fotbalovém oddílu Tělovýchovné jednoty Spartak Trhové Sviny, vypočtena hodnota lokálního multiplikátoru LM3. Subjekt byl zvolen z důvodu velkého množství investic realizovaných v posledních několika letech. Je tedy příhodné odhalit, jak oddíl přispívá místní ekonomice a zda byly peníze vhodně investovány. Druhou metodou použitou v rámci empirické části jsou hloubkové rozhovory s představiteli spolku a obce, které by měly odhalit přínos sociální, jelikož právě sportovní spolky jsou významnými organizacemi v tvorbě sociálního kapitálu.

Cílem této diplomové práce je stanovit vliv tělovýchovného spolku na místní socioekonomický rozvoj na základě výše uvedených metod. V závěru práce bude posléze zodpovězena hypotéza, že zvolený spolek má významný dopad na ekonomickou stránku rozvoje v okrese České Budějovice.

1 Metodologie diplomové práce

Po stránce metodologické se v diplomové práci vyskytuje hned několik různých metod. V první části práce, která je ryze teoretického charakteru, je využita metoda literární rešerše. Teoretická část tedy poskytuje aktuální pohled na problematiku, který byl získán pečlivým prostudováním materiálů týkajících se především tematiky regionálního a lokálního udržitelného rozvoje, multiplikačního efektu, metodiky lokálního multiplikátoru a sociálního kapitálu. Teoretická východiska práce byla sesbírána ze zahraničních, ale i českých článků publikovaných v renomovaných žurnálech, knižních publikacích, oficiálních stránkách organizací a další.

V druhé části práce, která obsahuje již samotnou případovou studii, se prolíná hned několik metod. Nejprve byla využita metoda dotazování pro získání potřebných dat a posléze následoval výpočet lokálního multiplikátoru LM3. Dále navazuje metoda hloubkových polostrukturovaných rozhovorů, díky které je vyhodnocena vhodnost prostředí pro vznik sociálního kapitálu u vybraného sportovního spolku. V práci je dále využito průběžné i závěrečné syntézy, kdy jsou vysvětleny vzájemné souvislosti a vytvořeny konečné závěry o významnosti daného spolku po stránce ekonomické, ale i sociální.

Právě v rámci provedené případové studie lze nalézt největší limity a úskalí diplomové práce. Ty jsou dány především stále ještě poměrně novou metodikou lokálního multiplikátoru, kterých jsem si byla vědoma od samého počátku výzkumu. Tyto limity jsou v práci konkrétněji rozebrány a je vyvinuta snaha o jejich eliminaci.

V práci také dochází k častému opakování pojmů, jako jsou – lokální multiplikátor LM3 a TJ Spartak Trhové Sviny. Jsem si vědoma občasné rušivosti při plynulém čtení textu, nicméně tyto pojmy nelze žádnými synonymy nahradit.

2 Vymezení základních pojmů

Tato kapitola bude věnována pojmům regionálního a lokálního udržitelného rozvoje. Bude zde představena i problematika udržitelného rozvoje a pozornost se zaměří také na dokument Agenda 21, který se dá považovat za milník v historii konceptu udržitelného rozvoje. V závěru této kapitoly bude nastíněna problematika sociálního kapitálu a jeho tvorba v prostředí sportovních spolků.

Jaký je vlastně rozdíl mezi regionálním a lokálním rozvojem? Jak uvedla Světová banka (2011), a je to i z názvu patrné, rozvoj lokální je v praxi prováděn na menším území než rozvoj regionální. Nicméně, je třeba si uvědomit, že regionální rozvoj by nefungoval bez podpory lokálního rozvoje a naopak (C. a E. Hague, 2011).

2.1 Regionální udržitelný rozvoj

V České republice jsou otázky týkající se regionálního rozvoje řešeny přibližně posledních 70 let, jedná se tedy o poměrně novou záležitost. V dnešní době je regionální rozvoj značně diskutovaným pojmem, a to ve veřejných i odborných diskusích (Wokoun, 2008). Zájem o regionální problematiku výrazně stoupl při vstupu ČR do Evropské unie, jelikož je zde na regionální výzkum a politiku kladen velký důraz. S koncipováním přijatelné regionální politiky a přípravou lokálních a regionálních strategií je spojena i znalost teorií regionálního rozvoje, které budou představeny ve třetí kapitole (Blažek, Uhlíř, 2011).

Neexistuje žádná ucelená definice regionálního rozvoje, která by mohla být celosvětově využívána. To potvrzují ve své knize Cliff a Euan Hague a Breitbach (2011), kteří tvrdí, že co může fungovat na jednom místě,

nemusí fungovat jinde. Tyto rozdíly jsou odrazem jak odlišného rozvoje, tak i odlišných priorit regionů (C. a E. Hague, 2011).

Dle Milana Damborského (2008) lze regionální rozvoj chápat podle praktického a akademického přístupu. Praktické pojetí regionálního rozvoje se používá především v neakademických institucích, jako jsou například městské, krajské nebo obecní úřady. Tento přístup definuje regionální rozvoj jako snahu o využívání a zvyšování potenciálu daného území, kdy jde zejména o využívání přírodních zdrojů a nacházení vhodného prostorového rozmístění aktivit v území. Posléze se díky ukazatelům, jako je například hrubý domácí produkt nebo míra nezaměstnanosti, hodnotí potenciál regionu. Druhý přístup je akademické chápání regionálního rozvoje, které lze nazývat též regionalistikou. V rámci tohoto přístupu můžeme regionální rozvoj definovat jako využití nauk při řešení různých jevů, vztahů a procesů v daném území, které jsou ovlivněny existujícími podmínkami v regionu. Jedná se zde o snahu nalézt příčiny negativních procesů, jako je například nerovnoměrné osidlování území, a objevit a aplikovat správný nástroj pro ovlivnění těchto faktorů rozvoje (Wokoun, 2008).

Tato dvě výše uvedená pojetí regionálního rozvoje jsou na sebe v určité míře závislá, což je z jejich charakteristiky patrné a toto spojení je posléze využito v regionální politice. Právě akademické chápání vytváří pro politiku základnu poznatků, které jsou posléze využity v praktickém pojetí rozvoje. Skrze nástroje regionální politiky je snaha zvyšovat potenciál regionů a tudíž podporovat skutečný regionální rozvoj (Wokoun, 2008).

Cílem regionální politiky je rozvoj regionů a zvyšování jejich konkurenceschopnosti. V ČR působí jako hlavní orgán regionální politiky Ministerstvo pro místní rozvoj, které vytváří a uvádí do praxe strategie rozvoje a další dokumenty pro rozvoj regionů. V současné době je základním nástrojem Strategie regionálního rozvoje České republiky, platná na období 2014-2020. V rámci této strategie lze nalézt analýzu regionálních disparit, která je posléze využívána k vypracování cílů, priorit a opatření potřebných k zajištění regionálního rozvoje (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2013).

Pro účely této práce je nutné definovat regionální rozvoj také z hlediska udržitelného rozvoje. Stejně jako je tomu v případě regionálního rozvoje, i zde narážíme na problém jasné definice. Jelikož samotný udržitelný rozvoj je komplexní a vícerozměrný problém založený na několika aspektech, který v sobě obsahuje vzájemně se doplňující ekonomický, environmentální a sociální rozvoj.

V roce 1992 Světová banka definovala udržitelný rozvoj jako něco, co pokračuje, co se dále rozvíjí (Ciegis, 2009). Již z této stručné a jednoduché definice lze odvodit, že trvale udržitelný rozvoj se nedá jednoduše vyjádřit jako rovnovážný stav, ale je nutné na něj nahlížet jako na dynamický proces a neustálý vývoj. Otázkou pak zůstává, zda se daná společnost ve svém vývoji pohybuje správným směrem (Hudec, 2009). V širší definici pak lze udržitelný rozvoj chápat jako rozšiřování možností současné generace, aniž by byly snižovány příležitosti pro uspokojování potřeb generace budoucí, větší efektivitu využívání zdrojů spolu s vyhovujícím životním prostředím a schopnost udržet určitou úroveň produktivity (Ciegis, 2009).

Z definice udržitelného rozvoje můžeme odvodit, že regionální udržitelný rozvoj je také dynamický proces, který může, skrze potenciál daného regionu, zvyšovat jeho konkurenceschopnost. V regionu se udržitelný rozvoj realizuje na základě vzájemně propojených faktorů z ekonomické, environmentální a sociální oblasti rozvoje (Buzko, 2019).

Ravetz (2004) udává hned dvě definice regionálního udržitelného rozvoje. První z nich je vázána na Agendu 21 a uvádí, že se v zásadě jedná o model, jehož cílem je ekologicky udržitelný rozvoj na regionální úrovni. Druhá definice se pak snaží opsat spíše reálnou situaci rozvoje a říká, že je to živoucí a samofinancovaný proces, který jde až za hranici veřejné podpory a snaží se převážně o zlepšení environmentálního vývoje a směřuje k sociální odpovědnosti (Ravetz, 2004).

Právě Agenda 21 dala vzniknout myšlence udržitelného rozvoje na regionální úrovni. Bylo prokázáno, že v praxi mají strategie udržitelného rozvoje velmi slabý dopad a potýkají se s mnoha problémy. V několika státech, včetně České republiky, došlo ke snaze včlenit mezi národní a místní úroveň střední článek, tedy regionální úroveň (Třebický, 2010).

Dokument Agenda 21 byl přijat v roce 1992 a obsahuje kroky v různých oblastech, které představují jakýsi návod, k dosažení udržitelného rozvoje. Nástroj, pomocí kterého se zavádí udržitelný rozvoj na místní a regionální úrovni se pak nazývá místní Agenda 21. Hlavní roli zde hraje místní samospráva a státní správa. Jelikož právě místní veřejná správa má ve svých rukou prostředky k vytváření dobrého prostředí pro spolupráci a vzájemnou komunikaci, které jsou důležitými faktory pro úspěšnou realizaci stanovených cílů. Agenda 21 popisuje nastavení klíčových procesů veřejné správy, které jsou nezbytné pro její uplatnění na místní i regionální úrovni.

Nezapomíná ani na další velice podstatný aspekt, a to sledovat reálné dopady na rozvoj lokalit pomocí indikátorů udržitelného rozvoje (Místní Agenda 21, 2017).

2.2 Lokální udržitelný rozvoj

Vedle regionálního udržitelného rozvoje existuje i lokální udržitelný rozvoj, který operuje na nižší úrovni, ale není o nic méně důležitý. Lokální rozvoj vychází z endogenního rozvoje (Hudec, 2009) a spočívá v rukou místních aktérů, kteří se snaží o dosažení cílů určených ve společné rozvojové strategii.

Ani v tomto případě nenalezneme jedinou jasnou a ucelenou definici lokálního rozvoje, jelikož se jedná o velmi obsáhlý pojem, který v praxi získává různé podoby. Každá definice vykládá lokální rozvoj v určitých aspektech odlišně a vyzdvihuje jiné faktory, které k němu přispívají (Hudec, 2009). Světová banka ve své definici uvádí, že právě lokální rozvoj je tím, který dává lokální vládě a komunitě, privátnímu sektoru a neziskovému sektoru příležitost ke spolupráci na zlepšení lokální ekonomiky, jejímž cílem je zvyšování konkurenceschopnosti (Swinburn, 2006).

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) považuje za důležitý aspekt rozvoje zvýšení zaměstnanosti v dané lokalitě. Mezinárodní organizace práce (ILO) vidí výhody lokálního rozvoje v podněcování spolupráce mezi veřejnými a soukromými aktéry. Podle ILO se jedná o rozvojový proces, který skrze spolupráci veřejného a soukromého sektoru umožňuje naplnění společné rozvojové strategie, a to prostřednictvím místních zdrojů (Hudec, 2009).

Lokální rozvoj je v podstatě schopnost dané lokality vytvářet rostoucí příjem a pro obyvatele vytyčené oblasti zajišťovat lepší kvalitu života. Snaží se také o co největší dostupnost informací a odstranění překážek vstupu na trh i malým a středním podnikům. V rámci lokálního rozvoje jde tedy především o spolupráci všech stran ve vytyčené oblasti, jejichž cílem je hospodářský rozvoj a zlepšení kvality života obyvatel (Meyer, 2014).

Pokud se přesuneme k lokálnímu udržitelnému rozvoji, tak je i v tomto případě pro ČR, ale i ostatní státy, důležitým dokumentem již zmíněná Agenda 21. V tomto případě se konkrétně jedná o kapitolu 28, která prosazuje činnosti místních úřadů a argumentuje vzájemnou blízkostí občanů a úřadů, která velkou měrou přispívá k rychlé reakci na podněty veřejnosti a s tím spojený úspěch při dosahování udržitelného rozvoje. V rámci místní Agendy 21 jsou vytvářeny programy udržitelného rozvoje, které přihlížejí ke konkrétním lokálním problémům. K rychlejšímu a efektivnějšímu naplnění cílů Agendy 21 lze využívat místní Akce 21, které se dají považovat za navazující akční plán rozvoje (Třebický, 2010).

I při definici lokálního udržitelného rozvoje vycházíme z Agendy 21. Jelikož právě koncepce lokálního udržitelného rozvoje je odvozena z celosvětového pojetí udržitelnosti, jež začala nabývat na důležitosti koncem 80. let, kdy vznikla Světová komise OSN pro životní prostředí a rozvoj. Na základě zprávy vydané touto komisí, se na summitu OSN v roce 1992 rozdmýchala diskuze o udržitelném rozvoji, na jejímž konci vznikl akční program Agenda 21, což je považováno za milník v historii konceptu udržitelného rozvoje. Právě lokální úroveň správy, která je nejbližší občanům by měla přispívat k podpoře udržitelného rozvoje. Je nutné zohlednit individuální chování jedince a vzít v potaz také prostředí, ve kterém své

chování uskutečňuje. Nicméně je třeba si uvědomit, že lokální udržitelný rozvoj sám o sobě není tak účinný, a to právě z důvodu, že je udržitelný rozvoj globálním úkolem a je potřeba do řešení zahrnout i regionální, národní, ale i globální systémy, mezi kterými jsou vytvářeny hierarchické vztahy (Sobol, 2008).

2.3 Sociální kapitál

Tato dílčí kapitola bude věnována deskripci pojmu sociální kapitál a jeho spojitosti se sportovními spolky. Původně měla být uvedená kapitola představena až na konci teoretické části práce, jelikož praktická část se bude mimo jiné zabývat tvorbou sociálního kapitálu v rámci zvoleného fotbalového oddílu. Nicméně je nutné definovat tento pojem již nyní z důvodu, že bude spojován s teoriemi regionálního rozvoje popsány v následující kapitole.

Ke konci 20. století se začal v ekonomické odborné literatuře objevovat pojem sociální kapitál. Definice sociálního kapitálu se různí podle akademické oblasti, ve které je používáný. Já se v rámci své práce zaměřím na definici tohoto pojmu z hlediska ekonomického. Jádrem sociálního kapitálu plyne z podstaty, že je vytvářen díky vzájemným vztahům mezi lidmi. Nelze ho tedy považovat pouze za soukromé vlastnictví jednotlivce, ale mohou z něj profitovat i ostatní subjekty v prostoru (Hudec, 2009).

Existují různé definice a přístupy k sociálnímu kapitálu, nicméně všechny se shodují v tom, že sociální kapitál vzniká interakcí mezi subjekty a je dále rozvíjen vzájemnou důvěrou, porozuměním, znalostmi a sdílením společných hodnot a norem (Kay, 2006). Existence sociálního kapitálu napomáhá k dosahování společných cílů, zjednodušuje vzájemnou

spolupráci mezi aktéry v území, čímž snižuje transakční náklady a zlepšuje fungování celého systému (Majerová, 2011).

Sociální kapitál je možné využívat jako pozitivní nástroj regionálního rozvoje, a to skrz síť navzájem propojených vztahů. Pokud tyto vztahové sítě budou ignorovány, mohou negativně ovlivňovat naplnění strategických cílů regionu. Proto by mělo být v zájmu aktérů v daném území využívat těchto vztahů ve prospěch regionálního a lokálního rozvoje (Hudec, 2009).

2.3.1 Sociální kapitál ve sportu

Jednou z oblastí, která umožňuje vytvářet sociální kapitál je sport, jelikož napomáhá k získávání sebevědomí, vede jednotlivce k dodržování pravidel a přispívá k navazování společných kontaktů. Nelze tvrdit, že sport je nejvýznamnějším článkem v tvorbě sociálního kapitálu, ale je důležitý zejména v oblasti utváření osobnosti člověka, ve smyslu reciprocity a důvěry v ostatní. V porovnání s ostatními sdruženími mají však sportovní spolky nejlepší základ pro vytváření sociálního kapitálu (Seippel, 2006).

Díky sociálnímu kapitálu dochází k začleňování jednotlivců do společnosti. Ti pak v sociálních skupinách získávají vědomosti a vlastnosti, které mohou posléze uplatnit v pracovním procesu. Lidé se v rámci svých sportovních spolků sdružují, navzájem komunikují a společně se účastní sportovních aktivit. Všechny tyto činnosti se odehrávají v prostoru, který je vhodný pro vznik sociálního kapitálu (Jarvie, 2003).

Zajímavou případovou studii vytvořil ve své bakalářské práci Krajňák (2013), který zkoumal, jaký podíl má na tvorbě sociálního kapitálu místní fotbalový oddíl. Pro tuto diplomovou práci je to zajímavé srovnání i z hlediska podobnosti obce, na kterém byla vykonána Krajňákova případová

studie a obce, na které bude vykonána studie v praktické části této diplomové práce. Na základě dotazníkové šetření autor došel k závěru, že fotbalový oddíl má i v malé obci schopnost vytvářet sociální kapitál. Umožňuje sdružování jednotlivců ze všech věkových kategorií a přispívá k soudržnosti celé komunity. Připouští však i určité negativní stránky, jako například občasnou rivalitu mezi členy spolku či malou účast žen. I přes určité negativní stránky jeho výzkum potvrzuje, že pokles sociálního kapitálu je spojen s poklesem fotbalové participace v obci (Krajňák, 2013).

Je tedy patrné, že sportovní spolky mohou ve větší, či menší míře přispívat k tvorbě sociálního kapitálu, který může být jedním z faktorů podporujících lokální rozvoj území. V další kapitole bude sociální kapitál představen v souvislosti s teoriemi regionálního rozvoje, jelikož v posledních letech byla tomuto „měkkému“ faktoru rozvoje věnována rostoucí pozornost.

3 Nástin teorií regionálního rozvoje a jejich souvislost se socioekonomickým rozvojem

Teorií regionálního rozvoje najdeme v zahraniční, ale i české literatuře velké množství. Specifickým znakem těchto teorií je, že jsou často protikladné v závislosti na efektech jejich působení. Z tohoto hlediska lze teorie regionálního rozvoje rozdělit velice obecně na dvě skupiny. První skupinou jsou takzvané konvergenční teorie, druhá je pak tvořena divergenčními teoriemi. Konvergence znamená, že díky regionálnímu rozvoji se přirozeně rozdíly mezi regiony zmenšují, naopak divergence značí, že se tyto rozdíly rozvojem stále více zvětšují (Blažek, Uhlíř, 2011). V reálném světě je však těchto rozdílů zapotřebí, jelikož právě ony jsou odrazem aktivní činnosti aktérů v regionu. Nicméně je třeba také zdůraznit, že přílišná míra v rozdílech může mít na svědomí destabilizaci (Csank, 2007).

Ačkoli se jedná o dělení velice obecné, lze ho považovat za jedno ze základních. V tomto ohledu se pak nabízí otázka, zda má regionální rozvoj spíše sklon k divergenci nebo konvergenci. Na tuto otázku se odpovědi různí a to v závislosti na přístupu, například v případě neoklasického přístupu převažují teorie regionální rovnováhy, tedy konvergence. Naopak přístup keynesiánský, neomarxistický, neoliberální a institucionální se ve svých teoriích přiklání k regionální nerovnováze, tedy divergenci (Blažek, Uhlíř, 2011).

Cílem této kapitoly bude představit základní směry teorií regionálního rozvoje a posléze se blíže zaměřit na 3 vybrané teorie. Tyto teorie budou představeny z pohledu místního socioekonomického rozvoje, jelikož stále více autorů používají k vysvětlení vývojových rozdílů v lokalitách sociální a lidský kapitál. V socioekonomických regionech operuje široké spektrum aktérů a nachází se zde mnoho sociálních skupin a sítí, které vytvářejí sociální kapitál, jenž posléze ulehčuje používání ostatních druhů kapitálu. Z uskutečněných výzkumů vyplývá, že na ekonomickém růstu se pozitivně podílejí také dílčí složky sociálního kapitálu, proto je vhodné mu věnovat pozornost (Majerová, 2011). Definice těchto teorií by v praktické části práce měla přispět k pochopení vazeb mezi zkoumanými subjekty v procesu socioekonomického rozvoje.

3.1 Neoklasické a neoliberální teorie regionálního rozvoje

Jak už ze samotného názvu vyplývá, teorie které jsou zahrnuty v této skupině, navazují na neoliberální a neoklasickou ekonomickou teorii. Tyto dva mikroekonomické přístupy mají odlišné názory například na informovanost aktérů nebo dokonalou, či nedokonalou konkurenci. Zatímco právě zastánci neoklasické ekonomie vyzdvihují dokonalou informovanost spolu s dokonalou konkurencí, příznivci neoliberálního směru jim oponují a tvrdí, že rovnováha na trhu vzniká za nedokonalé konkurence a asymetrické informovanosti. Přesto se tyto dva směry shodují v názoru na státní intervence do tržního mechanismu, které považují za nevídané. Problémy se v rámci spojení těchto teorií řeší na straně nabídky a ideje neoklasické a neoliberální teorie přejímá velká část vyspělých států (Viturka, 2007).

3.1.1 Lokalizační teorie

Za předchůdce teorií regionálního rozvoje mohou být označeny lokalizační teorie, které jsou charakteristické svým neoklasickým základem. Za vrcholného autora nejstarší generace je považován von Thünen, který se svou prací z roku 1826 zaměřoval na oblast zemědělství (Blažek, Uhlíř, 2011). Lokalizační teorie se snaží určit optimální rozmístění ekonomických subjektů v území tak, aby zisky daného subjektu byly co nejvyšší, a to vše za předpokladu racionálního chování. Lokalizační teorie definují lokalizační faktory, na které je nahlíženo jako na náklady a je tedy snaha o jejich minimalizaci (Čadil, 2010).

Ucelenou rešeršní analýzu na téma lokalizační teorie udává Fraňková ve své knize Lokální ekonomiky v souvislostech aneb Produkce a spotřeba zblízka (2015). V této knize představuje pozitivní i negativní pohled na lokalizaci, odvíjející se především ze současného procesu globalizace, od světových autorů a autorek. Mnozí autoři proces lokalizace definují jako podporu místních podniků, využívání místních zdrojů, zaměstnávání místních obyvatel a zásobování především místních obyvatel. Na druhé straně však proces globalizace zmenšuje prostor pro rozhodování o místních záležitostech a obecně s sebou může nést úpadek lokálních ekonomik (Fraňková, 2015).

Teorie lokalizace mají význam především z hlediska územního rozvoje, jelikož podstatným faktorem je zde právě lokalizace. Ačkoli byla v budoucnu velká role připisována faktorům, jako je pracovní potenciál nebo trhy v dané oblasti, dnes se jako takzvané „pull“ faktory využívají úroveň životního prostředí, bezpečnost území nebo kvalita sociálního kapitálu, k jehož tvorbě přispívají i sportovní spolky, jak diskutuji v druhé kapitole. V případě nevyhovujících životních podmínek, daných těmito faktory, se

lidé budou takovýmto lokalitám vyhýbat, což bude působit negativně na rozvojové možnosti daného území. Macháček (2011) uvádí, že tvorba přitažlivého prostředí v tom nejširším slova smyslu, může být dokonce efektivnější než přítomnost lokalizačních faktorů tradičního typu (Macháček, 2011).

3.1.2 Christallerova teorie centrálních míst

V rámci lokalizačních teorií není možné nezmínit Christallerovu teorii centrálních míst. Jelikož právě Walter Christaller se zasloužil po Thünenovi o další rozvoj těchto teorií (Macháček, 2011). Christaller svojí teorii založil na modelu sídelní soustavy Bavorska, nicméně je velice zajímavé jí implikovat na ČR, jelikož její hranice tvoří ukázkový příklad deformovaného pětiúhelníku. Aby se s teorií centrálních míst shodovala úplně, muselo by na Moravě existovat ještě jedno velké centrální město (Přednáška na VŠE, 14. 3. 2019).

Christallerova teorie popisuje lokalizaci služeb v závislosti na velikosti sídla. Praktické uplatnění této teorie lze spatřovat i v dnešní době, jelikož na vesnicích a v malých městech se většinou vyskytuje pouze omezený počet služeb a jejich obyvatelé jsou posléze nuceni, pro plné uspokojování svých potřeb, dojíždět do blízkosti větších sídel, kde je nabízeno rozmanitější množství služeb (Damborský, 2010). Obecně zkoumal prostorové a ekonomické vazby a jejich následný vliv na rozmístění sídel v území (Chalupa, 2013).

Jádro teorie centrálních míst je založeno na tvrzení, že města existují na základě vazeb, které zaručují propojení s okolními sídly. Město tvoří jakési obslužné středisko označované jako centrální místo. Zároveň plní centrální funkce, to znamená, že se v něm koncentrují takové typy služeb,

kteře jsou poskytovány okolním sídlům. Na základě spotřebitelské poptávky a rozmístění jednotlivých sídel vzniká pravidelná šestiúhelníková síť obslužných oblastí, a to z důvodu, že cena zboží a služeb se liší pouze o velikost dopravních nákladů. Každý spotřebitel pak logicky obstarává své potřeby v takovém centrálním místě, které je nejbliže jeho sídla a kde má tudíž nejmenší dopravní náklady (Toušek, 2008).

Teorie centrálních míst může být nápomocná i při analýze umístění pravidelných sportovních akcí v určitém území. Lze díky ní vytipovat lokalitu, která bude nejvíce profitovat ze zvýšené návštěvnosti vyvolané právě pořádáním sportovních akcí. Ve spojení s regionálním ekonomickým rozvojem může poskytnout prostředek pro pochopení, proč jsou některé oblasti vhodnější pro umístění určitých druhů aktivit, než jiné. Ve studii provedené Margaret J. Daniels (2006), byla snaha o využití teorie centrálních míst pro vysvětlení lokalizačních prvků ovlivňujících ekonomické dopady pořádání sportovní akce. Konkrétně byl využit týdenní turnaj mládežnické softbalové ligy v USA, který byl pořádán dvěma sousedními kraji v různých státech. Výsledky ukázaly, že větší z obou krajů profitoval z uspořádané akce téměř dvojnásobně více, než menší kraj, i přes skutečnost, že zajišťoval menší množství činností. Důvod byl celkem prostý, větší kraj nabízel více ubytovacích a stravovacích kapacit. Přestože menší z krajů nesl většinu nákladů spojených s pořádáním akce, díky krátké dojezdové vzdálenosti mezi oběma zahrnutými kraji lidé využívali levnějších a dostupnějších služeb v kraji druhém. Z toho vyplývá potřeba spolupráce mezi centrálním místem poskytujícím služby vyššího řádu a periferií, která je v tomto případě reprezentována menším krajem, ohledně pořádání sportovních akcí. Je nutné se zamyslet i nad prostorovým rozmístěním služeb, aby ekonomické výhody plynoucí z pořádání různých

druhů akcí v konečném důsledku neunikaly do okolních oblastí (Daniels, 2007).

3.2 Keynesiánské období

Teorie spadající do keynesiánského období jsou na rozdíl od neoklasických a neoliberálních teorií zaměřeny na stranu poptávky. Tyto teorie nabývaly na významu především po druhé světové válce a nazývají se teorie jádro-periferie. Nehovoří se o nich obecně jako o keynesiánských teoriích, jelikož ne všechny jsou založeny na makroekonomických základech (Blažek, Uhlíř, 2011). Tyto teorie jsou založeny na principu jádra a periferie. Kdy jádro představuje rozvíjející se region s vysokým růstovým potenciálem, kdežto periferie je region spíše zaostalý, který je silně závislý na jádru (Čadil, 2010).

Teorie jádro-periferie mají však i své nedostatky, jednou z nich je už samotné dělení regionů na jádra a periferie, přičemž mnohdy teorie nepřihlízejí k vnitřním rozdílům obou regionů. Dále zde není poskytnuto žádné vysvětlení, proč někde jádra zanikají a jinde vznikají nová. Typickým příkladem zaniklých jader jsou staré průmyslové oblasti, které se v dnešní době mohou potýkat s mnohými problémy (Šilhánková, 2007).

Jednu teorii týkající se rozpadu lokalit na jádra a periferie udává ve své knize Minařík (2013), který tvrdí, že k tomuto jevu může docházet z důvodu špatné dopravní infrastruktury, stárnutí obyvatel, nedostatečné kvality zdravotních služeb a celkové nespokojenosti obyvatel s danou lokalitou. Nespokojení obyvatelé budou z území odcházet a naopak se zde bude koncentrovat vyloučené obyvatelstvo. Z těchto lokalit pak vznikají zaostávající periferie (Minařík, 2013).

3.2.1 Teorie kumulativních příčin

Teorie kumulativních příčin¹ od švédského ekonoma Gunnara Myrdala je velice významnou teorií keynesiánského období, nicméně v mnoha ohledech nevyhovující. V této teorii se Myrdal snaží objasnit rozdíly jak mezi rozvojovými a rozvinutými státy, tak mezi chudými a bohatými regiony. Myrdal se odmítavě staví ke konceptu rovnováhy, na kterém je založeno mnoho teorií (Knox, 1960). Faktory, které ostatní teorie používají k vysvětlení rovnováhy, jako je například pohyb kapitálu a pracovních sil, Myrdal vidí jako faktory, které zvyšují rozdíly mezi regiony (Blažek, Uhlíř, 2011).

Myrdal dále odmítá koncept bludných kruhů a nahrazuje ho svým vlastním konceptem oběžné kumulativní kauzality (Blažek, Uhlíř, 2011). Uvádí, že není relevantní hledat základní faktor, jelikož všechny faktory se mohou navzájem ovlivnit. Tento kumulativní mechanismus posléze využívá pro vysvětlení rozvoje, ale i zaostávání regionů. Negativní kumulativní mechanismus může být zapříčiněn například krachem továrny, která měla zásadní vliv na rozvoj dané lokality. Krátkodobý stav rovnováhy může podle Myrdala nastat při převládnutí některých kumulativních mechanismů.

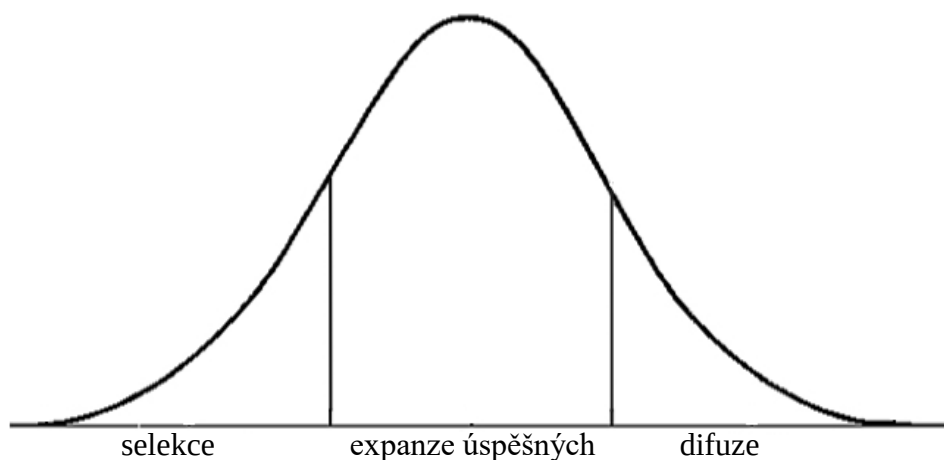
Myrdalova teorie kumulativních příčin výstižně užívá pojmu růstová spirála. Ta v Myrdalově pojetí značí vývoj ve vyspělých regionech způsobeného vzájemným působením kumulativních mechanismů, kterými mohou být rozdíly v ceně pracovní síly ve vyspělých a zaostávajících regionech. Díky pozitivním efektům růstové spirály může dojít v zaostávajících regionech k zažehnutí ekonomického růstu (Blažek, Uhlíř, 2011). Myrdal jako jeden z prvních ekonomů začal vysvětlovat rozdíly ve

¹ Cumulative causation theory

vývoji lokalit nedostatečnou úrovní sociálního kapitálu. Použil pojem tzv. selektivní migrace, díky níž objasnil negativní mobilitu pracovních sil, která může zapříčinit, že v oblasti zůstane pouze starší a ekonomicky neaktivní obyvatelstvo a méně vzdělaná pracovní síla (Klufová, 2015).

Vývoj rozdílů ve vývoji regionů a států popsal Myrdal pomocí Gaussovy křivky, jak lze vidět na obrázku č. 1. V první fázi, kterou pojmenoval selekce, se začínají vytvářet rozdíly v úspěšnosti vývoje regionů a států. V druhé fázi dosahují tyto rozdíly svého maxima a ve třetí fázi s názvem difuze dochází díky pozitivním efektům růstové spirály, kdy se firmy lokalizují do zaostalých regionů, ke snižování rozdílů (Blažek, Uhlíř, 2011). Jako zaostalé regiony chápe teorie kumulovaných příčin venkovské regiony, přičemž ty městské by zde měly hrát úlohu vyspělých regionů, které ve fázi difuze lokalizují svou výrobu do venkovských oblastí (Klufová, 2015).

Obrázek č. 1 – Gaussova křivka vývoje regionů a států

Zdroj: vlastní zpracování

Jako důležitý nástroj, který by mohl přispět k překonání rozdílů, Myrdal doporučuje sestavení integrovaného rozvojového plánu. Tento plán by měl zajistit dosahování vnějších úspor pro nastartování růstu. Nicméně dodává, že dosažení cíle se neobejde bez odložení současné spotřeby, což může být velmi dramatický a málo realistický zásah. Za schůdnější cestu lze považovat návrh o zastavení výstavby rozsáhlých komplexů, stadionů, atd. V tomto případě lze však autorovi vytknout jeho přílišnou důvěru ve státní orgány, které v mnohých případech nejsou schopny efektivně nakládat s veřejnými prostředky (Blažek, Uhlíř, 2011).

3.2.2 Teorie polarizovaného rozvoje

Autorem teorie polarizovaného rozvoje je světový ekonom John Friedmann, který se snažil představit teorii, která by vysvětlovala vývojový proces v daném prostoru. Dále pracoval se systémy regionů, které spolu navzájem souvisejí a kde se prostor vyskytuje jako nezávislá proměnná. Pro tyto regiony zavedl pojem jádro – periferie. Přičemž prostor Friedmann nechápal jako ohraničenou lokalitu danou vzdáleností, ale jako prostor, ve kterém probíhají interakce mezi subjekty a vyznačuje se určitou strukturou.

Friedmann v teorii polarizovaného rozvoje vidí jako stavební kámen rozvoje inovace, a to především epochální inovace. Epochální inovace vysvětluje jako systém navzájem propojených dílčích inovací, které vznikaly v průběhu dějin. Výsledkem by měl být společenský systém, který je schopný se přizpůsobovat inovační změně a zároveň jí nepřetržitě vytvářet. Toho je dosaženo díky transformaci, již zavedeného sociálního vzorku, která je zajištěna tím, že do území přicházejí nové kreativní pracovní síly, které přispívají k tvorbě nových postojů a chování (Friedmann, 1967).

Teorii využívají mnozí autoři, kteří přisuzují významnější roli v rozdílech mezi jádrem a periferií právě kvalitnímu lidskému a sociálnímu kapitálu v území (Jančák 2010), díky kterému je vytvářeno přitažlivé prostředí pro obyvatele a migranty (Macháček, 2011). Význam mají především pro periferie, jelikož právě sociální faktory mohou rozhodovat, zda se periferie stane úspěšnou, či neúspěšnou oblastí (Jančák, 2010).

Jádro definoval Friedmann jako region s vysokou inovační aktivitou, které představuje pro své závislé periferie důležitý zdroj dodávky potravin a služeb. Periferie je jádrem organizována jako administrativní a politický prostor a jádro nad ní má centrální nadvládu (Friedmann, 1967). Podle Jančáka (2010) jsou nejdůležitějšími faktory pro rozvoj těchto periferií lidská rozhodnutí a aktivita místních a regionálních komunit a spolků. V tomto případě se pak uvedené faktory stávají rozvojovými faktory a napomáhají ke zvyšování atraktivity území.

Jádro disponuje donucovacími prostředky, které mu umožňují vtisknout periferii status trvalé závislosti na jádru. Jedním z nich je efekt dominance, skrze který se do jádra z periferie přenášejí přírodní, lidské a kapitálové zdroje. Informační efekt, podporuje vyšší míru inovací v jádrové oblasti díky přírůstku počtu obyvatel, zvyšování výroby a příjmů. Dále navazuje psychologický efekt, který vytváří příznivé podmínky pro další tvorbu inovací. Efekt, který posiluje dominanci jádra, se nazývá modernizační, ten dokáže transformovat stávající společenské hodnoty, díky kterým dochází k rychlejšímu přijímání změn. Efekt vazeb podporuje vznik nových inovací, například poskytováním nových služeb, které jádro dodává do periferií. Poslední jsou výrobní efekty, které díky vzniku propojených systémů inovací a rostoucí specializaci, budou snižovat externí úspory z rozsahu, a tedy snižovat náklady inovace (Friedmann, 1967).

Díky působení výše uvedených mechanismů dochází k velmi vypjatým vztahům mezi jádrem a periferií, jako řešení tohoto problému Friedmann navrhuje využití decentralizace (Wokoun, 2008). Pokud bude proces decentralizace proveden správně, mělo by dojít k postupnému sdílení autoritativních rozhodnutí mezi jádrem a periferií. Nicméně tento výsledek autor považuje za málo pravděpodobný, jelikož nejdůležitější oblasti prostorového systému budou stále pod absolutní mocí jádra (Friedmann, 1967). Právě odstranění těchto vypjatých vztahů by se měla věnovat velká pozornost, aby se periferie mohly integrovat do regionálního systému. K tomu může přispívat i sledování a analyzování takových faktorů, jako je vývoj zájmových skupin, formování sítí a participace v území. Na participaci se mohou jistou měrou podílet i sportovní oddíly, které umožňují slučování osob ve stejném prostředí a jejich společnou účast na sportovních akcích (Jančák 2010).

Výše uvedené tvrzení dokládá i Friedmannova teorie, která říká, že v určitých stádiích vývoje prostorové ekonomiky je systém jádro – periferie užitečný, ale pro dlouhodobý udržitelný růst nikoli. Pokud chceme dosáhnout takového růstu, potřebujeme získat pozitivní vazby mezi dvěma regiony (Blažek, Uhlíř, 2011).

3.3 Teorie inspirované institucionálními směry

V teoriích regionálního rozvoje, které vycházejí z institucionálních přístupů, autoři chápou pojem instituce jako jistou reálnou organizaci, ale také jako zvyky, normy nebo praktiky v rámci jednoho území. Předpokládají provázanost těchto dvou významů instituce, tedy že instituce mají vliv na chování jednotlivců a jednotlivci mohou mít dopad na instituce.

Metodologie výzkumu u takto orientovaných autorů se zaměřuje především na kvalitativní analýzu, proto u nich můžeme nalézt časté spojení s biologií nebo psychologií. Na druhé straně se ve svých výzkumech zdržují statistického testování a matematizace. Často jsou užitečné při analýze chování jednotlivců, procesu učení, vzniku inovací nebo vlivu zájmových skupin na fungování ekonomiky. Příkládají velký význam evolučním procesům, v rámci kterých se snaží objasnit rozdíly v regionech (Wokoun, 2008).

Teorie spadající do institucionálního směru příkládají velký význam sociálnímu kapitálu. Jelikož je kladen důraz na tvorbu dynamické sítě aktérů, norem, pravidel a sociálního kapitálu, který může napomoci ke zlepšení interakce obyvatel v území. K integraci obyvatel mohou přispívat různé zájmové skupiny, například právě sportovní spolky, které mohou propojovat rozličné sociální skupiny. Právě tyto spolky společně se vzdělávacími zařízeními, jsou prvním článkem v integraci obyvatel (Majerová, 2011).

3.3.1 Teorie učících se regionů

V současné době je konkurenceschopnost neodmyslitelně spjatá se znalostmi a schopností učit se (Ježek, 2007). V podmínkách současného regionálního a lokálního rozvoje se nelze spokojit s vysvětlením, založeném na čistě ekonomických faktorech. Proto také v dnešní ekonomice hraje významnou roli znalostní ekonomika a učící se regiony (Kulháněk, 2007). Právě teorie učících se regionů pracuje při objasňování regionálního a lokálního rozvoje s pojmy, jako je lidský kapitál, sociální kapitál nebo znalosti a předpokládá, že všechny subjekty v regionu přispějí svým potenciálem. Posléze bude skrze samoorganizaci docházet k regionálnímu rozvoji, za který převezmou dotyčné subjekty odpovědnost. Podle Ježka

teorie učících se regionů závisí na „novém modelu učení, na síťové architektuře a regionální samoregulaci“ (Ježek, 2007).

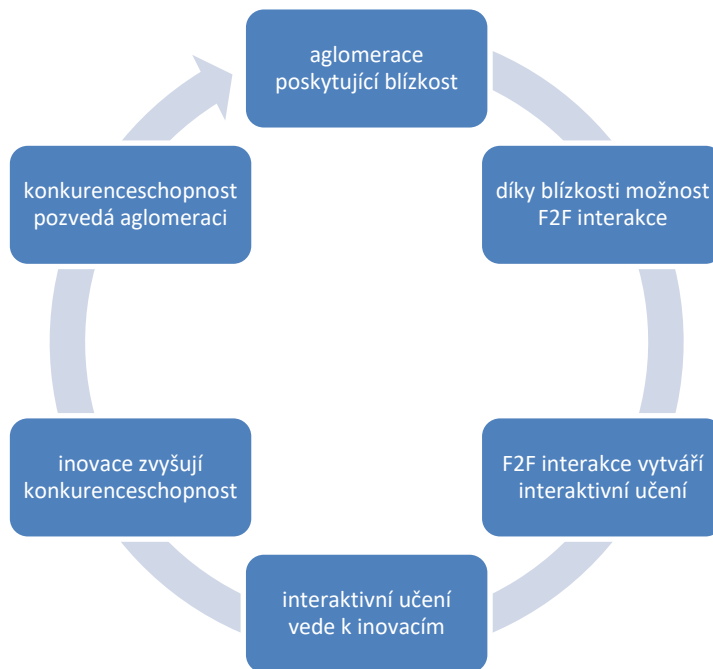
Teorie učících se regionů spolu s ostatními teoriemi institucionálního směru jsou užitečné především pro menší venkovské oblasti. Jelikož tyto teorie vyzdvihují faktory, jako jsou znalosti, instituce, spolupráce a vytváření sociálního kapitálu skrze občanské sítě a sdružení, které napomáhají rozvoji regionu (Majerová, 2011).

Je nutné si vysvětlit, co vlastně znamená pojem učící se region. Je to region, ve kterém nalezneme množství souvisejících infrastruktur, díky kterým lze snadněji předávat znalosti, myšlenky a učení ostatním oblastem. K tomu aby region dosáhl takového statusu, musí se jeho prostředí změnit v oblast učení. Učící se region musí obsahovat také lidskou infrastrukturu znalostních pracovníků, kteří mají vzdělání a mohou uplatnit svou inteligenci při výrobě (Florida, 1995). Lambooyem uvádí, že schopností učit se prokazují osoby, že se dokážou zorientovat ve složitém prostředí, které se neustále mění. Nejpriznivější prostředí k učení se zdá být ve velkých aglomeracích, jelikož nejlépe podporují nově vznikající vývoj (Tödtling, 2001).

Teorie učících se regionů, jako teorie spadající do institucionálního směru, připisuje příčiny rozdílů mezi regiony sociokulturním nebo institucionálním rozdílům. Úroveň institucionálních znalostí hraje významnou roli u F2F² teorií. Tímto označením se nazývají teorie, které mají velice podobné základní prvky, takže je autoři nerozlišují. F2F je také jedním z článků zapadajících do specifického mikroekonomického procesu, jak znázorňuje schéma níže (Kulháněk, 2007).

² face-to-face teorie

Obrázek č. 2 – Mikroekonomický proces

Zdroj: KULHÁNEK, Lumír. *Rozvoj regionu v teorii učících se regionů, vlastní zpracování*

Možnost interakce je velice důležitá ve znalostní ekonomice a také při tvorbě sociálního kapitálu. Jelikož sociální kapitál je vytvářený a šířený právě skrze sociální interakce, tedy prostřednictvím sdílení zdrojů, informací, znalostí a vytváření institucí. Díky sociálnímu kapitálu mohou aktéři využívat zdroje, které jsou vlastněny jinými aktéry v určité skupině a území (Majerová, 2011).

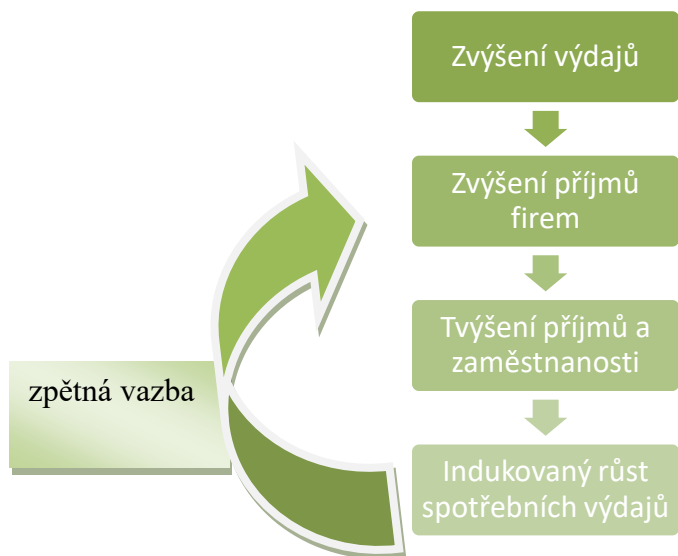
Stejně jako u jiných blíže specifikovaných teorií, i zde je možné narazit na kritiku. Ta se opírá především o přílišný důraz na inovace a učení, aniž by zohledňovala stále podstatné tradiční výrobní faktory. V této teorii nenajdeme ani odpověď na vývoj regionálního systému jako celku a analýza je zaměřena pouze na úspěšné regiony (Wokoun, 2008).

4 Multiplikační efekt ve vztahu k regionálnímu a lokálnímu rozvoji

Tato kapitola bude věnována obecnému vysvětlení pojmu multiplikátor a jeho následnému využívání ve sportovním odvětví. Budu se zde zabývat převážně vhodností investic do sportovních klubů, jelikož i do oddílu kopané, jenž je předmětem mé praktické části, se v posledních letech značně investovalo. Na multiplikační efekt ve sportovním odvětví naváže kapitola zabývající se metodou lokálního multiplikátoru LM3, který nám umožňuje sledovat, jak určitý spolek, případně jednotlivec, přispívá k rozvoji dané lokality. Tyto dvě kapitoly poskytují potřebný teoretický základ pro výpočet a interpretaci výsledků zjištěných v rámci případové studie, která je obsahem teoretické části práce.

V lokální, ale i regionální ekonomice, kde se nalézají pevné vazby, vzniká multiplikační efekt, který vyjadřuje poměr mezi změnou důchodu a změnou výdajů, které prvotní změnu důchodu vyvolaly. Na počátku tedy stojí investice nebo výdaj, který může pocházet i od jednoho konkrétního aktéra. Průběh multiplikačního efektu nejlépe znázorňuje obrázek č. 3, ze kterého je vidět, že každý výdaj je zároveň něčím příjmem. Tento příjem je subjektem opět vydán do oběhu nákupem statků nebo služeb a vytváří dodatečný příjem dalšího aktéra (Macháček, 2013).

Obrázek č. 3 – Proces multiplikace

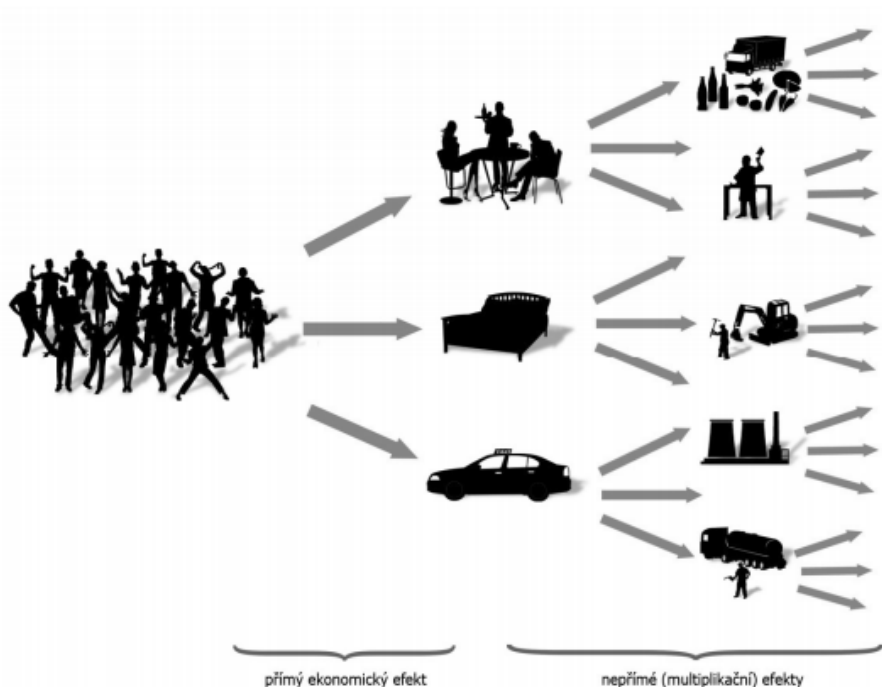
Zdroj: Macháček a kol. *Regionální multiplikační efekt jako indikátor lokálního rozvoje*, vlastní zpracování

Výdaje, které se do území dostanou, většinou z vnějšího prostředí, mohou mít za následek zvyšování prodeje v dané lokalitě a také zvyšování příjmu místních obyvatel. Pokud tito obyvatelé utratí alespoň část svého dodatečného příjmu v místní ekonomice, vzniká multiplikační efekt. Ten má za následek další zvýšení prodeje, příjmů a v některých případech i tvorbu nových pracovních míst v území (Colclough, 1994).

Počáteční výdaje vynaložené ve vytyčené zemi, se kterými pracujeme v rámci multiplikačního efektu, všechny nezůstávají. Například některé z mezd, které dostávají místní obyvatelé, plynou mimo místní ekonomiku nebo je jedinci uspoří a potlačují tak rozšiřování multiplikačního efektu. Efekt finančních prostředků, které se udrží na lokální úrovni, se nazývá indukovaný dopad. Základně existují tři dopady počátečních výdajů od návštěvníků na celkový efekt v daném území (Crompton, 1995).

1. Přímý dopad – udává, kolik z počátečních výdajů je opět utraceno v místní ekonomice při nákupu zboží, služeb a při vyplacení mezd zaměstnancům. Zahrnuje tedy přímé výdaje návštěvníků (Crompton, 1995).
2. Nepřímý dopad – následné znovuuvedení peněz od návštěvníků do oběhu. Tedy změny v ekonomice vyvolané produkcí dalších dodavatelů, kteří mají těsné vazby na přímé dodavatele (Raabová, 2012).
3. Indukovaný dopad – představuje výdaje místních subjektů, kteří obdrželi mzdy nebo příjem za prodané zboží a služby v rámci přímého dopadu. Tyto peníze utrácejí opět v rámci dané lokality (Crompton, 1995).

Obrázek č. 4 – Multiplikační efekt návštěvníků

Zdroj: Raabová 2012, *Ekonomický dopad mezinárodních běžeckých závodů RunCzech.com 2011*

Snaha využívat multiplikačního efektu byla znovu obnovena v 60. letech, kdy se zájem začínal obracet na potřeby méně rozvinutých oblastí. Mnozí považovali multiplikátor za dobrého pomocníka při tvorbě regionální politiky, ale našli se i autoři, kteří v něm spatřovali jisté nedostatky. Jedním z nich byl Thomas Wilson, který tvrdil, že nelze jednoznačně aplikovat multiplikátor na jakýkoliv vztah mezi primární a sekundární změnou, jelikož tato nejednoznačnost může přinášet mnoho problémů. Svou kritiku směřoval především na keynesiánské pojetí multiplikátoru (Wilson, 1968). Toto pojetí je založeno na vládních výdajích, které stimulují agregátní poptávku. Základním předpokladem je, že multiplikační efekt vládních výdajů je větší, než efekt vytvářený transfery. Vždy je podle této teorie výhodnější, když vláda vynaloží výdaje, aby vytvořila dodatečná pracovní místa, než aby vyplácela dávky v nezaměstnanosti (Ono, 2011).

Keynesovi je často připisován vznik koncepce multiplikátoru a na základě jeho teorie byla vytvořena celá řada regionálních modelů. Mnoho teorií regionálního rozvoje, spadající do keynesiánského období, také využívala Keynesovu koncepci multiplikátoru, mezi takové teorie se řadí například teorie růstových pólů. Multiplikační efekt se objevoval i v rámci teorie jádro – periferie, kdy k žádoucímu multiplikačnímu efektu je zapotřebí změny celého prostředí, tudíž nestačí pouze jediný impulz, jako je například zahájení výroby nebo příspěvky na mzdy od vyspělého regionu (Macháček, 2013).

Multiplikační efekt lze využít v celé řadě hospodářských a lidských činností. Vlastní multiplikační model například zkonstruoval Čadil (2005), konkrétně pro účely vyhodnocení dopadu strategické průmyslové zóny v Chebu. Zde hrál hlavní roli vliv migrace pracovních sil, kdy počátečním

impulzem bylo získání dodatečných pracovníků, na jejímž základě může posléze nabídka vhodně reagovat na poptávku (Čadil, 2005).

4.1 Multiplikační efekt ve sportovním odvětví

Profesionální, ale i neprofesionální sportovní týmy se ve většině případů neobejdou bez investic. Vystává však otázka, zda se veřejným institucím vyplatí do takového odvětví investovat. Proto se často vypracovávají analýzy ekonomického odpadu, které poskytují představu o tom, jaké benefity daná oblast získá z přítomnosti sportovního týmu na svém území. Tyto studie často využívají právě multiplikátoru, aby odhalily vliv každé vynaložené peněžní jednotky do sportovního odvětví. Kritici této metody však argumentují, že provedené analýzy nerozlišují mezi čistými a hrubými výdaji, ani sem nezahrnují dopady daní. Je nutné se při takových analýzách omezit pouze na čisté výdaje odrážející výnosy, které by nevznikly, pokud by se v území sportovní tým a s ním spojené potřebné zázemí, jako například fotbalový stadion, nenacházel (Coates, 2000).

Jedním z nejdůležitějších předpokladů, které musíme při používání multiplikátoru zohlednit, je velikost území pro které analýzu provádíme. Jelikož analyzovaný subjekt, jako například fotbalový stadion bude mít větší přidanou hodnotu pro své blízké okolí, než pro vzdálenější lokality. Podle studie provedené Coatesem (2000) profesionální fotbalové týmy nepřinášejí žádné zásadní výhody dané lokalitě, nicméně jak sám uvádí, je potřeba brát v úvahu celkové přínosy a tedy zohlednit i nepeněžité výhody (Coates, 2000).

Dalším významným autorem zabývajícím se multiplikátorem ve sportovním odvětví je Crompton (1995). Největší pochybení spatřuje v nesprávném použití nebo interpretaci multiplikačního efektu. Přičemž

udává, že díky návštěvníkům, kteří přicházejí na sportovní akce, dochází ke změnám v úrovni ekonomické aktivity i v jiných odvětvích nacházejících se v lokalitě. Tento efekt se pak znásobuje a dochází k pozitivnímu multiplikačnímu efektu. Díky tomu lze spočítat i čistý ekonomický zisk plynoucí z existence daného sportovního klubu na území. Čistý ekonomický zisk představuje, z celkových příjmů od návštěvníků, částku, která zůstává ve vytyčené lokalitě. Zbytek je utracen v širší ekonomice například prostřednictvím daní či akcionářů bydlících mimo určenou lokalitu (Crompton, 1995).

Ve svém článku Crompton diskutuje i vhodnost využívání metody multiplikátoru pro zhodnocení ekonomického dopadu sportovních akcí na území. I v tomto směru se různí autoři ve svých názorech rozcházejí. Velice kritickým názorem je tvrzení, že analýzy využívající multiplikátoru se snaží své výsledky nadhodnocovat a nutit tak vládu do investic, které jsou nevýhodné. Autor však tento kritický názor nesdílí, naopak tvrdí, že multiplikátor je cenným nástrojem analýzy, i přes své slabé stránky, kterých si je autor vědom. Musí být však používán opatrně a především musí být důraz na správnou interpretaci výsledků (Crompton, 1995), proto i v praktické části této diplomové práce bude velká váha kladena na detailní popis výsledků výzkumu.

Tento fakt potvrzuje i studie od Colclougha (1994), který se ve své analýze zaměřoval na ekonomické dopady v lokalitě, kde byl vystavěn stadion pro menší baseballovou ligu. Z jeho závěrů vyplývá, že jím vysledované ekonomické dopady jsou menší, než ty které byly vyzkoumány v analýze vydané zastánci výstavby stadionu. Autor se shoduje s Cromptonem (1995), že je vhodné dbát na citlivost, s jakou musí být pojata interpretace výsledků. Nicméně stejně jako Coates i Colclough tvrdí, že

místní komunita může těžit z nepeněžitých výhod, které jí sportovní klub přináší, např. možnost zábavy, kvality života nebo vytváření identity v komunitě (Colclough, 1994).

Musíme samozřejmě brát v úvahu, jestli se při pozorování multiplikačního efektu soustředíme na profesionální hráče nebo pouze na rekreační hráče, kteří hrají v nižších soutěžích a nedostávají žádný plat. V tomto případě hráči ze vzdálenější lokality utrácejí v místě provozování sportovní činnosti peníze s ní spojené, například za vybavení, členské příspěvky či náklady za dopravu. Díky tomu v lokalitě vytvářejí dodatečný příjem a přispívají k pozitivnímu multiplikačnímu efektu (Hnátová, 2010).

Významnou osobou ve vytváření ekonomických dopadů kulturních, ale i sportovních akcí, je v českém prostředí Tereza Raabová. Která sestavila analýzu ekonomického dopadu závodů RunCzech. Podle provedeného výzkumu závod, který proběhl v roce 2011 v Praze, přinesl díky jeho návštěvníkům do místní ekonomiky přes 955 tisíc Kč. Výdaje návštěvníků způsobily navýšení produkce pražských podniků minimálně o 164 mil. Kč a vytvořilo se přibližně 140 trvalých pracovních míst (Raabová, 2012).

K rozvoji místní ekonomiky tyto závody přispívaly i v dalších letech, jak ukazuje zpráva z roku 2017. Je tedy zřejmé, že i sportovní akce mohou mít na místní ekonomiku velice pozitivní dopad a že sportovní akce lákají stále více návštěvníků, alespoň podle dat z pražského mezinárodního maratonu, jež podle statistiky z roku 2017 navštívilo přibližně o 40 tis. návštěvníků více, než tomu bylo v roce 2011 (RunCzech, 2017).

5 Metoda lokálního multiplikátoru LM3

Tato kapitola bude věnována deskripci metodiky výpočtu lokálního multiplikátoru LM3, která bude zároveň sloužit jako teoretický podklad pro praktický výpočet multiplikátoru u fotbalového oddílu Tělovýchovné jednoty Spartak Trhové Sviny (dále jen TJ Spartak Trhové Sviny).

Lokální ekonomiku si můžeme pro účely této kapitoly představit jako vědro plné vody. Voda v tomto případě zastupuje peníze, které do místní ekonomiky přitekly z různých zdrojů, jako např. od turistů, investorů či ze státních fondů. Snahou místních aktérů by mělo být udržet vědro co nejvíce naplněné. Nicméně lokální ekonomika se dá spíše přirovnat k děravému vědru, protože odtud peníze, přes různé toky, unikají pryč z území. Prostřednictvím posilování vazeb v území je možné tyto díry zacelit či zcela ucpat a udržet tak více peněz v místní ekonomice (Kutáček, 2013).

5.1 Definice lokálního multiplikátoru LM3

Lokální multiplikátor 3, zkráceně LM3, byl vyvinut britskou organizací New Economics Foundation (NEF). Hlavním důvodem pro sestrojení LM3, byla snaha přimět občany přemýšlet o peněžních tocích v místní ekonomice a pomoci jim uvědomit si, jak mohou oni sami či jejich organizace napomáhat ke zlepšení místního ekonomického dopadu (NEF Consulting, 2019).

Jedná se o upravený multiplikátor, s jehož myšlenkou přišel J. M. Keynes již ve 20. letech minulého století, jak popisují v kapitole číslo 4. Díky této úpravě provedené organizací NEF lze multiplikátor využívat na lokální úrovni, pro sledování vlivu malé organizace nebo jednotlivce na místní ekonomiku. Lokální multiplikátor je také dobrým ukazatelem

udržitelného rozvoje, který napomáhá k získání lepšího podvědomí o důležitosti lokální ekonomiky, což posléze vede právě k dosažení udržitelného rozvoje (Kutáček, 2007).

Hlavním úkolem lokálního multiplikátoru je odhalit, kde lidé, ale i různé druhy organizací, utrácejí své peníze. Jak velké množství těchto výdajů zůstává ve vytyčené lokalitě a naopak kolik jich pomyslnými dírami ve vědru uniká pryč. Výsledek LM3 by měl poskytnout představu o tom, do jaké míry jsou využívány statky a služby v lokalitě a do jaké míry je využíváno vnější nabídky (Macháček, 2013).

Vedle lokálního multiplikátoru LM3 se objevuje i typ lokálního multiplikátoru s méně koly výpočtu, tedy LM2 nebo naopak s více koly, které se nazývají LM4, LM5, atd. Multiplikátor LM2 se dá označit za základní typ, ale je více omezený, jelikož nezahrnuje multiplikační efekt, ale pouze příjmy zkoumaného subjektu a jeho výdajové toky. Nicméně, i přes svou omezenost, může poskytovat velmi cenné informace zkoumanému subjektu, ohledně jeho vnitřních finančních toků. Ukazatele LM4 a LM5 jsou již méně často využívány (Silovská, 2015), jelikož většinou je 80-90 % multiplikačního efektu zahrnuto již v prvních třech kolech, tedy v rámci LM3 (Kutáček, 2013).

Při aplikaci LM3 je nutné mít na paměti, že se jedná pouze o ukazatel, to znamená, že s výsledkem nemůžeme nakládat jako s přesným měřením, ale měl by nám poskytnout pouze jistý pohled na fungování jednoho aspektu lokální ekonomiky. Výsledky je tedy nutné pečlivě interpretovat a neuvažovat o něm, jako o jasném, neměnném faktu (Sacks, 2002).

5.2 Deskripce výpočtu LM3

Jednotlivá kola výpočtu odráží proces, kolikrát se peníze „přetočí“ v rukou subjektů zahrnutých do výpočtu. Prvotní výdaj je příjmem jiné osoby ve vymezeném území, která tento příjem vynaloží na nákup statků nebo služeb a tak se výdaj stává opět příjmem někoho dalšího. Jelikož by bylo velice obtížné zkoumat z tohoto řetězce více, než tři články, neoptimálněji se jeví tříkolový multiplikátor, který nazýváme právě LM3.

Jako první krok je nutné si stanovit území, které budeme označovat za „lokální“. Vše co bude ležet za touto stanovenou hranicí, už se bude považovat za vnější území a tedy i případné výdaje, které by sem plynuly, budou považovány za vnější výdaje a nebudou do LM3 započítány. Hranice mohou být stanoveny v rámci jedné obce, mikroregionu, okresu, kraje nebo mohou být stanoveny autorem pro účely jeho výzkumu nezávisle na administrativním členění území. Velikost zvolené oblasti bude mít také dopad na výslednou hodnotu multiplikátoru, jelikož čím menší bude vytyčená oblast, tím menší bude hodnota multiplikátoru (Sacks, 2002).

V prvním kole výpočtu je nutné zjistit čistý roční příjem zkoumaného subjektu. Jedná se o nejjednodušší část výzkumu, jelikož tato částka by měla být poměrně snadno dohledatelná v účetních výkazech zkoumaného subjektu. Pokud již známe roční příjem z prvního kola, můžeme se přesunout na druhé kolo výpočtu LM3. Zde zkoumáme, jak daný subjekt utrácí své příjmy. Přesněji řečeno jde o zjištění, u koho jsou tyto příjmy dále utráceny a zda se tento dodavatel, organizace nebo osoba nachází na stanoveném území, které považujeme za lokální. Ve třetím kole se zaměřujeme právě na tyto místní činitele, kterým plynuly výdaje našeho

zkoumaného subjektu. U nich se snažíme odhalit, kolik peněz oni opět utratí v místní ekonomice (Sacks, 2002).

Poslední část představuje samotný výpočet LM3 a to podle následujícího vzorečku:

$$LM3 = (1. \text{ kolo} + 2. \text{ kolo} + 3. \text{ kolo}) / 1. \text{ kolo}$$

Výsledné číslo je dobré uvádět na dvě desetinná místa a udává nám, celkový příjem generovaný pro lokální ekonomiku z každé utracené koruny našeho subjektu ve vymezeném území. S výsledkem je možné ještě dále pracovat, po odečtení jedničky z výsledné hodnoty zjistíme dodatečný příjem vytvořený zkoumaným subjektem pro lokální ekonomiku (Sacks, 2002).

Tento postup byl převeden Sacksem a dalšími partnery v roce 2007 do elektronické podoby. Online výpočet LM3 se nachází webových stránkách - www.lm3online.com. Zde je možné s časovou úsporou vypočítat multiplikátor pro jakoukoli geografickou oblast pomocí aktuálních dat. Program nabízí také množství dodatečných statistik a díky propracovanému systému provede uživatele celým procesem výpočtu LM3 (LM3 Online, 2007, Kutáček, 2013).

5.3 Uskutečněné výzkumy za použití LM3

V této dílčí kapitole budou představeny některé z existujících výzkumů, které využívaly pro sledování multiplikačního efektu na lokální úrovni multiplikátor LM3. Stávajících studií, ať už v zahraničí nebo ČR není mnoho. Metodu lokálního multiplikátoru stále považujeme za poměrně novou záležitost, což jen potvrzuje fakt, že je potřeba vytvářet nové projekty za použití LM3.

Ve větší míře je pozornost lokálnímu multiplikátoru LM3 věnována u autorů ve Velké Británii. Tento fakt se jeví jako logický, jelikož právě zde byl organizací NEF vytvořen. Nicméně, mnoho autorů se o LM3 zmiňuje spíše teoreticky, ale již neukazuje jeho praktické využití (Silovská, 2015). Nejvíce praktických výzkumů lze přiřadit právě tvůrcům LM3, kteří ho využili hned v 10 různých komunitách, napříč 5 ekonomickými sektory (Sacks, 2002).

Sacks (2002) ve své knize popisuje hned 4 uskutečněné projekty, kde byl pro výpočet využíván LM3. První z nich se týká neziskové organizace Eden Community Outdoors (ECO) na severozápadě Anglie a jehož cílem bylo zjistit, jaké aspekty by bylo možné zlepšit v činnosti organizace ECO. Na základě výsledků LM3 bylo odhaleno, že dodavatelé, se kterými ECO spolupracuje, jsou z velké části nemístní. Právě toto zjištění organizaci následně podnítilo k přechodu na místní dodavatele. ECO na základě výsledků založilo spolu s dalšími místními organizacemi skupinu, která má podpořit vztahy mezi komunitami a napomáhat ke zkvalitnění rozhodnutí o místních výdajích (Sacks, 2002).

Další využití LM3 se týkalo sociálního podniku Longley Organised Community Association Ltd. (LOCAL), který se snažil o oživení oblasti Longley. V North Norfolk District Council se podařilo aplikovat LM3 na veřejné zakázky, kdy byl zvláště vypočítán pro smlouvu s nemístní a místní firmou. Bylo odhaleno, že pokud by zakázku zpracovala místní firma, přinesla by místní ekonomice o 7000 liber více. Poslední příklad uváděný Sacksem (2002) se týká podniku Cusgarne Organics z Cronwallu, který chtěl zhodnotit svůj vlastní dopad na místní ekonomiku. Výsledek LM3 ovlivnil i Pascoes, což je podnik vlastněný Cusgarne Organics, k tomu, aby začal odebírat organický sýr od místního výrobce (Sacks, 2002).

Organizace NEF využila LM3 pro projekt společnosti RWE, která investuje do rozvoje a výstavby větrných elektráren. Konkrétně byl LM3 počítán pro větrnou farmu Nova 2. Bylo prokázáno, že investice společnosti RWE do této skotské elektrárny měla za následek významný nárůst místních výdajů a rozvinutí multiplikačního efektu na velké ploše (NEF Consulting, 2014).

Pokud se zaměříme na ČR, tak i zde bylo uskutečněno několik výzkumů s použitím LM3. Několik příkladů najdeme v příručce Penězům na stopě (Kutáček, 2007), která vychází z díla *The money trail* od Sackse (2002). Konkrétně se jedná o dva pilotní projekty, na kterých bylo testováno využití LM3 pro ČR a díky nimž mohla být i zmíněná příručka vydána pro české prostředí.

První příklad se týká Moštárny, nacházející se v obci Hostětín a spadající do kategorie sociálního podnikání. Pro jejího majitele je proto hlavní cíl tvorba pozitivních externalit pro své okolí. Z výsledků vyplynulo, že moštárna má poměrně malý přínos na místní ekonomiku. A to z toho důvodu, že největší dodavatel se nacházel mimo vytyčené území. Nicméně v dalším roce se cena jablek mezi lokálními a vnějšími dodavateli vyrovnala a výsledek LM3 se mohl rapidně změnit. Zde je názorný příklad, že je nutné brát za relevantní výsledek ten, který není příliš časově vzdálený, jelikož v lokalitě může dojít k velkým změnám i v rámci jednoho období (Kutáček, 2007).

Druhý pilotní příklad se týká obce Ostopovice, kdy se výzkumníci snažili sehnat data za rok 2006. V tomto případě se podařilo dosáhnout pouze na výpočet LM2, kvůli nízké návratnosti dotazníků, rozeslaných pro získání údajů k výpočtu 3. kola (Kutáček, 2007).

Pokud odhlédneme od příkladů uvedených v díle Peněžům na stopě, je nutné zmínit, že jako vůbec první se pokusil o výpočet LM3 ve své diplomové práci Miloslav Došek (2006). Do svého výzkumu zahrnul dva podnikatelské subjekty v oblasti potravinářství, na území okresu Litoměřice (Došek, 2006). Mezi další práce, ve kterých byl použit jako metodologie výzkumu LM3, patří i diplomová práce Kateřiny Sabelové. Zde autorka aplikovala LM3 na dvě malé rodinné farmy nalézající se na Vysočině a Slovensku (Sabelová, 2015). Michaela Ježková se pokusila jako první o výpočet LM3 pro město, konkrétně pro město Třebíč. Zde však autorka také narazila na problém s třetím kolem, kdy návratnost rozeslaných dotazníků byla nulová a nepodařilo se jí nakonec LM3 vypočítat (Ježková, 2008). Na problém se sběrem dat pro třetí kolo výpočtu LM3 narazila ve své diplomové práci i Monika Suchá, která zamýšlela tento typ lokálního multiplikátoru vypočítat pro zlínskou ZOO (Suchá, 2018). Ucelený příklad využití lokálního multiplikátoru LM3 uvádí ve své disertační práci Silovská, která vypočítala jeho hodnotu pro obec Kubova Huť a penzion v obci Horská Kvilda na Šumavě (Silovská, 2015).

Toto je pouhé představení několika aplikací lokálního multiplikátoru na různé vybrané subjekty a i z těchto několika málo příkladů je vidět, že za zdánlivě jednoduchým výpočtem se skrývá složitý postup získávání dat. V následujících kapitolách již přikročím k praktické části své diplomové práce a pokusím se o výpočet LM3 pro tělovýchovný spolek, jelikož pro tento typ organizace zatím v ČR LM3 využit nebyl.

6 Empirická část práce – cíle a hypotézy

V druhé části práce je zpracována případová studie obce Trhové Sviny. V této empirické části bude využito hned několika metod výzkumu. Nejprve bude proveden výpočet lokálního multiplikátoru LM3, který zastává roli primární metody. LM3 bude konkrétně vypočítán pro fotbalový oddíl TJ Spartak Trhové Sviny za uplynulý rok 2018. Dále zde bude využita metoda hloubkových rozhovorů s představiteli spolku a obce ohledně uskutečněných investic, spolupráce mezi městem a fotbalovým oddílem a plánů a výhledů do budoucna. Z těchto rozhovorů a výsledku získaného pomocí výpočtu LM3 se pokusím o vyvození závěru ohledně vhodnosti investic realizovaných v minulých letech do zlepšení zázemí fotbalového oddílu, a to i v kontextu tvorby sociálního kapitálu. Výsledná diskuze by měla poskytnout určitý pohled na postavení spolku v místním ekonomickém rozvoji a případné návrhy na zlepšení.

Hlavním cílem je stanovit vliv tělovýchovného spolku na místní socioekonomický rozvoj, za pomoci výše uvedených metod. Zkoumaný subjekt byl vybrán z důvodu uskutečněných investic v posledních letech, díky kterým aktivně zlepšuje zázemí pro své členy. Konkrétně sportovní spolek byl zvolen i kvůli pokusu využít LM3 v oblasti sportu, pro kterou prozatím v ČR žádné výpočty provedeny nebyly. Roli při výběru subjektu sehrál i fakt, že se jedná o mou domovskou obec a výsledky budou pro mne o to více zajímavé. Práce se bude snažit potvrdit následující hypotézu:

- *Zvolený spolek má významný dopad na ekonomickou stránku rozvoje v okrese České Budějovice.*

Sběr potřebných dat pro naplnění cíle práce bude prováděn prostřednictvím osobního kontaktu, telefonicky a e-mailovou komunikací.

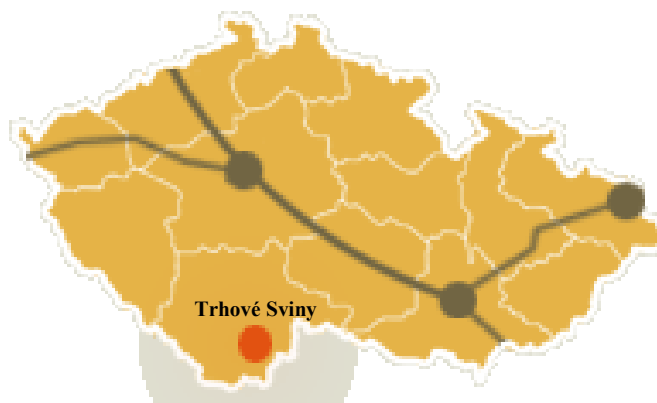
7 Deskripce obce Trhové Sviny a tělovýchovného spolku

Následující kapitola detailněji popisuje vybranou obec a tělovýchovný spolek, které hrají hlavní roli v provedené případové studii. Poslední část kapitoly je věnována dotacím, plynoucím jak do celého TJ Spartak Trhové Sviny, tak i do samotného fotbalového oddílu. Informace byly získány z rozhovoru s panem Ondřejem Kolářem, který působí ve funkci hospodáře fotbalového oddílu a zároveň zastává post místopředsedy TJ Spartak Trhové Sviny. A dále z rozhovoru s panem inženýrem Davidem Štojdlm, který působí jako předseda výkonného oddílu TJ Spartak Trhové Sviny, zároveň v obci zastává funkci radního a je vedoucím odboru školství a tělovýchovy v Českých Budějovicích.

7.1 Obec Trhové Sviny

Trhové Sviny se nacházejí v Jihočeském kraji, v jižní části okresu České Budějovice, necelých 22 km od krajského města Českých Budějovic, viz obrázek č. 5. Od roku 2003 je město obcí pověřenou řízením III. stupně a stalo se tak centrem pro svou širokou spádovou oblast. Trhové Sviny leží na soutoku Trhosvinenského a Farského potoka a jsou zasazeny do krásné krajiny, která zde od Třeboňské pánve začíná přecházet do podhůří Novohradských a Slepíčních hor (Trhové Sviny, 2014).

Obrázek č. 5 – Trhové Sviny na mapě ČR

Zdroj: Trhové Sviny, oficiální web. Dostupné z: <http://www.tsviny.cz/>

Obec se rozkládá na území o velikosti 5 278 ha ³ a obývá ji 5 132 obyvatel (ČSÚ, 2019). Město je svou dobrou geografickou polohou a občanskou vybaveností atraktivní lokalitou pro život hned z několika důvodů. V blízkosti obce se nachází snadno dostupné statutární město České Budějovice, které poskytuje mnohým občanům možnost pracovních míst. Někteří občané také těží z blízké dojezdové vzdálenosti do Rakouska a rozhodnou se pro práci v zahraničí. Trhové Sviny poskytují kvalitní silniční spojení mezi již už zmíněnými Českými Budějovicemi, Novými Hradky, Českým Krumlovem, Třeboní a Kaplicí. Uspokojují tak nejen dojíždějící za prací, ale i turisty navštěvující přírodní atraktivity těchto lokalit (Program rozvoje města Trhové Sviny na období 2018 – 2030, 2018). O vysoké úrovni kvality života svědčí i fakt, že se Trhové Sviny umístili na 5. místě v žebříčku hodnocení obcí dle kvality života, vydaném v roce 2018. V tomto žebříčku bylo porovnáváno 205 obcí a Praha, za využití indexu kvality života, do kterého jsou zahrnuty informace např. o zdraví, službách, materiálních a sociálních podmínkách (Obce v datech, 2019).

³ Údaje jsou brány z Českého statistického úřadu za rok 2018

Atraktivitu města pro obyvatele dokazuje i poptávka po bydlení, která v Trhových Svinech v posledních letech roste. V současné době v obci probíhá například realizace developerského projektu, který má za cíl vystavět soubor obytných domů (viz příloha č. 1) a uspokojit tak poptávku po bydlení v obci (Bydlíme ve Svinech, online). O zvýšené poptávce po bydlení a následné výstavbě svědčí i statistiky z posledních let, kdy na území obce od roku 2013 do roku 2017 vzniklo 76 bytů (ČSÚ, 2019).

Město Trhové Sviny má status obce s rozšířenou působností s 13 místními částmi, dělících se do devíti katastrálních území (Program rozvoje města Trhové Sviny na období 2018 – 2030, 2018).⁴ Samospráva obce je tvořena starostkou Mgr. Věrou Korčakovou a místostarostou Pavlem Randou. Dále v organizační složce obce najdeme radu města, výbory a komise a osadní výbory a spolky (Trhové Sviny: oficiální web).

Poloha Trhových Svinů není výhodná pouze z hlediska dostupnosti pracovních příležitostí, ale i z pohledu cestovního ruchu. Dominantou, která se zde nalézá, je pozdně gotický kostel Nanebevzetí Panny Marie, významnou památkou je i šestiúhelníková kamenná kašna a barokní sloup se sochou sv. Jana Nepomuckého na náměstí Trhových Svinů. I v blízkém okolí města je možné nalézt atraktivní turistické cíle. Návštěvníci se mohou vydat na prohlídku do nedaleko stojícího Buškova Hamru, poutního kostela Nejsvětější Trojice či se vypravit do krásné přírody Novohradských hor (Trhové Sviny: oficiální web).

Město nabízí i příležitosti kulturního a sportovního vyžití. Každoročně je zde pořádán festival dechových hudeb Karel Valdauf a v místním kulturním středisku je možné celoročně navštěvovat rozmanitá

⁴ Seznam místních částí je obsahem přílohy č. 2

představení a vystoupení ochotnického divadla. Své nemalé zastoupení zde mají i sportovní aktivity. Mimo TJ Spartak, která bude představena v následující dílčí kapitole, stojí za zmínku dálkové pochody pořádané po okolí Trhových Svinů, které rok od roku získávají na popularitě a navštěvují je lidé z celé České republiky. Jelikož je vždy nabízeno několik tras s různou délkou a náročností, mohou na něj vyrazit lidé všech věkových kategorií. Na letošním ročníku 2019 se podílel i fotbalový oddíl TJ Spartak Trhové Sviny, který poskytl zázemí pro účastníky, včetně ubytování a sociálního zázemí v nově zrekonstruovaných kabinách.

7.2 TJ Spartak Trhové Sviny

TJ Spartak Trhové Sviny zajišťuje v obci nabídku sportovního vyžití pro všechny místní i okolní obyvatele. TJ Spartak je tvořen 10 oddíly, konkrétně se jedná o oddíl fotbalu, tenisu, volejbalu, kuželek, nohejbalu, sportovní gymnastiky, stolního tenisu, softbalu, rekreačního sportu a sportu pro všechny. Všechny oddíly, s výjimkou rekreačního sportu a sportu pro všechny, jsou vyobrazeny na logu TJ Spartak Trhové Sviny, viz příloha č. 3 (TJ Spartak Trhové Sviny z. s.).

Oficiální prvopočátky organizované tělovýchovy se datují od roku 1893, kdy vznikl na území města spolek SOKOL. Tento spolek přes veškeré zákazy a pohnutky tehdejší doby přetrval až do roku 1945, kdy vznikl přípravný výbor TJ Sokol. O 6 let později v roce 1951 byla místní sokolská jednota převedena na DSO⁵ Slovan Trhové Sviny (Slípka, 1993). V roce 1955 na území obce působilo hned 5 tělovýchovných organizací. Ty se však postupně v roce 1956 začaly slučovat do Jednotné dobrovolné tělovýchovné organizace pod jednotným názvem TJ Spartak Igla Trhové Sviny. Název

⁵ Dobrovolná sportovní organizace

Igla byl později vypuštěn, jelikož se nejednalo o podnikovou tělovýchovnou jednotu, nicméně od roku 1956 je možné sledovat sportovní činnost TJ Spartak Trhové Sviny. V rámci organizace SOKOL bylo vytvořeno několik sportovních spolků, například oddíl ledního hokeje, které se však do dnešní doby již nedochovaly (Steinbauer, 1993). Nicméně jeden z nejvýznamnějších, který přetrvává až do dnešní doby, je právě fotbalový oddíl.

Začátky kopané jsou spojeny se vznikem fotbalového klubu s názvem SK Trhové Sviny v roce 1922. V roce 1929 byl nucen se, pro nedostatek hráčů, sloučit s okolními obcemi do nového klubu AC Trocnov. S tím, jak zde tento sport získával na popularitě, se začala hráčská základna rozrůstat a v roce 1933 již mohl opět vzniknout klub SK Trhové Sviny, který se později přetransformoval do dnešní podoby pod názvem TJ Spartak Trhové Sviny (TJ Spartak Trhové Sviny, 2017). Fotbalový oddíl disponuje svým vlastním fotbalovým hřištěm, včetně šaten a sociálního zařízení, které bylo vystavěno v roce 1960. Od té doby bylo provedeno velké množství rekonstrukcí, jak popisují v následující kapitole.⁶

V roce 1935 vedle fotbalového oddílu, začalo pár místních obyvatel provozovat tenis. První soutěžní družstvo však bylo založeno až po dokončení tenisového areálu v roce 1971. Tenisový areál stojí v Trhových Svinech dodnes a díky výstavbě sportovní haly se z tenisu stal celoroční sport (Příbyl, 1993). V současné době tenisový oddíl nabízí možnost pronájmu tenisových kurtů, čímž podporuje sportovní činnost v obci i okolí a získává tak dodatečné finanční prostředky na provoz.⁷ V roce 1946 byl v Trhových Svinech též založen oddíl volejbalu, který si pro své tréninky

⁶ Dobové a současné fotografie stadionu jsou obsahem přílohy č. 4

⁷ Fotografie tenisového areálu je obsahem přílohy č. 5

zapůjčoval mimo jiné i tenisové kurty, jelikož tento oddíl neměl své vlastní zázemí (Příbyl, 1996). Dnes tomu tak již není a i oddíl volejbalu se dostalo vlastní hrací plochy v těsné blízkosti nohejbalového hřiště a fotbalového stadionu.⁸ Po volejbalovém oddílu následovalo v roce 1954 založení oddílu stolního tenisu (Příbyl, 1996). V současné době se jedná o nejmenší oddíl v rámci TJ Spartak Trhové Sviny, když pomineme volnočasový a rekreační sport a sport pro všechny, což se projevuje i v nejmenší částce přidělované při rozdělování dotací od města Trhové Sviny. V roce 1963 vznikl 5. oddíl, již v rámci TJ Spartak Trhové Sviny, a to oddíl kuželek. Tento oddíl je stále velice aktivní a pracuje na vytvoření nové generace hráčů. Nyní má 35 aktivních registrovaných členů, kteří se setkávají v kuželně poblíž fotbalového stadionu (TJ Spartak Trhové Sviny - oddíl kuželek).⁹ Po oddílu kuželek následoval poměrně rychle za sebou vznik posledních 3 oddílů, a to v roce 1987 oddílu sportovní gymnastiky (Hálová, 1993), v roce 1989 nohejbalu a v roce 1992 oddílu softbalu. Oddíl nohejbalu je po stolním tenise, co se týče výše rozdělovaných příspěvků od města, druhý nejmenší, o čemž svědčí i jeho malý počet členů. V současné době má oddíl 4 týmy a trénuje na svém vlastním nohejbalovém hřišti (TJ Spartak Trhové Sviny o. s. nohejbal).¹⁰

Z výše uvedených informací je patrné, že obec disponuje kvalitním sportovním zázemím téměř pro každý sportovní oddíl a atraktivní nabídkou všech možných druhů sportu. Já se však v následující části práce omezím pouze na fotbalový oddíl, jelikož je primárním subjektem mé případové studie. Výše uvedený výčet sportovních spolků byl nicméně důležitý pro

⁸ Fotografie volejbalového hřiště je obsahem přílohy č. 6

⁹ Fotografie kuželný je obsahem přílohy č. 7

¹⁰ Fotografie nohejbalového hřiště je obsahem přílohy č. 8

názornou představu o sportovních možnostech v obci, které budou využity při vytváření závěrů o podpoře sociálního kapitálu v této lokalitě.

7.2.1 Dotace a investice

Oddíl kopané byl pro případovou studii zvolen i z důvodu, že zde byly v posledních letech realizovány významné projekty na rekonstrukci fotbalového stadionu. Pro informace ohledně systému dotací a jejich využívání byla sjednána osobní schůzka s panem Ondřejem Kolářem.¹¹

Dotace, které plynou do TJ Spartak Trhové Sviny se dělí na dotace na činnost a na investiční dotace. Toto rozdělení je velice důležité, jelikož dotace na činnost jsou poskytovány TJ Spartak jako celku, tedy nejsou primárně v konkrétní výši udělovány jednotlivým oddílům. Naopak o dotace investičního rázu si již žádá každý oddíl samostatně a existují zde určitá omezující pravidla. Ty spočívají v počtu oddílů, které si podávají žádost o dotace, nanejvýš se mohou sejít 3 žádosti napříč celou TJ Spartak. V případě více zájemců rozhoduje na svém zasedání výkonný výbor, nicméně podle pana Koláře je to spíše výjimečný případ.

Dotace na činnost jsou primárně získávány od Jihočeského kraje, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, konkrétně z jejich dotačního neinvestičního programu „MŮJ KLUB“ a nakonec od samotné obce Trhové Sviny. Rozdíl je v možnosti čerpání dotací z jednotlivých programů a v jejich vyplácení. Při čerpání dotací od Jihočeského kraje jsou peníze zasílány po částech mezi červencem a červnem následujícího roku. Je tedy nutné vždy nejdříve vyfakturovat využití finančních prostředků, než bude moci být vyplacena i poslední část přislíbené dotace.

¹¹ Veškeré informace a přesné částky byly poskytnuty panem Ondřejem Kolářem, který funguje jako hospodář za fotbalový oddíl TJ Spartak Trhové Sviny a z účetních výkazů obdržných za účelem diplomové práce.

Prostředky obdržené na činnost mládeže jsou u dotačních programů Jihočeského kraje a v rámci programu „MŮJ KLUB“ omezeny také věkem. V případě dotací z Jihočeského kraje je možné využívat finanční prostředky na činnost mládeže do 18 let, pokud konkrétní fotbalový oddíl nemá mládežnickou věkovou hranici nastavenou jinak. V případě fotbalového oddílu TJ Spartak Trhové Sviny se za mládežníka považuje osoba do 19 let. U programu „MŮJ KLUB“ je věková hranice nastavena o něco výše, na 23 let.¹² Třetím subjektem, od kterého přitékají dotace do TJ Spartak Trhové Sviny, je obec. Zde nejsou žádná omezující pravidla pro čerpání dotace, ať už věková či na konkrétní činnost, na kterou mají být peníze využity.

Peníze plynoucí z těchto dotací jsou přiděleny TJ Spartak Trhové Sviny, který je dále rozděluje jednotlivým oddílům. Finanční prostředky jsou rozpočítány podle konkrétního klíče, který v sobě mimo jiné zahrnuje také podíl výdajů jednotlivých oddílů. Jelikož je oddíl kopané největší, vyplývá z výše zmíněného i fakt, že největší část dotací připadá právě fotbalovému oddílu a procentuálně se pohybuje okolo 45 % z celkové výše dotace. Tento klíč byl sestaven samotnou TJ Spartak Trhové Sviny, subjekty od kterých dotace pocházejí, do přerozdělování mezi oddíly nezasahují.

Za loňský rok 2018 byly obdrženy dotace od města ve výši 600 000 Kč, Jihočeský kraj poskytl, v rámci programu „Podpora sportovní činnosti dětí a mládeže a výkonnostního sportu, I. výzva pro rok 2018“, dotaci ve výši 100 000 Kč a v rámci programu „MŮJ KLUB“ obdržel TJ Spartak Trhové Sviny 665 500 Kč. Veškeré částky byly posléze prostřednictvím výše uvedeného klíče přerozděleny mezi oddíly.

¹² Průvodní dopis o poskytnutí dotace z programu MŮJ KLUB s podmínkami jejího využití je obsahem přílohy č. 9

Mezi významnější přispěvatele patří také místní firma Intercom, posílající pravidelně každý rok 20 000 Kč, které se posléze podle již zavedeného procentního podílu rozpočítávají mezi oddíl fotbalu, kuželek, nohejbalu a určitá část jde i na správu TJ Spartak. Samotný fotbalový oddíl dostává navíc také dotace od místních poboček firem GPN a Schmied v celkové výši 30 000 Kč. Dotaci ve formě vrácení určité částky z ročních členských příspěvků, obdržel fotbalový oddíl i od Fotbalové asociace České republiky. Mezi menší přispěvatele patří i ostatních místní a nemístní podnikatelské subjekty, přispívající ve formě finančních darů, které chtějí podpořit sport mládeže nebo přímo od rodičů členů oddílu.

Vedle dotací na činnost mohou jednotlivé oddíly, již sami za sebe, žádat o investiční dotace, jak bylo řečeno v úvodu kapitoly. Právě díky dotacím na investice došlo v zázemí oddílu kopané k velkým změnám. První velká rekonstrukce proběhla na fotbalovém stadionu v roce 2013, kdy bylo vystavěno nové sociální zařízení spolu s kotelnou a rozvody tepla do kabin hráčů. Poté následovalo v roce 2015 zateplení přední části budovy společně s novou fasádou. V roce 2017 přišla opět velká rekonstrukce v podobě přístavby nových šaten a o rok později v roce 2018 jejich zateplení. Celkové výdaje na investice do modernizace fotbalového zázemí od roku 2013 činily přes 800 000 Kč. Konkrétně v případě projektu „Zateplení šaten fotbalového oddílu. Snížení energetické náročnosti objektu.“ byla v rámci dotačního programu Jihočeského kraje „Podpora sportu“ poskytnuta dotace ve výši 90 000 Kč. Jelikož na pokrytí zbylých výdajů neměl oddíl dostatek finančních prostředků, město mu poskytlo jednorázovou dotaci ve výši 150 000 Kč.

Ačkoli se dotační příspěvky mohou zdát dostatečné, není tomu tak. Jelikož se dělí mezi 9 oddílů TJ Spartak Trhové Svině a jeho správu, každý oddíl dostane pouze část z celkové hodnoty. Většinu z obdržených příspěvků pak, konkrétně fotbalový oddíl, vynakládá například na dopravu hráčů, údržbu hřiště a tribuny a nezbývá tak dostatek peněz na rozvoj činnosti, mzdy trenérů a propagaci klubu. Nízké platy trenérům by mohly v budoucnu způsobit jejich nedostatek, čehož se pan Kolář obává. Nedostatek trenérů by pak měl významný negativní vliv na chod spolku a na jeho další rozvoj. Velký počet členů fotbalového oddílu zde také vykonává svou činnost pouze za odpuštění členského příspěvku, i když jsou to právě oni, kteří nesou značnou zásluhu za rozvoj oddílu v obci.

K názoru pana Koláře se připojuje i pan inženýr David Štojdl. Pan inženýr si vypracoval finanční přehled všech uskutečněných oprav a projektů od roku 2015 do roku 2019, do zlepšení zázemí fotbalového oddílu. V tabulce vypočítal procentuální finanční spoluúčast jednotlivých subjektů. Z tabulky vyplývá, že kraj se v rámci svých dotačních programů finančně podílel na projektech z 64,4 %. Město mělo spoluúčast 18,9 % a zbylých 21,7 % doplatil fotbalový oddíl. Z těchto čísel je více než patrné, že spoluúčast města představuje nejmenší podíl a hned na počátku je ukázán jistý paradox a nedostatečná podpora fotbalového oddílu ze strany obce.

8 Výpočet LM3 pro fotbalový oddíl TJ Spartak Trhové Sviny

Následující kapitola již obsahuje samotný výpočet lokálního multiplikátoru LM3. Ten bude vypočítán, jak již bylo uvedeno, pro fotbalový oddíl TJ Spartak Trhové Sviny za rok 2018. Fotbalový oddíl byl vybrán jednak z důvodu množství investic uskutečněných v zázemí fotbalového stadionu od roku 2013, ale také na základě jeho postavení ve srovnání s ostatními oddíly. Jelikož se jedná o největší oddíl, a to co do velikosti členské základy, tak i z pohledu příjmů a výdajů. Členové fotbalového oddílu také působí v čele celé TJ Spartak Trhové Sviny a jsou aktivními členy i v rámci obce Trhové Sviny.

Pro výpočet LM3 je, vedle určení subjektu, pro který bude multiplikátor vypočítán, velice podstatné vytyčení oblasti, kterou budeme považovat za místní. V tomto případě byla oblast vymezena na obce spadající do okresu České Budějovice. Důvody jsou hned dva:

1. Jak již bylo uvedeno v kapitole 7.1, velký počet obyvatel dojíždí za svou prací do nedalekých Českých Budějovic. Někteří obyvatelé mají práci také v okolních obcích, jako např. Nové Hrady, Borovany nebo Lišov. Mezi tyto obyvatele patří i členové fotbalového oddílu, kteří dostávají mzdu například za svou trenérskou činnost, a lze tedy očekávat, že část svých výdajů budou uskutečňovat právě v okrese České Budějovice.
2. I přes skutečnost, že většina týmů v rámci fotbalového oddílu hraje krajskou první A třídu, odehrává se velké množství zápasů na území obcí spadající do okresu České Budějovice. Hráči cestují po celém

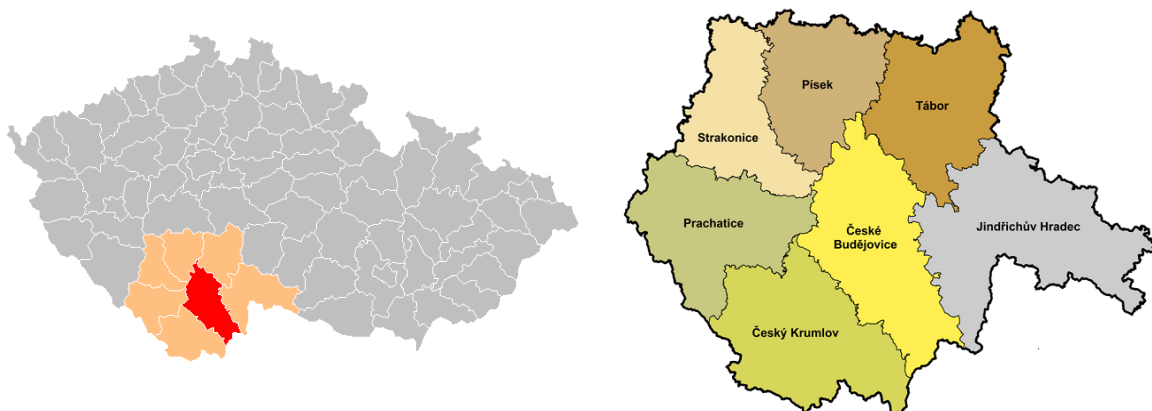
okrese a s tím jsou spojeny náklady na dopravu a občerstvení. Někdy jsou výdaje vynakládány i na nájem haly, hřiště nebo ubytování.

V následující části bude krátce představeno území okresu České Budějovice.

8.1 Okres České Budějovice

Okres České Budějovice leží ve středu Jihočeského kraje, jak ukazuje obrázek č. 6. Jeho jihovýchodní hranice je ukončena státní hranicí s Rakouskem o délce 22 km. Okres České Budějovice sousedí se všemi okresy v Jihočeském kraji, kterých je dohromady 6.¹³ (Charakteristika okresu České Budějovice, 2016)

Obrázek č. 6 – Okres České Budějovice

Zdroj: wikimedia commons, český statistický úřad

Okres české Budějovice je v Jihočeském kraji, po okresu Jindřichův Hradec, druhým největším s rozlohou 1639 km². Co do počtu obyvatel se však jedná o největší okres, který se svými 194 585 obyvateli má o přibližně 90 tisíc obyvatel více, než po něm následující okres Tábor (Krajská správa ČSÚ v Českých Budějovicích, 2017).

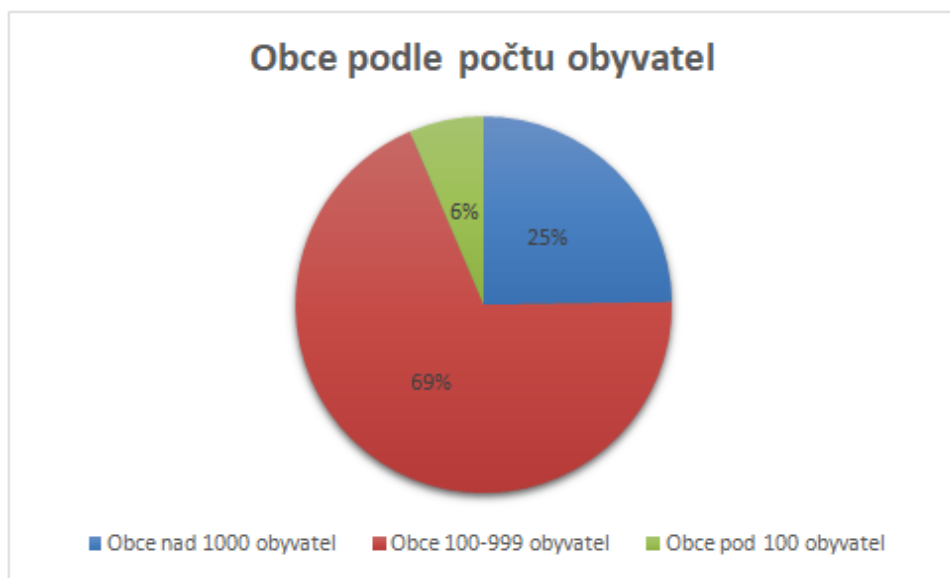
¹³ Okres Tábor, Písek, Strakonice, Jindřichův Hradec, Prácheň, Český Krumlov

Většina území je tvořena pahorkatinou, která se vlní přes Českobudějovickou pánev a opět se zvedá do Novohradských hor. V Novohradských horách nalezneme nejvýše položené místo, které je na vrcholku hory Vysoká (1034 m. n. m.). Naopak nejnižší položené místo je u Týna nad Vltavou a je jím údolí řeky Vltavy (343 m. n. m.). Okres České Budějovice je také významný svým velkým množstvím vodních ploch, které zabírají přibližně 6 % celkové rozlohy okresu. Nalezneme zde okolo 300 rybníků, řeku Malši a Lužnici, které vtékají do Vltavy, protínající okres od jihu až k severu. Hlavním zdrojem pitné vody je vodárenská nádrž Římov. Velké zastoupení zde má také zemědělská půda, která se rozkládá na 40 % plochy území. Třetinu ploch v okresu pokrývají lesy, které jsou pro něj důležitým zdrojem dřeva a regulátorem klimatu, jinak je zde poměrně málo významných surovinových zdrojů.

Při popisu území okresu České Budějovice nelze pominout dopravu, která je zde velice hustě zastoupena, a to jak železniční, tak i silniční. Důležitým železničním uzlem jsou České Budějovice, které zajišťují spojení nejen s Prahou, ale také se sousedním Rakouskem, kam většina spojů míří především do Lince. Problémem se zde jeví silniční síť, jelikož není vybudována rovnoměrně a chybí napojení na mezinárodní komunikační síť. Díky tomu dochází k omezování podnikatelských aktivit (Charakteristika okresu České Budějovice, 2016). Tato situace by se měla do budoucna změnit dostavěním dálnice D3, která povede po východním okraji města České Budějovice. Dokončení dálnice by mělo pro jihočeskou metropoli znamenat značnou úlevu od tranzitní dopravy, která bude vedena po dálnici. Dále se na území projeví celkové zrychlení dopravy a lepší propojení s hlavním městem (Joch, 2013).

V okrese České Budějovice se nachází velké množství obcí, konkrétně 109 obcí a 333 jejich částí. Problém nastává, pokud se zaměříme na počet obyvatel v jednotlivých obcích, jelikož s počtem nad tisíc obyvatel jich zde nalezneme pouze 27 a nad 5 tisíc obyvatel již pouze 4 - České Budějovice, Týn nad Vltavou, Hluboká nad Vltavou a Trhové Sviny¹⁴. Zastoupení obcí v okrese České Budějovice podle počtu obyvatel nejlépe znázorňuje následující graf.

Graf č. 1 – Zastoupení obcí podle počtu obyvatel

Zdroj: ČSÚ, 2018, vlastní zpracování

Z grafu je viditelné, že se okres České Budějovice potýká ze značně roztržštěnou sídelní soustavou. Většina obyvatel, konkrétně 69 %, zde žije v obcích čítajících mezi 100 až 999 obyvateli. Ani jedno město zde nepřesahuje 100 000 obyvatel, nejbližší jsou k tomuto číslu České Budějovice se svými 93 863 obyvateli (ČSÚ, 2018).

¹⁴ Kompletní seznam obcí seřazených podle počtu obyvatel je obsahem přílohy č. 10

8.2 Jednotlivá kola výpočtu LM3

Nyní již přikročím k popisu jednotlivých kol výpočtu LM3 a v závěru k vypočítání jeho konečné hodnoty. Pro výpočet byl využit postup uveden v knize Penězům na stopě (Kutáček, 2007). V závěru bude výsledek diskutován i se všemi jeho úskalími a navržena možnost využití hodnoty v praxi.

Pro výpočet multiplikátoru LM3 bylo prvním krokem navázání kontaktu s fotbalovým oddílem TJ Spartak Trhové Sviny a vysvětlení principu výpočtu LM3. S tímto krokem nebyl žádný problém, domluva byla velice snadná a členové oddílu souhlasili se svojí účastí na výzkumu a s poskytnutím potřebných účetních výkazů.

8.2.1 První kolo

Pro první kolo, na které bezprostředně navazuje kolo druhé, bylo zapotřebí získat účetní závěrku zkoumané organizace, ze které lze poměrně snadno vyčíst celkový příjem i celkové výdaje. Pro tento účel byla kontaktována účetní TJ Spartak Trhové Sviny, která mi poskytla kompletní účetnictví za celou TJ Spartak. Jelikož pro potřeby výzkumu jsou postačující pouze účetní výkazy za fotbalový oddíl TJ Spartak Trhové Sviny, byl kontaktován pan Ondřej Kolář, působící ve funkci hospodáře pro fotbalový oddíl. Ten mi poskytl při osobním setkání výkazy týkající se samotného fotbalového oddílu, které byly velice přehledně rozděleny do tabulky po jednotlivých výdajích, včetně označení subjektů od kterých finance pocházely nebo kterým byly vyplaceny. S jeho pomocí byly posléze identifikovány výdaje, které jsou považovány za místní a jsou podstatné pro druhé kolo LM3.

Tento krok byl ze všech 3 kol nejjednodušší. Identifikované hodnoty jsou uvedeny v tabulce č. 1. Zde jsou vypsány celkové příjmy a celkové výdaje za rok 2018 pro fotbalový oddíl TJ Spartak Trhové Sviny.

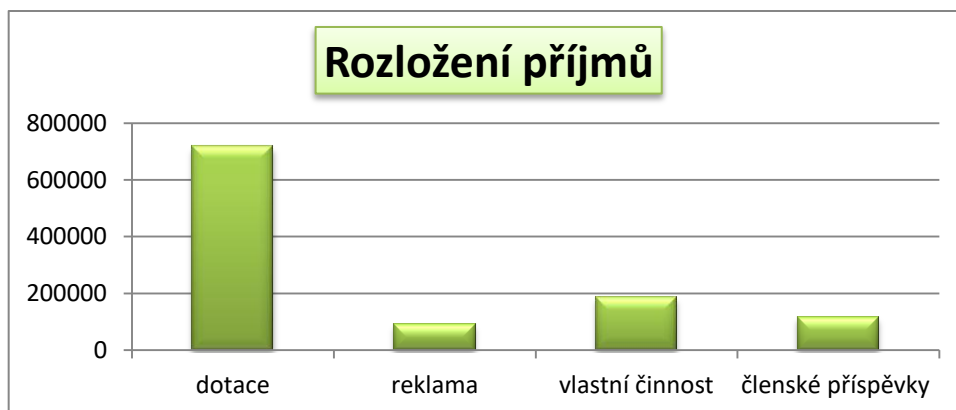
Tabulka č. 1 – Celkové příjmy a výdaje fotbalového oddílu za rok 2018

Sledovaný údaj	Hodnota (Kč)
Celkové příjmy za rok 2018	1 110 090
Celkové výdaje za rok 2018	1 092 790

Zdroj: vlastní zpracování

Z uvedených dat je viditelné, že fotbalový oddíl hospodařil v roce 2018 s přebytkem 17 300 Kč, který byl převeden do následujícího roku 2019. Příjmy se dají rozložit do 4 skupin, kde největší skupinu tvoří příjmy z dotací, od Jihočeského kraje a města, ale i od Fotbalové asociace České republiky nebo Budějovického Budvaru. Druhou skupinou jsou příjmy z reklamy, které pocházejí od místních a nemístních subjektů. Poté následují příjmy z vlastní činnosti a finanční prostředky obdržené z členských příspěvků.

Graf č. 2 – Rozložení celkových příjmů za rok 2018

Zdroj: vlastní zpracování

8.2.2 Druhé kolo

Získání dat pro druhé kolo výpočtu bylo náročnější, než v případě prvního kola. Bylo nutné projít veškeré výdaje za rok 2018 a identifikovat, které byly vynaloženy v místní ekonomice, tedy putovaly subjektům v okrese České Budějovice. Situaci stěžoval i fakt, že u některých subjektů se jedná pouze o pobočku, která se nalézá v okrese České Budějovice, ale mateřská společnost sídlí již mimo okres, příkladem může být prodejna Lidl nebo Penny či pobočka ČEZ. Bylo tedy nutné řádně identifikovat jednotlivé subjekty a zjistit, kde sídlí nejen jejich pobočka, ale i mateřská společnost.

Po spolupráci s panem Kolářem se mi však podařilo identifikovat všechny příjmové subjekty a rozdělit tak celkové výdaje na místní a nemístní. Jednotlivé hodnoty jsou uvedeny v následující tabulce č. 2.

Tabulka č. 2 – Rozdělení celkových výdajů za rok 2018

Sledovaný údaj	Hodnota (Kč)
Celkové výdaje za rok 2018	1 092 790
Z toho výdaje v okrese ČB (místní)	500 365
Platby dodavatelům	406 695
Platby zaměstnancům	93 670
Z toho výdaje mimo okres ČB (nemístní)	592 425

Zdroj: vlastní zpracování

Veškeré výdaje na mzdy se dají počítat také za místní výdaje, jelikož se jedná o obyvatele bydlící v okrese České Budějovice. Po sečtení výdajů na mzdy a plateb místním dodavatelům zjistíme celkové výdaje putující do místní ekonomiky, které činí **500 365 Kč**. Z toho vyplývá, že přibližně **45,8 %** výdajů za rok 2018 je fotbalovým oddílem utraceno v místní

ekonomice. Částka tvořící výdaje, které jsou utráceny mimo okres České Budějovice, zahrnuje především výdaje na sportovní oblečení a velkou položku představuje také údržba hřiště, jelikož tuto službu nenabízí žádný místní dodavatel. Významnou část nemístních výdajů obsahují také daně, poplatky placené Fotbalové asociaci České republiky, či poplatky za vodu a elektřinu. Místní výdaje jsou tvořeny především platbami za dopravu, která je objednáвана u místních soukromých dopravních společností. Velkou položku v roce 2018 představuje i částka za projekt zateplení kabin, který byl svěřen místní firmě.

8.2.3 Třetí kolo

Třetí kolo výpočtu lokálního multiplikátoru LM3 je ze všech kol nejnáročnější. Ve třetím kole je nutné odhalit geografický tok výdajů u subjektů, kterým putovaly platby fotbalového oddílu a kteří byli označeni jako místní dodavatelé, tedy mají sídlo v okrese České Budějovice. Právě u třetího kola výpočtu bohužel skončí velké množství výzkumů, které se následně musejí omezit pouze na výpočet LM2. I při mé analýze jsem dospěla k názoru, že lidé nejsou příliš ochotní spolupracovat v rámci zjišťování údajů pro třetí kolo. Nejčastěji uváděný důvod byl, že nemají na analyzování svých výdajů čas.

Že je třetí kolo náročné na sběr dat, jsem si ověřila již při prvotním kontaktu s místními dodavateli. Většina byla nejdříve oslovena prostřednictvím e-mailu, ve kterém byl subjektům vysvětlen účel, za jakým jsou informace sbírány, a byly zde přiloženy tabulky, pro vyplnění zjištěných hodnot.¹⁵ Za rok 2018 měl fotbalový oddíl celkem 20 místních dodavatelů, ze kterých byl dotazník zaslán celkem 14 z nich. Polovina ze

¹⁵ E-mail zasílaný místním dodavatelům je obsahem přílohy č. 11

zbylých 6 subjektů, kteří byli identifikováni jako místní, byla kontaktována telefonicky a domluvena osobní schůzka, kde byl dotazník vyplněn. Zbylí 3 dodavatelé osloveni nebyli z důvodu velice malých obdržených částek od fotbalového oddílu. Po tomto prvotním kontaktu byla návratnost zaslaných e-mailů nulová.

V druhém kroku byli dodavatelé oslovováni telefonicky s prosbou o vyplnění zaslané tabulky a nabídkou na osobní setkání, v případě žádosti o pomoc při jeho vyplnění. Výsledkem telefonického kontaktu bylo uskutečnění jedné schůzky a obdržení dvou vyplněných tabulek na e-mailovou adresu. Dohromady se podařilo získat vyplněné data od 6 místní subjektů ze 17 oslovených. Nicméně těchto 6 subjektů dohromady obdrželo od fotbalového oddílu **328 151 Kč**, které tvoří **65,6 %** z celkových místních výdajů.

Nesmíme také zapomínat na mzdy v celkové výši 93 670 Kč, které byly vyplaceny místním zaměstnancům. Zjišťování, kolik peněz utrácejí v místní ekonomice, bylo poněkud komplikované, jelikož tato částka se dělí mezi 13 osob, a tedy každý dostává ročně pouze velice malou částku. Nicméně pro představu bylo osloveno 9 z 13 zaměstnanců, kteří byli dotazováni, kolik z obdržených peněz od fotbalového oddílu utrácejí v místní ekonomice. Tento přímý postup byl zvolen z toho důvodu, že poměrně často měli dotyční jasnou představu, kam tyto vyplacené peníze putují. Tři z celkových 9 dotázaných berou tyto peníze jako dodatečný příjem a používají je na splátku hypotéky, letní dovolenou nebo je jednoduše uspoří. Zbylých 6 dotázaných uvedlo, že většinu peněz utrácejí v místních restauračních zařízeních nebo v místních obchodech na nákup potravin. Proto bylo průměrně odhadnuto, že 70 % z veškerých vyplacených mezd je

utráceno v místní ekonomice. Hodnoty získané v rámci třetího kola LM3 jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka č. 3 – Data pro výpočet 3 kola LM3

Sledovaný údaj	Hodnota (%)	Hodnota (Kč)
Výdaje na mzdy		93 670
Z toho dále utraceno v místní ekonomice	70	65 569
Výdaje místním dodavatelům		406 695
Z toho dále utraceno v místní ekonomice	44,4	180 578
Celkem utraceno příjemci v místní ekonomice	49,2	246 147

Zdroj: vlastní zpracování

Jak už bylo popsáno výše, na základě získaných údajů, se podařilo identifikovat 65,6 % výdajů v celkové výši 328 151 Kč. Dále se podařilo identifikovat 69,2 % mezd v celkové výši 64 820 Kč. Pro výpočet LM 3 bylo dohromady identifikováno **392 971 Kč** z celkových lokálních výdajů fotbalového oddílu, které za rok 2018, činily 500 365 Kč, což dělá přibližně **78,5 %**. Z částky 392 971 Kč bylo dodavateli a zaměstnanci dále utraceno v místní ekonomice **206 036 Kč**.

Zbýlé částky byly odhadnuty podle logického vzorce. Lze předpokládat, že u zbylých mezd v hodnotě 28 850 Kč, bude geografický tok přibližně stejný a využijeme zjištěnou hodnotu. Tedy 70 % bude utraceno v místní ekonomice, v přepočtu se jedná o 20 195 Kč. Další skupina byla vytvořena z místních obchodníků, u kterých byly nakupovány drobné položky zahrnující občerstvení či spotřební materiál. Na základě vyplněných hodnot bylo zjištěno, že podobný subjekt utrací průměrně

v místní ekonomice 7,8 %. Toto malé procento je zapříčiněno především nákupem zboží z velkoobchodů, které není uskutečňováno u místních dodavatelů, ale u velkých obchodních řetězců. Výši zjištěného procenta využijeme tedy i na částku v celkové výši 21 814 Kč, kterou fotbalový oddíl zaplatil zbylým neidentifikovaným drobným místním obchodníkům. Po přepočtu putuje od těchto subjektů do místní ekonomiky dalších 1 702 Kč. Další položka ve výši 13 700 Kč plynula do rozpočtu fotbalových oddílů, které sídlí v okrese České Budějovice. Ani od jednoho oddílu se mi však nepodařilo získat jejich geografickou strukturu výdajů. Jelikož se však jedná o podobně velké oddíly, využiji k přepočtu procento zjištěné u mnou zkoumaného oddílu TJ Spartak Trhové Sviny, které bylo ve výši 45,8 %. Částka plynoucí do místní ekonomiky od této skupiny činí 6 275 Kč. Poslední skupinou jsou místní firmy, které jsou si podobné velikostí i charakterem, a na základě zjištěného procenta, které odráží, že 49,6 % jejich výdajů se vrací do místní ekonomiky, předpokládám, že z částky 24 070 Kč poputuje zpět do místní ekonomiky 11 939 Kč.

Po odhadu těchto částek lze odvodit konečnou hodnotu výdajů, které v rámci 3. kola opět putují do místní ekonomiky od příjmových subjektů fotbalového oddílu. Z identifikovaných výdajů ve výši 392 970 Kč putovalo do místní ekonomiky **206 036 Kč**. U zbylé hodnoty místních výdajů ve výši 88 434 Kč bylo procento návratnosti do místní ekonomiky logicky odhadováno. Na základě stanovených procent uvedených výše předpokládáme, že **40 111 Kč** putuje zpět do místní ekonomiky. Ještě zde zbývá identifikovat částku ve výši 18 960 Kč, která byla za rok 2018 vyplacena obci Trhové Sviny. Z důvodu, že se mi od města nepodařilo získat jejich geografický tok výdajů a nelze ho ze získaných údajů ani přibližně odhadnout, předpokládám, že jejich výdaje do místní ekonomiky

jsou nulové. Konečná hodnota pro třetí kolo výpočtu lokálního multiplikátoru LM3 je **246 147 Kč**.

8.2.4 Konečná hodnota LM3 a interpretace

Do vzorečku uvedeného v kapitole 5.2 dosadíme zjištěné hodnoty, pro výpočet výsledné hodnoty lokálního multiplikátoru LM3:

$$LM3 = (1\,110\,090 + 500\,365 + 246\,147) / 1\,110\,090$$

$$LM3 = 1,67$$

Výsledná hodnota říká, že každá koruna vydaná fotbalovým oddílem TJ Spartak Trhové Sviny vytvořila za rok 2018 1,67 Kč pro místní ekonomiku. Výsledek lze také interpretovat z pohledu dodatečného příjmu, po odečtení 1. Pak by nám výsledek udával, že každá koruna výdaje fotbalového oddílu vytvořila 0,67 Kč dodatečného příjmu pro místní ekonomiku, která byla vymezena jako okres České Budějovice.

Zjištěná hodnota se dá považovat za poměrně přesnou, i když byla určitá část výdajů pro třetí kolo odhadnuta. Nicméně údaje pro první a druhé kolo výpočtu byly přesně identifikovány. Podle Kutáčka (2007) výsledná hodnota LM3 ve výši 2,20 ukazuje na živou místní ekonomiku a naopak 1,00 na skomírající (Kutáček, 2007). Výsledek u fotbalového oddílu se nachází někde mezi, jelikož každá vydaná koruna přinesla místní ekonomice navíc 67 haléřů. Pokud chceme odpovědět na otázku, zda je vhodné investovat do fotbalového oddílu, pak na základě výsledku LM3 můžeme říci, že ano. V případě TJ Spartak Trhové Sviny však nelze brát v úvahu pouze ekonomickou stránku věci, ale je nutné zvážit i sociální stránku, která bude zhodnocena v následující kapitole.

Nyní však bude pozornost věnována hodnocení výsledku LM3. Na základě detailní analýzy a rozhovorů s panem Kolářem a panem inženýrem Štojdlem, není moc prostoru pro zlepšení hodnoty multiplikátoru. Velká část výdajů putuje na nákup sportovního oblečení a údržbu stadionu. Tyto firmy však sídlí mimo vytyčený okres. Nemalé částky jsou vypláceny také za vodu, elektřinu a Fotbalové asociaci České republiky. Na druhou stranu se však oddíl snaží při využívání obdržенých dotací zaměstnávat místní firmy, jako tomu bylo i při zateplení šaten v roce 2018. Změnit by se však mohla částka, která je vyplácena za soustředění, konající se v obci mimo vytyčené území. Podle pana inženýra Štojdla jsou nyní velké snahy o zlepšení sportovního zázemí v obci Trhové Sviny, které by mohly na soustředění využívat nejen místní oddíly, ale také ostatní sportovní kluby, nejen z České republiky, ale i z blízkého Rakouska. Výsledná hodnota multiplikátoru by byla zřejmě vyšší i o výdaje obce do místní ekonomiky, které ale bylo nutné brát jako nulové.

Je nutné mít na paměti, že i přes veškeré snahy při provádění výpočtu, není LM3 100 % přesný, navíc se jedná pouze o ukazatel a jeho hodnotu je nutné brát s jistými rezervami. Nicméně se zajisté nejedná o jednoduchou metodu pro zjištění toků peněz v místní ekonomice. Stojí zde mnoho překážek a výsledná hodnota je více, či méně zkreslená, tudíž na konci nedojdeme ani ke zcela přesné hodnotě. Největší problém představoval sběr dat pro třetí kolo výpočtu. Dle mého názoru se oslovení lidé „zalekli“ náročnosti vyhledávání potřebných dat a toho že by měli odhalit geografický tok svých výdajů. U menších subjektů, které mají jasný přehled o tom, kam a na co vydávají své finanční prostředky, bylo získání informací poměrně snadné, nicméně až po detailním vysvětlení a hlavně při osobním setkání. Po získání těchto zkušeností bych proto příště rovnou

přikročila k osobnímu kontaktu a vyhnula bych se rozesílání žádostí prostřednictvím e-mailu. Nicméně u velkých subjektů, typu obce Trhové Sviny by pravděpodobně nepomohl ani osobní kontakt. Přestože byla kontaktovaná účetní velice ochotná, nebylo možné, na základě jejich vedeného účetnictví, odhalit, kam jednotlivé výdaje proudily. Byla jsem tedy pouze odkázána na webové stránky města a rozpočet, abych zkusila hodnotu přibližně odhadnout. Nicméně k tomuto způsobu jsem nepřikročila, jelikož jsem se bála značné zkreslenosti výsledku.

Multiplikátor též navíc zahrnuje spoustu zjednodušujících předpokladů. Automaticky se počítá, že u poboček veškeré peníze putují pryč z vytyčené oblasti, do mateřské společnosti. Já však předpokládám, že určitá část se vrací minimálně v podobě mezd pracovníků pobočky. Pokusila jsem se to zjistit u společnosti ČEZ, nicméně se mi nedostalo žádné odpovědi.

Také fotbalový oddíl vyplácí poměrně velkou částku místním dopravním společností, u kterých většinu nákladů tvoří platby za pohonné hmoty. Ty jsou z velké části nakupovány u místních čerpacích stanic, nicméně se opět jedná pouze o pobočky, ale pracují zde místní lidé. Bylo by tedy dobré se zaměřit na detailnější analýzu i těchto subjektů, i když by to s sebou přinášelo velkou časovou náročnost výzkumu, ale ukazatel by byl o to přesnější.

I přes veškerá úskalí popsaná výše, souhlasím s názorem uváděný Sacksem (2002), že se jedná o dobrý ukazatel, pokud je správně interpretován. Je nutné mít na paměti, že se zde snažíme vytvořit pouze určitou představu o tom, kam peníze putují a jestli nejsou zbytečně utráceny mimo místní ekonomiku. Určitě se nejedná o jednoduchý ukazatel, jelikož

na jeho spočtení je zapotřebí detailní analýzy počátečních dat a je nutné si vymezit poměrně velký časový fond.

Konkrétné u fotbalového oddílu bylo díky LM3 a následné interpretaci odhaleno, že se snaží oddíl utrácet své peníze u místních subjektů. Zajímavé bylo také zjištění, že ačkoli určití lidé mohou sportovní oddíly považovat za „černou díru“ na peníze, i ony vytváří dodatečný příjem místní ekonomice, který rozhodně není zanedbatelný. Podle mého názoru tedy tato analýza může být prospěšná zástupcům obce více, než konkrétnímu fotbalovému oddílu. Skrze ni si mohou uvědomit, že sportovní spolek, do kterého investují, přináší dodatečný příjem místní ekonomice a jeho podpora je užitečná. S tímto názorem souhlasí i pan inženýr Štojdil a dodává, že by to mohl být dobrý argument při jednání o zvýšení příspěvků ze strany obce. Zároveň uvádí, že pro něj, jako radního za obec Trhové Sviny, byla spolupráce na tomto výzkumu velmi zajímavá, jelikož ho osobně nikdy nenapadlo uvažovat o sportovním spolku z ekonomické stránky, ale spíše z té sociální, která na první pohled není tak hmatatelná. Mohlo by to pomoci některým lidem dále si uvědomit, že i fotbalový oddíl podporuje místní ekonomiku a podílí se na multiplikaci peněz ve vytyčené lokalitě.

9 Sociální kapitál v obci Trhové Sviny

Jelikož vedle ekonomického přínosu může být v rámci sportovních spolků stanoven i přínos sociální, který lze sledovat skrze tvorbu sociálního kapitálu, jak je uvedeno v kapitole 2.3, bude nyní pozornost věnována sociální stránce. V rámci této kapitoly bude nastíněna tvorba sociálního kapitálu u TJ Spartak Trhové Sviny, kdy hlavní argumenty se budou týkat fotbalového oddílu, pro který byl vypočítán LM3. Kapitola bude obsahovat názory pana inženýra Štojdl, pana Ondřeje Koláře a místostarosty obce Trhové Sviny pana Pavla Randy, který v minulém volebním období působil ve funkci starosty. Na základě uskutečněných rozhovorů bude nastíněna spolupráce mezi obcí a fotbalovým oddílem a z toho odvozena vhodnost prostředí pro tvorbu sociálního kapitálu.¹⁶

Hned z počátku je důležité se podívat na TJ Spartak Trhové Sviny jako na celek. Předseda TJ Spartak, pan inženýr Štojdl, udává, že jednotlivé oddíly spolu nijak výrazně nespolupracují. Jediné spojení je skrze finanční záležitosti, kdy organizace jako celek žádá o dotace na činnost, jak bylo uvedeno v kapitole 7.2.1. Podle pana inženýra je TJ brána jednotlivými oddíly jako zastřešující organizace, přes kterou do nich plynou finance z dotací. Pan inženýr v tom však nespatřuje žádný problém, jak sám uvádí, za tímto účelem TJ Spartak Trhové Sviny existuje. Jednotlivé oddíly se od sebe navíc více, či méně odlišují a větší spolupráce tedy ani není možná či účelná. Pokud by se situace, z pohledu organizační spolupráce mezi obcí a spolkem, v budoucnu zlepšila, pak by pan předseda rád uspořádal sportovní den, kde by se představily všechny oddíly TJ Spartak. Jednalo by se tedy o společnou propagaci, která by mohla přilákat i okolní obyvatele a zvýšila by

¹⁶ Rozhovory nejsou, z důvodu své značné obsáhlosti, součástí přílohy, jelikož k jejich přepisu by bylo zapotřebí mnohastránkové kapacity. V příloze č. 12 jsou uvedeny alespoň základní pokládané otázky, které byly při rozhovorech dále rozvíjeny.

tak povědomí o sportovních aktivitách a zázemí v obci. Tím by se následně mohl zvýšit počet členů jednotlivých oddílů i o obyvatelé z okolních obcí, čímž by došlo k rozšíření sociálních vazeb mezi okolními obcemi a k lepší tvorbě sociálního kapitálu.

S tím souvisí i cíl, který si pan inženýr stanovil ve své funkci předsedy TJ Spartak Trhové Sviny. Chtěl by dosáhnout větší spolupráce s městem po organizační stránce, která by vedla k oživení obce skrze pořádání většího množství akcí. Na základě kapitoly 4.1, lze tvrdit, že pořádání sportovních akcí může do místní ekonomiky přinést až několik tisíc korun. Pořádání takovýchto akcí je však zajímavé i z pohledu sociálního. Nejenže zde může docházet k navazování nových kontaktů užitečných do budoucna, pro podporu akcí podobného typu, ale může to přilákat i nové členy. Jak bude popsáno níže, právě velikost členské základny je odrazem dobře fungujícího spolku, ve kterém je vhodné prostředí pro tvorbu sociálního kapitálu. V konečném důsledku mohou být výhody těchto akcí opět ekonomické, jelikož může dojít k získání sponzorů v případě úspěchu akce. To však za současné situace není reálné, jelikož o časově náročnou organizační stránku TJ Spartak se starají členové pouze na bázi dobrovolnosti. Podle místostarosty pana Pavla Randy je však spolupráce prozatím pouze na finanční úrovni a nějaké další rozšiřování momentálně není předmětem diskuze.

Jedním ze základních ukazatelů, který nám hned na první pohled dokáže odhalit dobře fungující tělovýchovný spolek, pozitivně působící na sport mládeže, a tedy i na následnou možnost tvorby sociálního kapitálu, je velikost členské základny. Podle poskytnutých údajů panem inženýrem

Štojdlem se počet členů v mládežnickém věku¹⁷ zvýšil za celý TJ Spartak od roku 2015 do roku 2018 o 127 členů na celkových 356. Dále zde pak působí osoby nad 18 let, kterých je v celé TJ dohromady 297. V rámci všech 10 oddílů, zde za rok 2018 bylo celkem 653 členů, což je o 119 více, než v roce 2015.

Zásluhy na tomto navýšení členské základny mají jednotlivé oddíly, jelikož v rámci celé TJ Spartak žádná propagační činnost neprobíhá. Například fotbalový oddíl se v letošním roce rozhodl pro letákovou kampaň v místní základní škole¹⁸ a každoročně na podzim pořádá nábor nových členů. Tento postup se setkává s úspěchem, jelikož přibližně 70 % účastníků náboru se posléze stává novými členy. Není tedy potřeba utrácet peníze za velké propagační akce, když tradiční nábor dostatečně splňují svůj účel. Podobný postup uplatňují i ostatní oddíly v rámci celé TJ Spartak Trhové Sviny.

Samotnému fotbalovému oddílu se od počátku rekonstrukce zázemí, v roce 2013, podle odhadu pana Koláře, zvětšila členská základna přibližně o 25 %. Důvodů k tomuto nárůstu je hned několik, jak dodává pan inženýr Štojdl. Samozřejmě uskutečněné investice jdou ruku v ruce se zvyšováním zájmu o tento sport a s tím spojený nárůst členské základny. Nicméně nejdůležitějším článkem jsou lidé, kteří se dětem ve svém volném čase věnují, a to za pouhou symbolickou roční mzdu. Pan inženýr Štojdl udává, že v tomto směru přichází zlepšení, a to jak ve formě dotací na mzdy trenérů, tak i různých úlev, jako je například odpuštění členských příspěvků. Po trenérech, kteří v této pomyslné pyramidě stojí na samém vrcholu, následuje kvalita zázemí a vybavení, které jsou také důležitým ukazatelem

¹⁷ Tato kategorie zahrnuje dívky a chlapce ve věku od 0-18 let

¹⁸ Leták je obsahem přílohy č. 13

kvalitního sportovního oddílu, ve kterém existuje vhodné prostředí pro tvorbu sociálního kapitálu.

Právě ve směru zlepšování sportovního zázemí v obci má pan inženýr Štojdl velké plány do budoucna. Ve své funkci předsedy má za cíl, aby se v obci v následujících letech zrealizovaly projekty na zlepšení sportovního zázemí, které by měly poskytnout všem občanům obce, ale i okolí, možnost sportovat a podpořit tak nejen sport mládeže, ale i dospělých. Do dvou let by v Trhových Svinech podle jeho plánů mělo být zbudováno víceúčelové hřiště v blízkosti fotbalového stadionu, které by bylo pro veřejnost přístupné, což považuje za nezbytnost a veliký nedostatek obce. Mezi dlouhodobější plány se pak řadí rekonstrukce sportovní haly a vytvoření ochozu pro zlepšení zázemí při pořádání, ať už fotbalových nebo gymnastických závodů. Dalšími zamýšlenými projekty jsou vytvoření hřiště s umělou trávou a workoutového hřiště, taktéž poblíž stávajícího fotbalového stadionu. To by z okolí vytvořilo jakýsi sportovní komplex s kvalitním zázemím, což by mohlo mít pozitivní dopad na oživení obce, která má díky své poloze dobrý potenciál k nalákání nejen sportovních týmů, ale i sportujících jedinců do města z okolních obcí, ale i z blízkého Rakouska. Tento krok by mohl tedy významně ovlivnit i příhraniční spolupráci, kterou se obec Trhové Sviny snaží dlouhodobě podporovat.

Důležitost těchto projektů si uvědomuje i samotná obec. Místostarosta obce pan Pavel Randa argumentuje dnešní počítačovou dobou, kdy je potřeba rozhábat mládež i mimo organizovaný sport, aby nutně nemusely děti vstupovat do sportovních oddílů, ale mohly si jít i samy zaspportovat. Momentálně by se měla připravovat koncepce, jak by mělo víceúčelové hřiště vypadat. Po navštívení pravidelně se konající schůze výboru oddílu kopané jsem se dozvěděla, že už je v současné době

připravena určitá představa o tom, jak by mělo víceúčelové hřiště vypadat, a projekt tedy nestagnuje. Podle pana inženýra Štojdl je teď nutná co nejintenzivnější komunikace s obcí, jelikož o dotaci zažádá TJ Spartak, ale finanční zátěž bude ležet na obci.

Členové fotbalového oddílu, i samotný pan inženýr Štojdl, působící zároveň jako radní, jsou si vědomi velké finanční náročnosti projektů. Pan místostarosta Pavel Randa ale na tuto věc nahlíží pozitivně, i z ekonomického hlediska, kdy si obec uvědomuje, že by jí chystané projekty mohly pomoci k oživení města a zatraktivnění lokality pro ostatní sportovní týmy, které by zde mohly například pořádat svá soustředění. Obec se dá svou polohou považovat za centrální místo pro své okolí, jelikož nabízí množství restauračních a ubytovacích zařízení a kulturního vyžití. Pokud by zde bylo i kvalitní sportovní zázemí, mohlo by to do obce přilákat, jak dodatečné návštěvníky, tak i velké skupiny a vytvořil by se prostor pro pořádání různých sportovních akcí. Pan místostarosta však dodává, že je také potřeba se držet v nějakých únosných mezích. Plánů je velké množství, ale jejich realizace pro obec představuje velké investice, které je potřeba si správně časově rozplánovat.

V tomto kontextu je dobré také zmínit, že je zde problém podhodnocení investic na sportovní aktivity v rámci obce. Přestože, jak udává pan Kolář, je domluva s městem v případě příspěvku na realizované projekty dobrá, ani zdaleka nestačí. Paradoxem zde je, že ze získaných peněz od města, které za rok 2018 činily přibližně 200 000 Kč, polovinu vydává fotbalový oddíl na údržbu hřiště a dalších 25 % ze zbylých 100 000 Kč vrací městu v podobě nájmu za využívání sportovní haly. To je samozřejmě špatně, jelikož, jak tvrdí pan inženýr i pan Kolář, fotbalový

oddíl je tu od vykonávání sportovní činnosti a jeho primární starost by neměla být shánění peněz.

S tím, že obec přispívá nedostatečně na činnost sportovního spolku, souhlasí i pan místostarosta. Od počátku jeho působení ve funkci starosty a posléze místostarosty došlo sice k navýšení dotací přidělovaných obcí, nicméně dodává, že částka je stále velice nízká. Podle jeho názoru by se měla dotace vyšplhat minimálně na 1 milion korun, jelikož za současné situace by, bez podpory sponzorů a činností, které si členové oddílu dělají svépomocí, přidělovaná částka byla likvidační. Podle pana Randy je v možnostech obce částku navýšit, nicméně vzhledem k nepříliš kladnému přístupu některých zastupitelů a radních, je zapotřebí dobré argumentace. Ta by mohla být zajištěna díky přítomnosti pana předsedy TJ Spartak ve funkci radního, což pan místostarosta velmi vítá především z pohledu zlepšení komunikace a informovanosti mezi obcí a sportovním spolkem.

Fotbalový oddíl si uvědomuje svou roli při tvorbě sociálního kapitálu a jeho důležitost pro další rozvoj jedinců. Členové sportovních spolků při své činnosti navazují kontakty, ať již v dané obci, tak i mimo ni, při setkáních s ostatními hráči z jiných klubů. Vytvářejí jakousi komunitu, ve které si mohou předávat zkušenosti, znalosti a mohou si navzájem pomáhat. Proto se vedení fotbalového oddílu v Trhových Svinech snaží sdružovat členy nejen v rámci jejich týmu, ale napříč celým oddílem. Skutečnost, že hráči pak nejsou separováni pouze v rámci své věkové kategorie, zapříčinila i vyšší návštěvnost mladších hráčů na utkáních skupiny Mužů, či naopak, a navázání nových kontaktů bez ohledu na věkovou skupinu. Spolu s dětmi navštěvují zápasy samozřejmě i rodiče, kteří se mají možnost podívat do zázemí fotbalového oddílu a uvědomit si, že je zde i prostor pro trávení volného času aktivně.

Fotbalový oddíl se snaží o podporu a rozvoj sportu i mimo hranice svého oddílu, a to například pořádáním „Běhu pro školku“, ze kterého vybrané peníze putují na sportovní vybavení do místní základní školy a mateřských škol. Tato akce je zdárným příkladem spojení sociální a ekonomické stránky. Ze stránky sociální jde o zapojení osob do sportovní aktivity se společným cílem, tedy podpořit finančně místní školy. Zároveň se díky vybraným penězům může investovat do zlepšení sportovního vybavení pro děti. Takovéto druhy akcí podporují participaci v obci a zlepšují její sociální stránku, nicméně se zde opět ukazuje nedostatečně rozvinutá spolupráce mezi TJ Spartak a obcí, jelikož tento projekt musel být z důvodu velké administrativní náročnosti a nedostatku času pořadatelů, kteří jsou z řad členů TJ Spartak, pozastaveno.

9.1 Dílčí závěry

Pro obec jako takovou je přítomnost fungujícího sportovního spolku nepochybně výhodou. Obec se na chodu TJ Spartak podílí však pouze finančně, prostřednictvím dotací, ale o veškerý chod TJ Spartak, případně o správu majetku, se již starají lidé v rámci spolku, kteří to dělají ve svém volném čase a častokrát bez nároku na odměnu. Při komparaci fotbalových oddílů ostatních obcí s fotbalovým oddílem v Trhových Svinech, je na první pohled patrná početní převaha hráčů zapsaných do TJ Spartak Trhové Sviny. Okolní obce mají značné problémy se získáváním hráčů pro své týmy, i navzdory kvalitnímu a modernímu zázemí. Je tedy patrné, že v obci Trhové Sviny se nalézají kvalitní lidský kapitál, ale bylo by potřeba pro další rozvoj zvýšit finanční kapitál od obce a pomoci i s realizační stránkou, aby zde mohly být uskutečňovány projekty a akce, které musí za současné situace zůstat v nerealizované podobě.

U sportovních spolků není možné, aby obec počítala, zda se jí dotace do nich vkládané plně vyplatí, či ne. Obec funguje pro občany a sportovní spolky fungují primárně jako služba občanům. Jak tedy udává pan inženýr Štojdl, v tomto ohledu obec investuje minimum, ale vrátí se jí maximum. Maximum v podobě dobrého sociálního zázemí v obci a po výpočtu LM3 je jasné, že zde i poměrně významně fotbalový oddíl přispívá po ekonomické stránce. Pan místostarosta se taktéž ztotožňuje s názorem, že podpora TJ Spartak je ze strany obce nedostatečná, ale je v této věci optimista a věří, že v budoucnu by se měla zlepšovat. A to i z toho důvodu, aby se sportující mládež udržela v obci a neodcházela jinam, jelikož i skrze různé turnaje a soutěže dochází díky sportu k reprezentaci dané obce.

Velký potenciál ke zlepšení sociální stránky v obci a prohloubení tvorby sociálního kapitálu mají výše uvedené projekty na vybudování kvalitního sportovního zázemí. Právě již zmíněné víceúčelové hřiště by mohlo pomoci ke sblížení jednotlivých oddílů v rámci TJ Spartak Trhové Sviny. Jelikož na tomto hřišti se mohou setkávat různé druhy sportů, své soustředění by zde nemusely pořádat pouze fotbalové oddíly, ale i jiná sportovní družstva. Docházelo by tak k rozšiřování sociálního kapitálu napříč celou TJ Spartak Trhové Sviny.

Z výše uvedeného je možné konstatovat, že na základě získaných údajů o celé TJ Spartak Trhové Sviny a následném detailním rozboru fungování fotbalového oddílu, jsou vytvářeny kvalitní podmínky pro tvorbu sociálního kapitálu. Vedle ekonomické stránky je zde tedy možné uvažovat o velmi významné sociální stránce, kde je však stále prostor pro zlepšení. A to jak ze strany vybudování nových hřišť a zázemí, tak i ze strany lepší spolupráce mezi obcí a sportovním spolkem a navýšení finanční podpory. Velice účelné v tomto směru by byla i bližší spolupráce jednotlivých oddílů,

z nichž většina je spíše separovaných. Mohlo by tak docházet k navazování kontaktů napříč různými sporty a v konečném důsledku i rozšíření sportovních aktivit mládeže.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo stanovit vliv vybraného tělovýchovného spolku na místní socioekonomický rozvoj. Pro naplnění cíle bylo využito metodiky lokálního multiplikátoru LM3 a následná diskuze výsledků. LM3 je stále ještě poměrně novou metodou zjišťování, jak jednotlivci nebo organizace utrácejí své peníze. Je tedy vhodné vytvářet další výzkumy, za použití LM3, aby byly odhaleny jeho silné, ale i slabé stránky u různých aktérů lokálních ekonomik. Konkrétně pak u sportovních spolků to může reflektovat jejich přínos místní ekonomice, který je na první pohled málo patrný.

Teoretická část práce poskytuje důležitý základ pro pochopení fungování lokální ekonomiky a vysvětlení multiplikačních efektů. V úvodu práce bylo nutné definovat lokální, ale i regionální udržitelný rozvoj. Jelikož lokální rozvoj by plně nefungoval bez podpory regionálního rozvoje a naopak, je podstatné nechávat tyto dva pojmy odděleně, ale hledat mezi nimi souvislosti a vzájemné vazby. Dalším pojmem, který nemůže být pro potřeby naplnění cíle práce opomíjen, je sociální kapitál. Jelikož zde hovořím o tělovýchovných spolcích, v průběhu výzkumu jsem došla k závěru, že vedle ekonomické stránky je velice podstatná stránka sociální. Poněvadž v rámci tělovýchovných spolků dochází k navazování nových kontaktů, sdílení společných hodnot, učení se disciplíny, citu pro „fair play“ a snaha o dosažení stejného cíle, je to ideální prostředí pro tvorbu sociálního kapitálu.

Dále práce představuje některé z teorií regionálního rozvoje, které jsou popisovány v kontextu socioekonomického rozvoje a tvorby sociálního kapitálu. Provázanost se zde posléze dá najít i s empirickou částí práce, kdy lze zmíněnou obec brát jako centrální místo, definované v Christallerově teorii centrálních míst, a poskytuje to pádný argument pro realizaci projektů na zlepšení sportovního zázemí v obci. Jelikož zmíněná obec poskytuje svému okolí služby vyššího řádu a díky své poloze i možnost přilákání zahraničních návštěvníků.

Na konci teoretické části práce je rozebrán multiplikační efekt, který je posléze vztažen na oblast sportu. Zde je uveden jak názor příznivců, tak i odpůrců, při posuzování vhodnosti investic do sportovního odvětví za pomoci multiplikátoru. Odpůrci této metody často argumentují její možnou zkresleností, a tím že může být v analýzách výsledek upravován podle aktuálních potřeb vládnoucí politické strany. Naopak příznivci multiplikátoru oponují, že při dodržení jistých pravidel a správné a detailní interpretaci se stává cenným nástrojem analýz. Posléze je definována metoda lokálního multiplikátoru LM3, která již přechází do empirické části, kde je LM3 vypočítán na konkrétním subjektu, tedy na fotbalovém oddílu TJ Spartak Trhové Sviny.

Na základě výpočtu lokálního multiplikátoru LM3 došlo k částečnému potvrzení hypotézy, že zvolený spolek má významný dopad na ekonomickou stránku rozvoje v okrese České Budějovice. Hypotéza je potvrzena pouze z části, i přestože výsledek LM3 ukazuje na poměrně živou ekonomiku a každá koruna vydaná fotbalovým oddílem přinesla místní ekonomice navíc 67 haléřů, je potřeba uvažovat i o sociální stránce, která v rámci sportovních spolků hraje významnou roli. V průběhu výzkumu jsem

došla k názoru, že by bylo přesnější hypotézu rozšířit ještě o významný dopad na sociální stránku v okrese České Budějovice.

Dopad na ekonomickou stránku rozvoje je ukázán pomocí LM3. Přidaná hodnota práce v tomto směru spočívá v aplikaci metody na sportovní spolky. Zjišťování dat pro výpočet LM3 bylo poměrně časově náročné a nejedná se o tak jednoduchou metodu, jak uvádějí její tvůrci. Lidé si nejspíše tolik neuvědomují důležitost geografického toku jejich výdajů a toho, jak jejich rozhodnutí, kde budou utrácet své peníze, může ovlivnit lokální ekonomiku. Nicméně, v rámci výzkumu jsem se setkala i s pozitivními ohlasy a zájmem o tuto metodiku. Konkrétně pan inženýr Štojdl projevil zájem o výsledek provedené případové studie, který by mohl využít jak v rámci své funkce předsedy TJ Spartak, tak i v rámci své pozice radního za obec Trhové Sviny. Z pozice obce, by to podle jeho názoru, mohlo znamenat důkaz ekonomické aktivity spolku. Navíc díky detailnímu rozboru výdajů je zřejmé, že finance konkrétně fotbalového oddílu putují k různým ekonomickým aktérům a podporují tak i lokální ekonomiku. Toto zjištění by mělo být pro obec velmi pozitivní.

Výpočet LM3 u sportovních spolků by se však mohl dát využít hned dvojím způsobem. Nejenže odhaluje geografický tok výdajů, v tomto případě fotbalového oddílu, a poukazuje tak na přínos oddílu místní ekonomice, ale mohl by sloužit jako argument pro navýšení příspěvků ze strany obce. Zároveň tato analýza může být užitečná pro uvědomění si, že vedle sociální stránky u sportovních spolků, kterou nelze snadno kvantifikovat, existuje i ekonomická stránka, která je taktéž pro místní ekonomiku významná, alespoň u tohoto konkrétního subjektu.

Zajímavé poznatky přinesly i hloubkové rozhovory s představiteli spolku a obce, na základě kterých byl vyvozen závěr o tvorbě sociálního kapitálu v rámci TJ Spartak Trhové Sviny. Z rozhovorů s představiteli spolku jasně vyplývá, že se jedná o velice živou organizaci. Práce je blíže zaměřená především na činnost fotbalového oddílu, pro který byl vypočítán LM3. Jelikož byl v posledních letech, v rámci oddílu, realizován velký počet projektů na zlepšení zázemí, bylo dobré zjistit, jak oddíl přispívá místní ekonomice a společnosti. Jednoznačně lze tvrdit, že vytváří vhodné prostředí pro tvorbu sociálního kapitálu, čemuž nasvědčuje i neustále rostoucí členská základna. Nicméně zde narážíme i na problémy a to na straně spolupráce mezi zmíněným spolkem a obcí Trhové Sviny, ve které se spolek nachází. Při komparaci s ostatními obcemi, například blízkými Borovany je na první pohled patrný značný rozdíl. Obec poskytuje fotbalovému oddílu dostatek finančních prostředků, díky čemuž je zde vybudováno kvalitní a moderní zázemí. Nicméně zde nemají dostatek lidí a velice malou členskou základnu. U fotbalového oddílu v Trhových Svinech je situace opačná. Lidský kapitál, kterým fotbalový oddíl disponuje, je na vysoké úrovni, ale chybí pomoc ze strany obce, ať už finanční či organizační, která by pomohla k pořádání většího množství akcí a realizování plánu, které by byly prospěšné z hlediska propagace TJ Spartak Trhové Sviny a posléze i celé obce.

Podle pana inženýra Štojdla je pro zlepšení situace nutné se oprostit od myšlenky, že lidé pohybující se okolo fungování nejen fotbalového oddílu, ale celé TJ, to dělají zadarmo. Jelikož se zvyšujícím se počtem členů a zkvalitňováním zázemí je spojeno stále více administrativy a tedy i větší investice volného času ze strany těchto jedinců. To by mohlo v konečném důsledku vést k upadání činnosti malých spolků a v krajním případě až k jejich zániku. Tato situace by měla pro sport mládeže samozřejmě

negativní dopad, ačkoli přítomnost sportovních spolků mnozí berou jako samozřejmost. Dojíždět, v tomto konkrétním případě, do nejbližšího většího města České Budějovice, by pak z časových důvodů bylo pro mnohé rodiče zřejmě nepřekonatelnou překážkou, nemluvě o zvýšených nákladech. K tomuto krajnímu řešení snad nedojde, jelikož, jak potvrzuje pan inženýr, se situace momentálně zlepšuje a do činnosti sportovních spolků proudí více finančních prostředků, než tomu bylo v minulosti. I místostarosta obce Trhové Sviny potvrzuje, že mají v plánu navýšit finanční podporu celé TJ Spartak a ocenit tak jejich přínos do sociální stránky obce. Stále zde však nejsou snahy o pomoc administrativní, která zabírá velké množství času, jenž by mohl být investován do dalšího rozvoje oddílu. Je potřeba nezavírat oči, ale změnit přístup ze strany obce, která by se měla aktivněji a zajímat o činnosti sportovních spolků a více oceňovat jejich přínos, který je značný zejména v sociální oblasti, ale i v oblasti ekonomické, jak bylo prokázáno za pomoci LM3.

Stanovená hypotéza byla tedy částečně potvrzena, nicméně v dalších výzkumech podobného zaměření by bylo potřeba hned od počátku zahrnout i velice významnou sociální stránku. Práce má samozřejmě i své limity, chybí zde například komparace s jiným oddílem, který by dal lepší pohled na fungování v některé z okolních obcí. Nicméně by to pro potřeby diplomové práce bylo značně rozsáhlé. V tomto případě je tedy možné výsledek aplikovat jenom na fotbalový oddíl v Trhových Svinech. Na druhou stranu jsou zde vymezeny návrhy na využití LM3 a také uvedeny jeho limity, které mohou být zohledněny v dalších budoucích výzkumech v oblasti sportu.

Bylo by také dobré vypočítat LM3 i pro ostatní oddíly v rámci TJ Spartak Trhové Sviny, aby mohla být vytvořena kompletní představa o celkovém přispění do lokální ekonomiky ze strany sportovních oddílů. Příhodné by bylo i sledování vývoje po realizaci některých zamýšlených projektů. Výsledek lokálního multiplikátoru LM3 po výstavbě víceúčelového hřiště, by poskytl pohled na vhodnost, či nevhodnost takovýchto investic.

Seznam tabulek, obrázků a grafů

Obrázky

Obrázek č. 1 – Gaussova křivka vývoje regionů a států.....	21
Obrázek č. 2 – Mikroekonomický proces.....	27
Obrázek č. 3 – Proces multiplikace.....	29
Obrázek č. 4 – Multiplikační efekt návštěvníků.....	30
Obrázek č. 5 – Trhové Sviný na mapě ČR.....	44
Obrázek č. 6 – Okres České Budějovice.....	54

Grafy

Graf č. 1 – Zastoupení obcí podle počtu obyvatel.....	56
Graf č. 2 – Rozložení celkových příjmů za rok 2018.....	58

Tabulky

Tabulka č. 1 – Celkové příjmy a výdaje fotbalového oddílu za rok 2018...	58
Tabulka č. 2 – Rozdělení celkových výdajů za rok 2018.....	59
Tabulka č. 3 – Data pro výpočet 3 kola LM3.....	62

Seznam použitých zkratek

ČR – Česká republika

TJ Spartak Trhové Sviny – Tělovýchovná jednota Spartak Trhové Sviny

LM3 – Lokální multiplikátor 3

NEF - New Economics Foundation

Seznam literatury a zdrojů

BLAŽEK, J. a UHLÍŘ, D. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3.

BUZKO, I., VARTANOVA, O., TRUNINA, I. a KHOVRAK, I. *Theoretical aspects of regional sustainable development in the EU and Ukraine*. Innovative Economic Symposium 2018 [online]. 2019, 1-12 [cit. 2019-02-05]. DOI:

<http://dx.doi.org/zdroje.vse.cz:2048/10.1051/shsconf/20196101001>.

Bydlíme ve Svinech [online], [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <http://www.bydlimevesvinech.cz/uvod>

CIEGIS, R., RAMANAUSKIENE, J., MARTINKUS, B. *The Concept of Sustainable Development and its Use for Sustainability Scenarios*. Engineering Economics, 2009. Vol. 62, No. 2, s.28–37. ISSN 13922785

COATES, D. a HUMPHREYS, B. *The Stadium Gambit and Local Economic Development*. ECONOMIC DEVELOPMENT POLICY [online]. 2000, **23**(2), 15-20 [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <http://www.rebelavenger.com/sports/4.pdf>

COLCLOUGH, W., LAWRENCE, G., DAELLENBACH, A. a SHERONY, K. *Estimating the Economic Impact of a Minor League Baseball Stadium*. Managerial and Decision Economics (1986-1998) [online]. 1994, **15**(5), 497-502 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://search-proquest-com.zdroje.vse.cz/docview/230014464?accountid=17203>

CROMPTON, L., J. *Economic Impact Analysis of Sports Facilities and Events: Eleven Sources of Misapplicatio*. Journal of Sport Management [online]. 1995, 14-35 [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <https://journals.humankinetics.com/doi/pdf/10.1123/jsm.9.1.14>

CSANK, P. a BLAŽEK, J. *Nová fáze regionálního rozvoje v ČR?*. Sociologický časopis [online]. 2007, **43**(5), 945-965 [cit. 2019-02-14]. Dostupné z: <https://www.ssoar.info/ssoar/handle/document/5357>

ČADIL, J. *Model multiplikace regionálních spotřebních výdajů*. Politická ekonomie[online]. 2005, 647-660 [cit. 2019-03-09].

ČADIL, J. *Regionální ekonomie: teorie a aplikace*. V Praze: C.H. Beck, 2010. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-191-8.

Český statistický úřad (ČSÚ). *Veřejná databáze*. [online]. 2019 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=__VUZEMI__43__545171#w

DAMBORSKÝ, M. a WOKOUN, R. *Lokalizační faktory malého a středního podnikání v podmínkách ekonomiky ČR*. E + M EKONOMIE A MANAGEMENT [online]. 2010, (2), 32-42 [cit. 2019-03-27]. ISSN 2336-5604. Dostupné z: <http://www.ekonomie-management.cz/archiv/vyhledavani/detail/708-lokalizacni-faktory-maleho-a-stredniho-podnikani-v-podminkach-ekonomiky-cr/>

DANIELS, J., M. *Central place theory and sport tourism impacts*. Annals of Tourism Research[online]. 2007, **34**(2), 332-347 [cit. 2019-03-27]. DOI: 10.1016/j.annals.2006.09.004. ISSN 01607383. Dostupné z: <https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0160738306001344>

DOŠEK, M. Lokální multiplikátor jako indikátor lokalizace: Případová studie obchodních subjektů ve vymezené oblasti Litoměřicka. Litoměřice. Diplomová práce. Masarykova univerzita, 2006. Vedoucí práce RNDr. Naděžda Johanisová.

FLORIDA, R. *Toward the learning region*. Futures [online]. 1995, **27**(5), 527-536 [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: http://creativeclass.com/rfcgdb/articles/1995-Futures-Toward_the_Learning_Region.pdf

FRANĚKOVÁ, E. *Lokální ekonomiky v souvislostech, aneb, Produkce a spotřeba z blízka*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-7740-9.

FRIEDMANN, J. *A general theory of polarized development*. Urban and regional advisory program in chile. 1967, 504(81), 1-79. DOI: https://repositorio.cepal.org/bitstream/handle/11362/34953/S6700361_en.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

HAGUE, C., HAGUE, E. a BREITBACH, C. *Regional and local economic development*. New York: Palgrave Macmillan, 2011. Planning, environment, cities (Palgrave Macmillan (Firm)). ISBN 978-0-230-21382-1.

HÁLOVÁ, N. *Současnost naší tělovýchovy: Sportovní gymnastika*. Trhvosvinenské listy: zpravodaj občanům města Trhových Svinů a okolí [online]. 1993, **III**.(3), 7 [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: http://m.tsviny.cz/assets/File.ashx?id_org=16815&id_dokumenty=4346

HNÁTOVÁ, T. *Multiplikační efekty dotací do sportovního klubu*. Brno. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, 2010. Vedoucí práce Ing. Marek Pavlík, Ph.D.

HUDEC, O. *Podoby regionálneho a miestneho rozvoja*. Košice: Ekonomická fakulta TU, 2009. ISBN 978-80-553-0117-4.

CHALUPA, P., JANOUŠKOVÁ, E. a HÜBELOVÁ, D. *Geografie obyvatelstva a sídel pro cestovní ruch*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická, katedra cestovního ruchu, 2013. ISBN 978-80-87035-81-8.

Charakteristika okresu České Budějovice. In: Český statistický úřad (ČSÚ) [online]. 2016, [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xc/charakteristika_okresu_cb

JANČÁK, V., CHROMÝ, P., MARADA, M., HAVLÍČEK, T. a VONDRÁČKOVÁ, P. *Sociální kapitál jako faktor rozvoje periferních oblastí: analýza vybraných složek sociálního kapitálu v typově odlišných periferiích Česka*. In: 2. Geografie, 2010, s. 207-222.

JARVIE, G. *Communitarianism, sport and social capital: Neighbourly insights into Scottish sport*. International review for the sociology of sport [online]. 2003, **38**(2), 139-153 [cit. 2019-03-08]. Dostupné z: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.1022.3981&rep=rep1&type=pdf>

JEŽEK, J. *Učení se, sítě a samoregulace jako základní stavební kameny učících se regionů*. Národní a Regionální Ekonomika VI [online]. 2007, 140-144 [cit. 2019-03-02]. Dostupné z:

<http://eurolocal.info/sites/default/files/Jezek.pdf>

JEŽKOVÁ, M. *Lokální multiplikátor 3: lokalizace jako prvek udržitelného rozvoje.: aplikace nástroje Lokální multiplikátor 3 na vybrané město*. Brno. Diplomová práce. Masarykova univerzita, 2008. Vedoucí práce Ing. Stanislav Kutáček.

JOCH, M. *Úsek D3 Úsilné-Hodějovice je klíčový*. Město České Budějovice [online]. 2013, [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://www.cbudejovice.cz/usek-d3-usilne-hodejovice-je-klicovy>

KAY, A. *Social capital, the social economy and community development*. Community Development Journal. 2006, **41**(2), 160-173. DOI: 10.1093/cdj/bsi045. ISSN 1468-2656. Dostupné také z: <http://academic.oup.com/cdj/article/41/2/160/403666/Social-capital-the-social-economy-and-community>

KLUFOVÁ, R. *Demografický vývoj a typologie českého venkova v kontextu prostorových souvislostí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-733-1.

KNOX, A.D. *Economic Theory and Under-Developed Regions by Gunnar Myrdal*. Economica [online]. 1960, **27**(107), 280-283 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/2601684>

KRAJŇÁK, T. *Fotbal a sociální kapitál: dopady na český venkov*. Praha. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, 2013.

Krajská správa ČSÚ v Českých Budějovicích: Meziokresní srovnání. Český statistický úřad (ČSÚ)[online]. 2017, [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xc/okresy>

KULHÁNEK, L. *Rozvoj regionu v teorii učících se regionů.* CERS [online]. 2007, 481-488 [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: <http://eurolocal.info/sites/default/files/Kulhanek.pdf>

KUTÁČEK, S. *Jak měřit peněžní toky v lokální ekonomice?: představení lokálního multiplikátoru* [online]. 2013, 1-3 [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <http://www.udrzitelnost.cz/soubory/lokalni-multiplikator-lm3.pdf>

KUTÁČEK, S. *Open space o lokálních ekonomikách a udržitelném rozvoji: Sborník ze semináře.* Trast pro ekonomiku a společnost, 2007. ISBN 978-80-239-9620-3.

KUTÁČEK, S., ed. *Penězům na stopě.* Brno: Trast pro ekonomiku a společnost, 2007. ISBN 978-80-254-1690-7.

LM3 Online [online], 2007. wildesoft.net [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: <https://www.lm3online.com/>

Local Multiplier 3 (LM3) Pilot Project for RWE: Case study: Novar 2 Wind farm. NEF Consulting[online], 2014. [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: <https://www.nefconsulting.com/wp-content/uploads/2015/09/Case-Study-LM3.pdf>

Local Multiplier 3 (LM3). NEF Consulting [online]. 2019 [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://www.nefconsulting.com/our-services/evaluation-impact-assessment/local-multiplier-3/>

MACHÁČEK, J., SILOVSKÁ, H., ŘÍHOVÁ, G. a JÍLEK, P. *Regionální multiplikační efekt jako indikátor lokálního rozvoje*. Ekonomie [online]. 2013, 20-33 [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: <http://www.ekonomie-management.cz/en/archiv/search/detail/1056-regionalni-multiplikacni-efekt-jako-indikator-lokalniho-rozvoje/>

MACHÁČEK, J., TOTH, P. a WOKOUN, R. *Regionální a municipální ekonomie*. Praha: Oeconomica, 2011. ISBN 978-80-245-1836-7.

MAJEROVÁ, V., KOSTELECKÝ, T. a SÝKORA, L. *Sociální kapitál a rozvoj regionu: příklad Kraje Vysočina*. Praha: Grada. Sociologie (Grada), 2011. ISBN 978-80-247-4093-5.

Města a obce online [online], [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: www.mesta.obce.cz

MEYER, D. *Local Economic Development (LED), Challenges and Solutions: The Case of the Northern Free State Region, South Africa*. Mediterranean Journal of Social Sciences [online]. 2014 [cit. 2019-02-06]. DOI: 10.5901/mjss.2014.v5n16p624. ISSN 20399340. Dostupné z: <http://www.mcser.org/journal/index.php/mjss/article/view/3346>

MINAŘÍK, B., BORŮVKOVÁ, J. a VYSTRČIL, M. *Analýzy v regionálním rozvoji*. Praha: Professional Publishing, 2013. ISBN 978-80-7431-129-1.

Místní Agenda 21 [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj, 2017 [cit. 2019-02-05]. Dostupné z: <https://ma21.cenia.cz>

O klubu. TJ Spartak Trhové Sviny [online]. 2017 [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: <http://www.fotbaltrhovesviny.cz/o-klubu/>

Obce v datech [online], 2019. [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.obcevdtech.cz/>

Okres České Budějovice. In: Wikimedia commons [online]. 2011, Own work [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Okres_ceske_budejovice.PNG

Okresy. In: Český statistický úřad (ČSÚ) [online]. 2018, [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/x/okresy>

ONO, Y. *The Keynesian Multiplier Effect Reconsidered*. Journal of Money, Credit and Banking [online]. 2011, **43**(4), 787-794 [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/20870077>

Program rozvoje města TRHOVÉ SVINY na období 2018 – 2030 [online], 2018. 1-42 [cit. 2019-03-29]. Dostupné z: http://m.tsviny.cz/assets/File.ashx?id_org=16815&id_dokumenty=5185

PŘIBYL, J. *100. výročí volejbalu*. Trhvosvinenské listy: zpravodaj občanů města Trhových Svinů a okolí [online]. 1996, **VI**(4), 13 [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: http://m.tsviny.cz/assets/File.ashx?id_org=16815&id_dokumenty=4336

PŘIBYL, J. *Současnost naší tělovýchovy: Tenisový oddíl*. Trhvosvinenské listy: zpravodaj občanů města Trhových Svinů a okolí [online]. 1993, **III**(3), 7 [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: http://m.tsviny.cz/assets/File.ashx?id_org=16815&id_dokumenty=4346

RAABOVÁ, T. a kol. *Ekonomický dopad mezinárodních běžeckých závodů RunCzech.com 2011*[online]. Economic impact, 2012 [cit. 2019-03-22].

Dostupné z:

https://economicimpact.eu/wp-content/uploads/2018/11/pim_final.pdf

RAVETZ, J. *Editorial: Evaluation of regional sustainable development — mapping the landscape*. Journal of Environmental Assessment Policy & Management. 2004, vol. 6, no. 4, s. v–xxi.

RunCzech: Aktivita 2017 [online], 2017. [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: https://issuu.com/runczech/docs/rc_annualreport_cze_web

SABELOVÁ, K. *Peněžní metabolismus vybraných farem*. Brno. Diplomová práce. Masarykova univerzita, 2015. Vedoucí práce Mgr. Eva Fraňková, Ph.D.

SACKS, J. *The money trail: measuring your impact on the local economy using LM3*. London: New Economics Foundation, 2002. ISBN 189940760x.

SEIPPEL, Ø. *Sport and Social Capital*. Acta Sociologica [online]. Norway, 2006, **49**(2), 169-183 [cit. 2019-03-08]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/20459924>

SILOVSKÁ, H. *Sledování a hodnocení místního ekonomického rozvoje se zřetelem na využití lokálního multiplikátoru*. Praha. Disertační práce. Vysoká škola ekonomická v Praze, 2015. Vedoucí práce Prof. Ing. Jaroslav Macháček, CSc.

SLÍPKA, F. *K 100. výročí založení SOKOLA v našem městě*. Trhvosvinenské listy: zpravodaj občanům města Trhových Svinů a okolí [online]. 1993, **III**.(3), 9-12 [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: http://m.tsviny.cz/assets/File.ashx?id_org=16815&id_dokumenty=4346

SOBOL, A. *Governance Barriers to Local Sustainable Development in Poland*. Management of Environmental Quality [online]. 2008, **19**(2), 194-203 [cit. 2019-02-07]. DOI: [dx.doi.org.zdroje.vse.cz:2048/10.1108/14777830810856573](https://doi.org/10.1108/14777830810856573). ISSN 14777835.

STEINBAUER, J. *Současnost naší tělovýchovy*. Trhvosvinenské listy: zpravodaj občanům města Trhových Svinů a okolí [online]. 1993, **III**.(3), 12-15 [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: http://m.tsviny.cz/assets/File.ashx?id_org=16815&id_dokumenty=4346

Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020 [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2013. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Regionalni-rozvoj>

SUCHÁ, M. *Analýza potenciálu vlivu zoologických zahrad na místní rozvoj metodou lokálního multiplikátoru LM3. Případová studie ZOO Zlín*. Praha. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze, 2018. Vedoucí práce Ing. Hana Černá Silovská, Ph.D.

SWINBURN, G., GOGA, S. a MURPHY, F. *Local economic development: a primer developing and implementing local economic development strategies and action plans*. World Bank [online]. 2006, 1-91 [cit. 2019-03-27]. Dostupné z:

<http://documents.worldbank.org/curated/en/763491468313739403/pdf/337690REVISED0ENGLISH0led1primer.pdf>

ŠILHÁNKOVÁ, V. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. ISBN 978-80-7395-019-4.

TJ Spartak Trhové Sviny - oddíl kuželek [online], [cit. 2019-03-30]. Dostupné z:

http://m.tsviny.cz/assets/File.ashx?id_org=16815&id_dokumenty=4346

TJ Spartak Trhové Sviny o. s. nohejbal [online], [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: <http://www.nohysviny.banda.cz/>

TJ Spartak Trhové Sviny z. s. [online], [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: <http://www.tjspartakts.cz/>

TÖDTLING, F. *Knowledge, innovation and economic growth -- the theory and practice of learning regions*. Growth [online]. 2001, **32**(3), 432-434 [cit. 2019-03-02]. ISSN 00174815.

TOUŠEK, V., KUNC, J. a VYSTOUPIL, J. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-114-4.

Trhové Sviny: Oficiální web [online], 2014. [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <http://www.tsviny.cz/>

TŘEBICKÝ, V., KOLSKÁ, K. a TREZNER, J. *Udržitelný rozvoj měst a obcí: Cesta k udržitelnému rozvoji Vsetínska* [online]. Agentura pro ekonomický rozvoj Vsetínska, 2010 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: www.aerv.cz

Veřejná databáze: vlastní výběr. Český statistický úřad (ČSÚ) [online]. 2018, [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#>

VITURKA, M. *Regionální ekonomie a politika II.* Brno, 2007. Masarykova univerzita.

WILSON, T. *The Regional Multiplier-A Critique.* Oxford Economic Papers [online]. 1968, 20(3), 374-393 [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/2662202>

WOKOUN, R. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování).* Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.

Wokoun, R. *Přednáška na VŠE.* 5RE400 – Regionální struktury České republiky a Evropy. 14. 3. 2019.

World Bank (2011). *Local Economic Development.* The World Bank. [online]. Dostupné z <http://web.worldbank.org> [cit. 2019-02-10].

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Developerský projekt Trhové Sviny.....	98
Příloha č. 2 – Seznam místních částí obce Trhové Sviny.....	98
Příloha č. 3 – Logo TJ Spartak Trhové Sviny.....	99
Příloha č. 4 – Historická fotografie fotbalového hřiště v Trhových Svinech po zatravnění v roce 1985 a současné podoba stadionu.....	100
Příloha č. 5 – Fotografie tenisového areálu v Trhových Svinech.....	101
Příloha č. 6 – Fotografie volejbalového hřiště v Trhových Svinech.....	101
Příloha č. 7 – Fotografie kuželny v Trhových Svinech.....	102
Příloha č. 8 – Fotografie nohejbalového hřiště v Trhových Svinech.....	102
Příloha č. 9 – Průvodní dopis a možné způsoby využívání dotace z MŠMT.....	103
Příloha č. 10 – Seznam obcí podle počtu obyvatel v okrese České Budějovice.....	105
Příloha č. 11 – E-mail zasílaný místním dodavatelům.....	107
Příloha č. 12 – Otázky pokládané v rámci hloubkových rozhovorů s panem Pavlem Randou, panem inženýrem Štojdlem a panem Ondřejem Kolářem.....	113
Příloha č. 13 – Propagační leták fotbalového oddílu.....	115

Přílohy

Příloha č. 1 – Developerský projekt Trhové Sviny

Zdroj: Bydlíme ve Svinech, dostupné z: <http://www.bydlimevesvinech.cz>

Příloha č. 2 – Seznam místních částí obce Trhové Sviny

Otěvěk	Veselka
Čeřejov	Rankov
Jedovary	Březí
Třebíčko	Nežetice
Todně	Něchov
Pěčín	Hrádek
Bukvice	

Zdroj: Města a obce online, dostupné z: http://mesta.obce.cz/obce_orp.asp?zujorp=545171

Příloha č. 3 – Logo TJ Spartak Trhové Sviny

Zdroj: TJ Spartak Trhové Sviny z. s., dostupné z: <http://www.tjspartakts.cz/>

Příloha č. 4 – Historická fotografie fotbalového hřiště v Trhových Svinech po zatravnění v roce 1985 a současná podoba stadionu.

Zdroj: O klubu, 2017, dostupné z: <http://www.fotbaltrhovesviny.cz/o-klubu/>

Zdroj: vlastní fotografie

Příloha č. 5 – Fotografie tenisového areálu v Trhových Svinech

Zdroj: TJ Spartak Trhové Sviny – oddíl tenisu, dostupné z: <http://www.tjsparktaks.cz/tenis/>

Příloha č. 6 – Fotografie volejbalového hřiště v Trhových Svinech

Zdroj: vlastní fotografie

Příloha č. 7 – Fotografie kuželny v Trhových Svinech

Zdroj: *TJ Spartak Trhové Sviny - oddíl kuželek*, dostupné z: <http://mtsviny.cz>

Příloha č. 8 – Fotografie nohejbalového hřiště v Trhových Svinech

Zdroj: vlastní fotografie

Příloha č. 9 – Průvodní dopis a možné způsoby využívání dotace z MŠMT

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Odbor sportu
Karmelitská 529/5, Malá Strana
118 12 Praha 1

Vyřizuje / linka
Mgr. Ivo Mach / 2718

Průvodní dopis k Rozhodnutí o poskytnutí dotace ze státního rozpočtu České republiky na rok 2018 žadané v dotačním neinvestičním programu státní podpory sportu na období roku 2018 MŮJ KLUB.

Vážení sportovní činitelé,

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy obdrželo v termínu do 29. 12. 2017 Vaši žádost o poskytnutí neinvestiční dotace z dotačního programu MŮJ KLUB.

V dotačním programu mohli uspět ti, kteří splnili tyto podmínky:

- žádost směřuje k podpoře sportu dětí a mládeže,
- žadatel doložil, že jeho členem jsou děti a mládež od 6 do 23 let,
- žadatel podporuje sport dětí a mládeže od 6 do 23 let,
- a další podmínky dle Vyhlášení programu.

Konkrétní výše dotace se vypočítala na základě vykázané členské základny, dle metodiky uvedené ve Vyhlášení dotačního programu.

Zároveň z uvedeného vyplývá, že pokud bylo z Vaší strany žádáno více, než lze podle výše uvedeného pravidla - způsobu výpočtu - přiznat, nebylo možné žádosti o dotaci vyhovět, resp. nebylo možné jí vyhovět zcela. Ministerstvo také nepřiznalo vyšší dotaci, než jaká byla žádána.

Součástí Rozhodnutí jsou Účelové určení a podmínky použití neinvestiční dotace v Programu MŮJ KLUB poskytnuté v oblasti sportu, včetně příloh Rozhodnutí a příloh vyúčtování.

Zaslané Rozhodnutí je konečné a jeho převzetím je žádost o poskytnutí dotace vyřízena. Do 30 dnů od převzetí Rozhodnutí bude dotace zaslána na Váš účet uvedený v žádosti o poskytnutí dotace.

Poskytnutou dotací (Celkový rozpočet dotace, nikoliv Celkový rozpočet projektu, viz rozhodnutí) jste povinni řádně vyúčtovat a vypořádat se státním rozpočtem do 15. 2. 2019.

S pozdravem
Mgr. Petra Vozobulová

vedoucí oddělení neinvestičních dotací ve sportu

tel. ústředna: +420 234 811 111
Podatelna pro veřejnost: Po - Pá 7:30 - 15:30
Elektronická podatelna: posta@msmt.cz
www.msmt.cz

**Účelové určení a podmínky použití neinvestiční dotace v Programu MŮJ KLUB
poskytnuté v oblasti sportu, které je součástí vystaveného rozhodnutí
(dále jen „Účelové určení“)**

Dotaci lze použít pouze na:

- a) úhradu nákladů souvisejících s realizací pravidelné všeobecné sportovní, organizační a obsahové činnosti dle Vyhlášení Obsahového zaměření programu MŮJ KLUB¹, a to zejména v oblasti zabezpečení sportovní, pohybové a tělovýchovné činnosti dětí a mládeže, které prokazatelně vzniknou v kalendářním roce, na který je dotace poskytnuta,
- b) úhradu nákladů souvisejících s udržováním a provozováním sportovních zařízení ve vlastnictví, dlouhodobém nájmu nebo dlouhodobé bezplatné výpůjčce spolku. Tyto náklady mohou být hrazeny maximálně do výše 50 % přidělené dotace,
- c) vybavení hmotným majetkem souvisejícím s plněním Obsahového zaměření programu MŮJ KLUB, jehož ocenění je nižší nebo rovno 40 tis. Kč,
- d) vybavení nehmotným majetkem souvisejícím s plněním Obsahového zaměření programu MŮJ KLUB, jehož ocenění je nižší nebo rovno 60 tis. Kč,
- e) aktivity spolku dle platných a účinných stanov, související s plněním Obsahového zaměření programu MŮJ KLUB,
- f) trenérské, zdravotní, metodické, technické a servisní zabezpečení, nemateriální náklady (služby), provozní a materiální náklady, nájemné prostor pro zabezpečení sportovní činnosti dětí a mládeže. Na trenérské, zdravotní a metodické služby se vztahuje finanční limit 25 tisíc Kč na službu měsíčně (osobu/OSVČ),
- g) úrazové a cestovní pojištění, cestovné, startovné, ubytování, stravování, zdravotní zabezpečení ve sportovní činnosti dětí a mládeže (například lékárníčka, lékařský dozor, zdravotní zajištění při závodu apod.), související s plněním Obsahového zaměření programu MŮJ KLUB,
- h) mzdové náklady, ostatní osobní náklady - DPČ, DPP s limitem do 25 tisíc Kč na osobu a měsíc. Limity stanovené tímto dokumentem představují maximální celkovou měsíční hrubou mzdou zaměstnance na dané pozici při plném pracovním úvazku (100 %), tj. při zkráceném úvazku se limity krátí úměrně dle uvedené výše úvazku, včetně určení hodinové sazby. Daný finanční limit je platný u všech úvazků přesahujících plný pracovní úvazek. Mzdové a ostatní osobní náklady lze čerpat na realizační a podpůrný tým, tj. zejména účetní, trenér, zdravotník, apod. Náklady uvedené v tomto bodě může mít spolek vyšší, avšak z případné dotace lze hradit jen uvedený limit. Dále lze hradit i související povinné zákonné odvody zaměstnavatele, které nejsou do výše limitu zahrnuty,
- i) daň z přidané hodnoty související s výdaji vynaloženými na plnění Obsahového zaměření programu MŮJ KLUB, pokud nemá příjemce nárok na odpočet této daně dle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

¹ Obsahové zaměření Programu MŮJ KLUB je výhradně orientováno na projektové financování s přímou podporou sportovních klubů, tělovýchovných jednot a tělocvičných jednot při zabezpečení pravidelné všeobecné, sportovní, organizační a obsahové činnosti dětí a mládeže ve věkové kategorii 6 až 23 let.

Dále je Program MŮJ KLUB orientován na podporu údržby a provozu sportovních zařízení ve vlastnictví, dlouhodobém nájmu nebo dlouhodobé bezplatné výpůjčce spolku (mezi státním subjektem, obcí nebo sportovním spolkem). Sportovním zařízením se rozumí objekt, pozemek, vodní plocha, budova nebo jejich soubor sloužící výhradně nebo převážně pro provozování sportu.

Příloha č. 10 – Seznam obcí podle počtu obyvatel v okrese České Budějovice

	Název obce	počet obyvatel		Název obce	Počet obyvatel		Název obce	Počet obyvatel
1	České Budějovice	93863	38	Chrást'any	716	75	Petrříkov	294
2	Týn nad Vltavou	8006	39	Ločenice	707	76	Kamenná	287
3	Hluboká nad Vltavou	5305	40	Slavče	669	77	Čakov	282
4	Trhové Sviny	5132	41	Pištín	659	78	Zvíkov	265
5	Lišov	4343	42	Lipí	646	79	Planá	253
6	Borovany	4147	43	Žimutice	608	80	Čížkrajice	251
7	Zliv	3517	44	Hůry	570	81	Chotýčany	236
8	Dobrá Voda u Českých Budějovic	2662	45	Svatý Jan nad Malší	562	82	Dražič	235
9	Rudolfov	2575	46	Vidov	560	83	Branišov	233
10	Srubec	2526	47	Dívčice	559	84	Nákří	222
11	Nové Hrady	2524	48	Libníč	509	85	Střížov	217
12	Litvínovice	2513	49	Sedlec	497	86	Mazelov	214
13	Ledenice	2457	50	Úsilné	492	87	Hranice	207
14	Kamenný Újezd	2352	51	Doudleby	483	88	Bošilec	205
15	Včelná	2026	52	Strážkovice	474	89	Heřmaň	193
16	Boršov nad Vltavou	1879	53	Zahájí	462	90	Hartmanice	187
17	Dolní Bukovsko	1765	54	Vitín	446	91	Radošovice	185
18	Dříteň	1677	55	Hlincová	420	92	Ostrolovský	171

				Hora			Újezd	
19	Borek	1595	56	Žabovřesky	414	93	Břehov	156
20	Hrdějovice	1579	57	Plav	411	94	Hosty	156
21	Homole	1560	58	Libín	402	95	Hlavatce	154
22	Dubné	1550	59	Doubičné	397	96	Borovnice	130
23	Horní Stropanice	1475	60	Vráto	396	97	Hvozdec	130
24	Ševětín	1406	61	Mladošovice	391	98	Dobšice	115
25	Roudné	1250	62	Jankov	387	99	Kvítkovice	113
26	Staré Hodějovice	1234	63	Čejkovice	366	100	Horní Křežeklady	108
27	Všemslice	1105	64	Nedabyle	362	101	Mokrý Lom	106
28	Jílovice	979	65	Záboří	358	102	Hradce	102
29	Adamov	917	66	Neplachov	351	103	Bečice	97
30	Římov	911	67	Žár	341	104	Habří	97
31	Štěpánovice	883	68	Jivno	340	105	Modrá Hůrka	86
32	Hosín	859	69	Komařice	339	106	Strýčice	62
33	Temelín	857	70	Dasný	332	107	Čenkov u Bechyně	58
34	Olešnice	832	71	Drahotěšice	331	108	Závraty	42
35	Olešník	795	72	Dynín	315	109	Vlkov	34
36	Vrábče	771	73	Doubravice	311			
37	Nová Ves	734	74	Mydlovary	310			

Zdroj: ČSÚ, 2018, vlastní zpracování

Příloha č. 11 – E-mail zasílaný místním dodavatelům

Dobrý den,

v rámci výzkumu pro mou závěrečnou práci na Vysoké škole ekonomické v Praze na téma „*Přínos tělovýchovných spolků místnímu socioekonomickému rozvoji. Případová studie obce Trhové Sviny.*“ se na Vás obracím s prosbou o vyplnění krátkého dotazníku ohledně geografických toků výdajů ve Vaší firmě/organizaci.

Vyplněné údaje budou sloužit pro výpočet 3. kola tzv. lokálního multiplikátoru LM3, který je poměrně novou metodou a slouží ke sledování toku peněz ve vytyčené lokalitě. Lokální multiplikátor LM3 bude konkrétně spočítán pro Tělovýchovnou jednotu Spartak Trhové Sviny, se kterou v rámci své práce spolupracuji.

Velice Vám děkuji za Váš čas a ochotu. Ráda bych Vás také ujistila, že uvedené údaje budou sloužit výlučně pro výpočet LM3, bude s nimi zacházeno jako s důvěrnými a nebudou poskytovány žádným jiným osobám. Z výsledků nebude možné jakkoliv zjistit informace o hospodaření Vaší firmy či organizace.

V případě jakýchkoli informací mě neváhejte kontaktovat na e-mailové adrese (h.valutova@seznam.cz) nebo na telefonním čísle (722 739 330).

Název společnosti:.....

Sídlo:.....

Do následující tabulky výdajů prosím vyplňte požadované údaje za kalendářní rok **2018**, je pouze na Vás, zda uvedete částky v % nebo v korunách. Výdaje označené jako lokální, jsou takové, které vaše

firma/organizace utratila na území v rámci okresu České Budějovice (přesný seznam obcí v uvedeném okrese naleznete na konci dotazníku, tabulka č. 3). Nelokální jsou pak peníze utracené mimo vytyčenou lokalitu (tedy mimo okres České Budějovice). Toto rozdělení je důležité z důvodu zjištění, zda Vaše pravidelné, ale i jednorázové platby směřují místním či nemístním zaměstnancům a dodavatelům.

Pozn: výdaje na pohonné hmoty, daně, energie, poplatky za vodu, telekomunikační služby, poplatky bankám či poště, nákupy v supermarketech, hypermarketech a velkých obchodních řetězcích, jsou považovány za nemístní.

Tabulka č. 1 – výdaje za rok 2018 v Kč

Výdaje celkem	
Z toho utraceno v okrese České Budějovice (viz tabulka obcí)	
Z toho utraceno mimo okres České Budějovice	

Tabulka č. 2 – výdaje za rok 2018 v %

Výdaje celkem	
Z toho utraceno v okrese České Budějovice (viz tabulka obcí)	
Z toho utraceno mimo okres České Budějovice	

Tabulka č. 3 – seznam obcí v okrese České Budějovice

Abecední seznam obcí v okrese České Budějovice			
Adamov	Hartmanice	Lišov	Strážkovice
Bečice	Heřmaň	Litvínovice	Strýčice
Borek	Hlavatce	Ločenice	Střížov
Borovany	Hlincová Hora	Mazelov	Svatý Jan nad Malší
Borovnice	Hluboká nad Vltavou	Mladošovice	Ševětín
Boršov nad Vltavou	Homole	Modrá Hůrka	Štěpánovice
Bošilec	Horní Křežeklady	Mokrý Lom	Temelín
Branišov	Horní Stropnice	Mydlovary	Trhové Sviny
Břehov	Hosín	Nákří	Týn nad Vltavou
Čakov	Hosty	Nedabyle	Úsilné
Čejkovice	Hradce	Neplachov	Včelná
Čenkov u Bechyně	Hranice	Nová Ves	Vidov
České Budějovice	Hrdějovice	Nové Hrady	Vitín
Čížkrajice	Hůry	Olešnice	Vlkov
Dasný	Hvozdec	Olešník	Vrábče
Dívčice	Chotýčany	Ostrolovský Újezd	Vráto
Dobrá Voda u Českých Budějovic	Chrástany	Petríkov	Všemslyce
Dobšice	Jankov	Pištín	Záboří
Dolní Bukovsko	Jílovice	Planá	Zahájí
Doubičné	Jivno	Plav	Závraty
Doubravice	Kamenná	Radošovice	Zliv
Doudleby	Kamenný Újezd	Roudné	Zvíkov
Drahotěšice	Komařice	Rudolfov	Žabovřesky
Dražič	Kvítkovice	Římov	Žár

Dříteň	Ledenice	Sedlec	Žimutice
Dubné	Libín	Slavče	
Dynín	Libníč	Srubec	
Habří	Lipí	Staré Hodějovice	

Modifikovaný dotazník pro dopravní společnosti

Dobrý den,

v rámci výzkumu pro mou závěrečnou práci na Vysoké škole ekonomické v Praze na téma „*Přínos tělovýchovných spolků místnímu socioekonomickému rozvoji. Případová studie obce Trhové Sviny.*“ se na Vás obracím s prosbou o vyplnění krátkého dotazníku ohledně geografických toků výdajů ve Vaší firmě/organizaci.

Vyplněné údaje budou sloužit pro výpočet 3. kola tzv. lokálního multiplikátoru LM3, který je poměrně novou metodou a slouží ke sledování toku peněz ve vytyčené lokalitě. Lokální multiplikátor LM3 bude konkrétně spočítán pro Tělovýchovnou jednotu Spartak Trhové Sviny, se kterou v rámci své práce spolupracuji.

Velice Vám děkuji za Váš čas a ochotu. Ráda bych Vás také ujistila, že uvedené údaje budou sloužit výlučně pro výpočet LM3, bude s nimi zacházeno jako s důvěrnými a nebudou poskytovány žádným jiným osobám. Z výsledků nebude možné jakkoliv zjistit informace o hospodaření Vaší firmy či organizace.

V případě jakýchkoli informací mě neváhejte kontaktovat na e-mailové adrese (h.valutova@seznam.cz) nebo na telefonním čísle (722 739 330).

Název společnosti:.....

Sídlo:.....

Do následující tabulky výdajů prosím vyplňte požadované údaje za kalendářní rok **2018**, je pouze na Vás, zda uvedete částky v % nebo v korunách. Výdaje označené jako lokální, jsou takové, které vaše firma/organizace utratila na území v rámci okresu České Budějovice (přesný seznam obcí v uvedeném okrese naleznete na konci dotazníku, tabulka č. 3). Nelokální jsou pak peníze utracené mimo vytyčenou lokalitu (tedy mimo okres České Budějovice). Toto rozdělení je důležité z důvodu zjištění, zda Vaše pravidelné, ale i jednorázové platby směřují místním či nemístním zaměstnancům a dodavatelům.

Pozn: výdaje na daně, energie, poplatky za vodu, telekomunikační služby, poplatky bankám či poště, nákupy v supermarketech, hypermarketech a velkých obchodních řetězcích, jsou považovány za nemístní.

Tabulka č. 1 – výdaje za rok 2018 v Kč

Výdaje celkem	
Z toho utraceno v okrese České Budějovice (viz tabulka obcí)	
Z toho utraceno za pohonné hmoty v okrese České Budějovice	
Z toho utraceno mimo okres České Budějovice	
Z toho utraceno za pohonné hmoty mimo okres České Budějovice	

Tabulka č. 2 – výdaje za rok 2018 v %

Výdaje celkem	
Z toho utraceno v okrese České Budějovice (viz tabulka obcí)	
Z toho utraceno za pohonné hmoty v okrese České Budějovice	
Z toho utraceno mimo okres České Budějovice	
Z toho utraceno za pohonné hmoty mimo okres České Budějovice	

Tabulka č. 3 – seznam obcí v okrese České Budějovice

Abecední seznam obcí v okrese České Budějovice			
Adamov	Hartmanice	Lišov	Strážkovice
Bečice	Heřmaň	Litvínovice	Strýčice
Borek	Hlavatce	Ločenice	Střížov
Borovany	Hlincová Hora	Mazelov	Svatý Jan nad Malší
Borovnice	Hluboká nad Vltavou	Mladošovice	Ševětín
Boršov nad Vltavou	Homole	Modrá Hůrka	Štěpánovice
Bošilec	Horní Křežeklady	Mokrý Lom	Temelín
Branišov	Horní Stropnice	Mydlovary	Trhové Sviny
Břehov	Hosín	Nákří	Týn nad Vltavou
Čakov	Hosty	Nedabyle	Úsilné
Čejkovice	Hradce	Neplachov	Včelná
Čenkov u Bechyně	Hranice	Nová Ves	Vidov
České Budějovice	Hrdějovice	Nové Hrady	Vitín

Čížkrajice	Hůry	Olešnice	Vlkov
Dasný	Hvozdec	Olešník	Vrábče
Dívčice	Chotýčany	Ostrolovský Újezd	Vráto
Dobrá Voda u Českých Budějovic	Chrástany	Petrův	Všemyslice
Dobšice	Jankov	Pištín	Záboří
Dolní Bukovsko	Jílovice	Planá	Zahájí
Doubičné	Jivno	Plav	Závraty
Doubravice	Kamenná	Radošovice	Zliv
Doudleby	Kamenný Újezd	Roudné	Zvíkov
Drahotěšice	Komařice	Rudolfov	Žabovřesky
Dražič	Kvítkovice	Římov	Žár
Dříteň	Ledenice	Sedlec	Žimutice
Dubné	Libín	Slavče	
Dynín	Libníč	Srubec	
Habří	Lipí	Staré Hodějovice	

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha č. 12 – Otázky pokládáné v rámci hloubkových rozhovorů s panem Pavlem Randou, panem inženýrem Štojdlm a panem Ondřejem Kolářem

1. Jak spolupracují oddíly v rámci celé TJ Spartak Trhové Sviny?
Pořádají nějaké společné, např. propagační akce? Pokud ne, tak proč?
2. Jaká zde existuje propagační činnost, ať v rámci celé TJ, či jednotlivých oddílů?
3. Kolik procent dětí, které se účastní podzimního náboru fotbalového oddílu, přibližně se stanou novými členy?
4. Mají na zvětšující se členské základně podíl uskutečněné projekty na zlepšení zázemí fotbalového oddílu?

5. Jaké jsou vize do budoucna, návrhy na zlepšení, jak za celou TJ, tak za fotbalový oddíl?
6. Probíhají diskuze mezi obcí a TJ ohledně přidělované části peněz, která není dostatečně velká?
7. Jaký je momentální pohled obce na dotace do sportu? Plánuje se navýšení finanční podpory? Jsou zde snahy pomáhat i jinak než finančně, například s administrativní zátěží?
8. Jak jsou rozdělovány dotace z programu „MŮJ KLUB“ a programu „Mládež na prvním místě 2018“?
9. Podle jakého klíče jsou rozdělovány dotace od města mezi jednotlivé oddíly? Na co jsou posléze využívány? Určuje si obec nějaké omezující požadavky, na co mohou být peníze vynakládány a na co nikoliv?
10. Jak obec vnímá TJ Spartak, případně fotbalový oddíl? Zajímá se o jejich činnost, má výhrady k jejímu fungování?
11. Plánuje se navýšení finanční částky, kterou obec přispívá na činnost sportovních oddílů?
12. Je ze strany obce snaha o lepší budoucí spolupráci s TJ Spartak? Je možné ze strany obce něco změnit?
13. Měla by obec zájem o výpočet lokálního multiplikátoru LM3?
14. Má obec v rozpočtu finanční prostředky na navýšení podpory sportovním oddílům?

Pojď hrát

FOTBAL!!

Přípravky 4 - 11 let
trenér David, kontakt: 774 984 609
trenér Zdeněk, kontakt: 724 807 761

Žáci 12 - 15 let
trenér Ota, kontakt: 773 014 269

Dorost 16 - 19 let
trenér Jarda, kontakt: 721 229 575

Na kluky i holky se těší kvalifikovaní trenéři.

zdroj: TJ Spartak Trhové Sviny, dostupné z: <http://www.fotbaltrhovesviny.cz/o-klubu/>